

Тарас Бульба

За повістю Миколи Гоголя

Видавництво "Генеза"
1993

9'93

Мандрівник

Йде мандрівник нескінченим шляхом...
Цей шлях - історія, цей шлях - пам'ять.
Хто має пам'ять, той матиме майбутнє.
Не випадково там, над обрієм, сонце!

Тарас Бульба

Ілюстрована
повість
за М. ГОГОЛЕМ

Видавництво ГЕНЕЗА
Київ, 1993

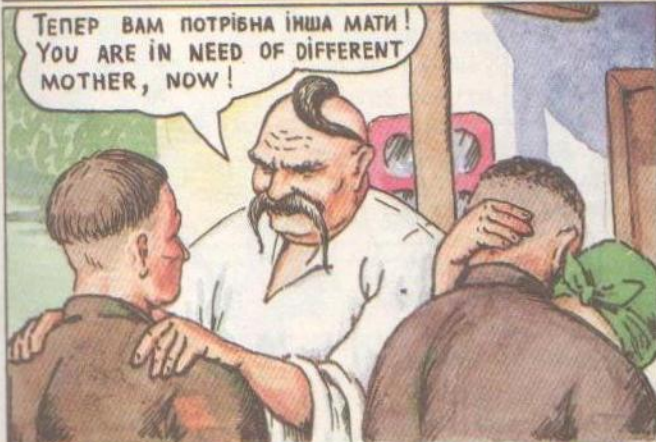

А повернись-но, сину! Який же ти смішний! І що це на вас за попівські підраєшники?
И оце всі так ходять в Академії?
JUST TURN AROUND, MY SON! WHAT FUN YOU MAKE! WHAT UNDERCROCK
OF A PRIEST HAVE YOU PUT ON YOURSELF?! IS EVERYBODY IN THE ACADEMY
CLAD LIKE YOU ARE?

ТАКИМИ СЛОВАМИ
ЗУСТРІВ СТАРИЙ ТАРАС
БУЛЬБА, КОЗАЧИН
ПОЛКОВНИК, ДВОХ
СВОЇХ СИНІВ, ЩО
ВЧИЛИСЬ В КИЇВ-
СЬКІЙ БУРСІ (АКА-
ДЕМІЇ) І ПРИЇХАЛИ
ДОДОМУ ДО БАТЬ-
КІВ.
WITH THESE
WORDS COSSACK
COLONEL TARAS BUL-
BA WELCOMED HIS
TWO SONS WHO
STUDIED IN THE KIEV
BURSA (ACADEMY)
AND NOW RETURNED
BACK HOME TO THEIR PA-
RENTS.

ТЕПЕР ВАМ ПОТРІБНА ІНША МАТИ!
YOU ARE IN NEED OF DIFFERENT
MOTHER, NOW!

БАЧИТЕ ОЦЮ ШАБЛЮ? ОЦЕ ТЕПЕР
ВАША МАТИ. ТО ВСЕ ДУРНІЦІ, ЧИМ
НАБИВАЮТЬ ГОЛОВИ ВАШІ—І АКА-
ДЕМІЯ, І ВСІ КНИЖКИ.

DO YOU SEE THE SABRE?
FROM NOW ON, IT IS
YOUR MOTHER. EVERY-
THING THAT HAS
BEEN STUFFED INTO
YOUR HEADS IS
RUBBISH—

ВСЕ ЦЕ КАЗНА-ЩО, І ВАРТЕ ЛИШЕ
АБИ НА НЬОГО ПЛЮНУТИ. СПРАВЖНЯ
ШКОЛА І ДІЙСНО НАУКА ЛИШЕ НА
ЗАПОРІЖЖІ. ТІЛЬКИ ТАМ І МОЖНА
НАБРАТИСЬ РОЗУМУ. ОТО
ТУДИ Я І ВІДПРАВЛЮ ВАС
НАСТУПНОГО ТИЖНЯ.

...—ACADEMY, ALL BOOKS. THAT'S
ALL NONSENSE. IT'S WORTH
OF BEEING SPIT AT ONLY.
A REAL SCHOOL AND SCIENCE IS
IN ZAPORIZHYA. THAT'S THE
SOLITARY PLACE WHERE ONE
CAN LEARN WIT.

THAT'S WHERE I'LL SEND
YOU NEXT WEEK.

ТАК Я НА НИХ
І НАДИВИТИСЬ НЕ
ВСТИГНУ!
I'LL HAVE NOT ENOUGH
TIME TO AT LEAST
SATISFY MYSELF LOOKING
AT THEM!

ВИ, БАБИ, ЯКБИ ВАША
ВОЛЯ, ПОХОВАЛИ Б СИНІВ
СВОЇХ СОБІ ПІД СПІДНИЦЮ—
АБИ ЛИШЕ ПРИ ВАС БУЛИ
ВОНІ! КРАЩЕ ПОДАВАЙ НАМ,
ТА ШВИДШЕ, ЦІЛОГО БАРАНА
І ДОБРОЇ ГОРІЛКИ ЖБАН.

BE IT ON YOUR OWN WILL, YOU,
WOMEN WOULD PLACE YOUR
SONS UNDER YOUR SKIRTS—
LET THEM ONLY BE
WITH YOU! YOU'D BETTER
TREAT US TO A ROASTED
RAM AND A BARREL OF
FINE WHISKY.

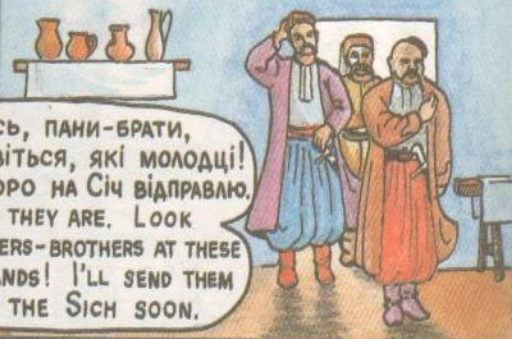

З'явилися запрошені з такої нагоди гості — всі сотники, всі полкові чини, осавул Дмитро Товкач, яким Бульба рекомендує синів.

ALL THE GUESTS INVITED FOR THE OCCASSION HAVE COME IN — ALL CENTURIONS, COLONELS, ESAUL DMYTRO TOVKACH. BULBA INTRODUCES HIS SONS TO THEM.

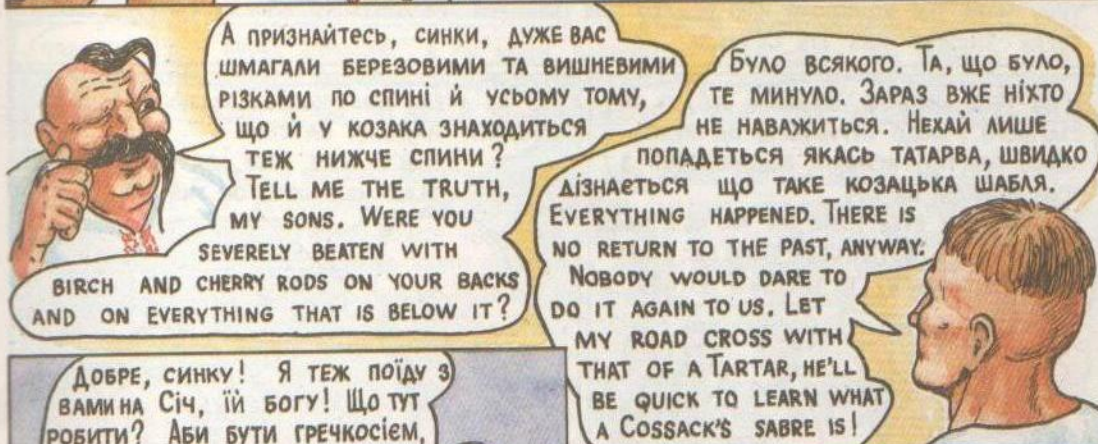
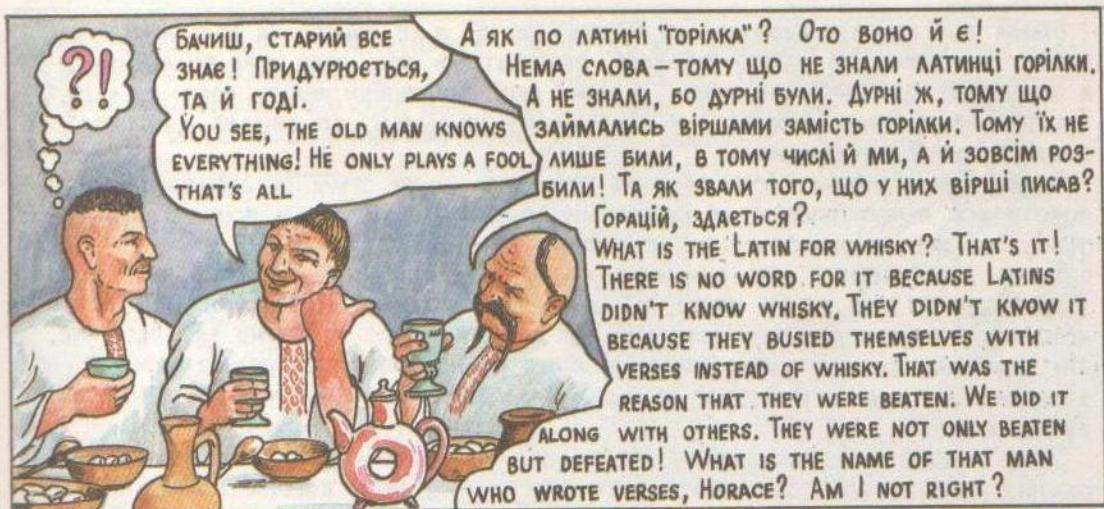
Ось, пани-брати, дивіться, які молодці! Скоро на Січ відправлю. HERE THEY ARE. LOOK MASTERS-BROTHERS AT THESE GRANDS! I'LL SEND THEM TO THE SICH SOON.

Боже, благослови! Аби всі були здорові! А вам, синки, щоб на війні добре велось! І щоб усіх бусурманів били — і турок били, і татарву били. Та й, за одно, ляхів, якщо скоять щось проти нашої віри і волі. Думаю, що архімандрит ваш не давав вам і понюхати горілки. Пити треба завжди, а шаблю виймати в трьох випадках: коли польські комісари не знімають шапок перед козацькою старшиною — знімати з них шапку разом з головою; коли хто знущується над православ'єм або законами наших предків і в усіх випадках, коли маємо справу з бусурманами.

GOD BLESS YOU! LET EVERYBODY BE IN GOOD HEALTH! TO YOU, SONS! LET EVERYTHING BE WELL IN BATTLES! BEAT ANY ENEMY — BE IT TURKS OR TARTARS. YOU SHOULD BEAT POLES ALONG WITH THEM IF THEY DO ANYTHING AGAINST OUR RELIGION OR WILL. I BELIEVE THAT YOUR ARCHIMANDRITE DID NOT EVEN LET YOU TO SMELL WHISKY. YOU SHOULD DRINK IT ANY TIME BUT YOU SHOULD UNSHEATH YOUR SABRES ONLY ON THREE OCCASSIONS: WHEN POLISH COMISSARS REFUSE TO LIFT THEIR HATS FOR THE COSSACKS' LEADERS; WHEN ANYBODY JEERS AT ORTHODOXY OR THE LAWS OF YOUR ANCESTORS; EVER TIME WHEN YOU DEAL WITH A HETERODOX.

Бульба мав характер, успадкований від тих, хто ще в XII столітті не втік на північ від усяких поневолювачів народу руського, не влаштував собі іншу, нову батьківщину, а залишився тут боронити старої, в землі якої споконвіку лежить порох предків. Тих предків, могили більшості з яких нікому не відомі, бо спільна для всіх — земля руської батьківщини.

Предки Тараса Бульби і йому подібних тримались своєї землі як дуб корінням, не покотились перекотиполем, бо були тими воїнами, що заклали основу козацтву, тому, про яке говорилося — що не байрак, то й козак.

BULBA HAS INHERITED THE CHARACTER FROM THOSE WHO, BACK IN THE 12TH CENTURY, DIDN'T FLEE TO THE NORTH FROM ALL KINDS OF ENSLAVERS OF RUS PEOPLE. HE DIDN'T ACCOMMODATE HIMSELF IN A NEW HOMELAND BUT REMAINED HERE TO DEFEND THE OLD ONE, THE LAND AND SOIL OF WHICH GUARD THE ASHES OF ANCESTORS. MOST GRAVES OF THOSE ANCESTORS ARE KNOWN TO NOBODY BECAUSE THE LAND OF RUS FATHERLAND IS COMMON TO EVERYBODY.

TARAS BULBA'S ANCESTORS AND OF THOSE LIKE HIM STUCK TO THEIR LAND AS AN OAKTREE DOES IT WITH ITS ROOTS. THEY DIDN'T TURN INTO ROLLING STONES BECAUSE THEY WERE THE WARRIORS WHO BLAZED THE TRAIL FOR THE COSSACKS WHO WERE TOLD ABOUT: EVERY THICKET HAS ITS COSSACK.

НА ТЕБЕ, ОСАВУЛЕ, ЗАЛИШАЮ ВСЕ, ЯК НА СТАРШОГО. І ЯКЩО ОТРИМАЄШ ОД МЕНЕ ЯКУСЬ ЗВІСТКУ, НЕГАЙНО ВІДПРАВЛЯЙСЯ З УСІМ ПОЛКОМ НА СІЧ.

I ENTRUST EVERYTHING ON YOU AS A SENIOR HERE. WHEN A NOTICE COME FROM ME, START WITH THE REGIMENT TO THE SICH WITHOUT DELAY.

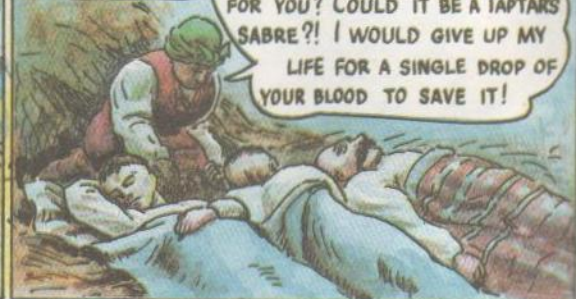
НЕ СТЕЛИ НАМ ПОСТІЛЬ, БУДЕМО СПАТИ НАДВОРІ НА СІНІ.

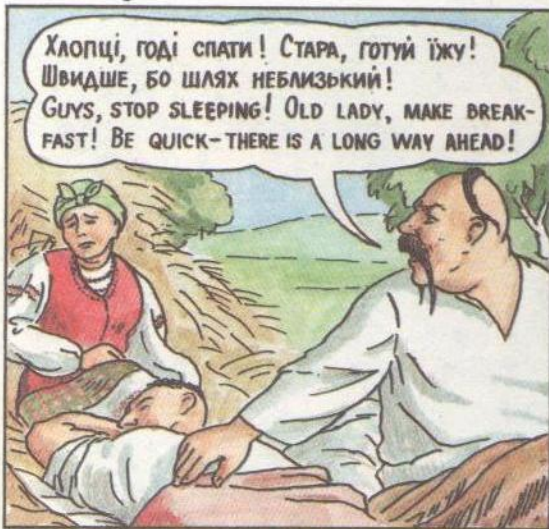
DON'T MAKE BEDS FOR US — WE'LL SLEEP OUTDOORS ON THE HEY.

ДІТКИ МОЇ МИЛІ, ЯКА Ж ТО ДОЛЯ ЧЕКАЄ НА ВАС? НЕВЖЕ ТАТАРСЬКА ШАБЛЯ?! ЛИШЕ ЗА КРАПЛИНУ ВАШОЇ КРОВІ Я, АБИ ЗБЕРЕГТИ ЇЇ, ВІДАДА Б ЦІЛЕ ЖИТТЯ!

MY DEAR SONS, WHAT DESTINIES ARE IN STORE FOR YOU? COULD IT BE A TAPTAR'S SABRE?! I WOULD GIVE UP MY LIFE FOR A SINGLE DROP OF YOUR BLOOD TO SAVE IT!

Хлопці, годі спати! Стара, готуй їжу!
Швидко, бо шлях неблизький!
Guys, stop sleeping! Old lady, make break-
fast! Be quick—there is a long way ahead!

Ось вам шаровари широкі, як Чорне море!
Here are the trousers,
wide as the Black
Sea is!

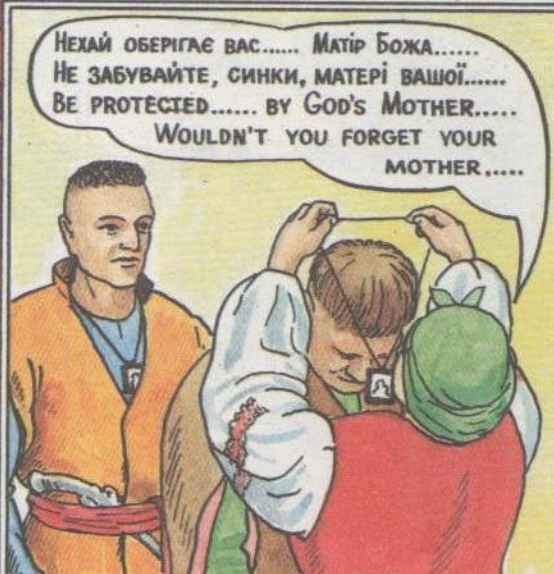
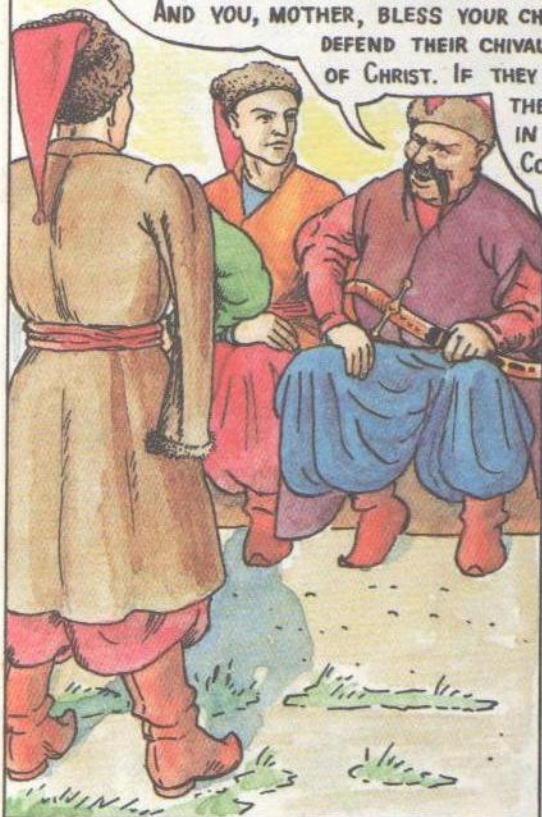
За старим християнським звичаєм при-
сядьмо вкупі перед дорогою. А ти, мати, благослови дітей своїх, аби завжди були
хоробрими, воювали мужньо, усюди захищали честь лицарську, стояли за віру
Христову. А якщо не так, то нехай краще пропадуть, щоб і духу їхнього не залишилось
на світі

Підійдіть, діти, до матері: молитва материнська спасе вас і на землі, і на воді.

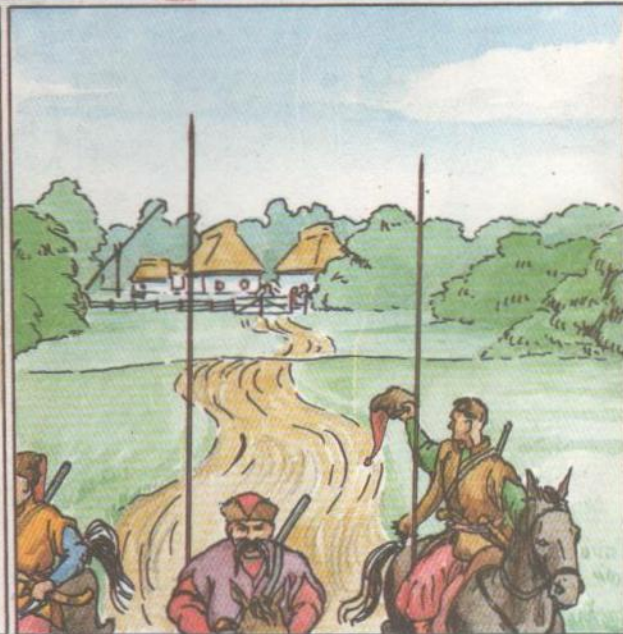
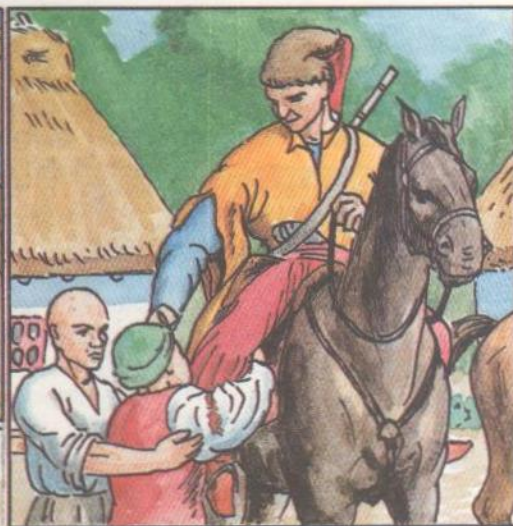
Let us, according to an old Christian custom, sit together for a while.

And you, mother, bless your children for they always be brave, fight manly,
defend their chivalrous honor everywhere, stand for the faith
of Christ. If they don't stand to it let them better perish and
there should not be even a smell of them left
in this world!

Come up to your mother, children. The pray of
your mother will save you on the land
and on water.

Нехай оберігає вас..... Матір Божа.....
Не забувайте, синки, матері вашої.....
Be protected..... by God's Mother.....
Wouldn't you forget your
mother.....

На шляху до Запоріжжя у кожного свої думи:
Бульба згадує товаришів і битви.
EACH OF THEM HAS HIS OWN THOUGHTS TO HIM-
SELF ON THEIR WAY TO ZAPORIZHNYA.
BULBA RECOLLECTS HIS FRIENDS AND BATTLES

3 ТАТАРАМИ.
AGAINST TARTARS

3 ТУРКАМИ
AGAINST TURKS

3 ПОЛЯКАМИ
AGAINST POLES

Остап, як відали його 12-річним до київської Академії (бурси)...

OSTAP RECOLLECTS HOW HE WAS SENT TO KIEV'S ACADEMY (BURSA) AT THE AGE OF 12...

...і як він чотири рази закопував букваря.

... AND HOW HE BURRIED HIS ABC-BOOK FOUR TIMES.

Закопав би й вп'яте, якби батько не пообіцяв—що...

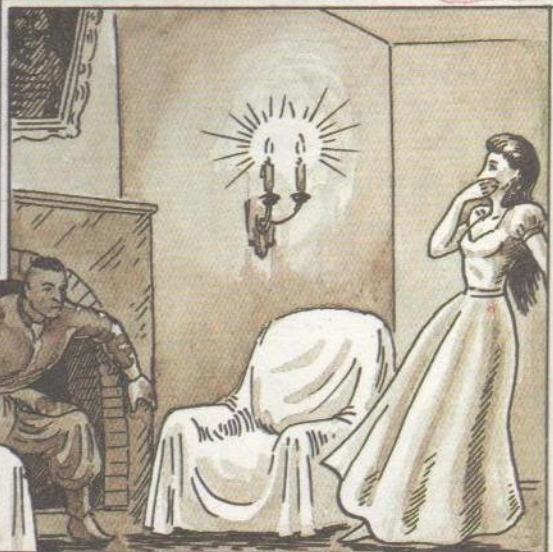
HE WOULD HAVE DONE IT FOR THE FIFTH TIME HAD IT NOT BEEN FOR HIS FATHER WHO PROMISED,

Ніколи не побачиш Запоріжжя! Буду тримати в бурсі хоч двадцять років, поки вивчиш всі науки!
YOU'LL NEVER SEE ZAPORIZHYA! I'LL KEEP YOU STAYING IN BURSA EVEN FOR TWENTY YEARS TILL YOU MASTER ALL SCIENCES!

Андрій згадує перше знайомство з дочкою Рівненського воеводи в Києві, коли, схопивши за заднє колесо, він зупинив карету якогось пана й побачив у вікні воеводину дочку, що дивилась на нього,...

ANDRIY RECOLLECTS HIS FIRST MEETING WITH THE RIVNE GOVERNOR'S DAUGHTER. HE CAUGHT THE BACK WHEEL OF THE CART OF SOME NOBLE AND BROUGHT IT TO A HALT. THERE HE TOOK A GLIMPSE OF THE GOVERNOR'S DAUGHTER WHO WATCHED HIM...

...і як увечері переліз через паркан, а потім по дереву заліз на дах, звідки через комин дістався до її світлиці й стояв перед нею як вкопаний, потупивши очі долу.

... AND ONE EVENING HE CLIMBED OVER A FENCE, STRUGGLED UP A TREE AND, VIA CHIMNEY, GOT TO HER PARLOR. THERE, HE STOOD AS IF ROOTED TO THE FLOOR IN FRONT OF HER WITH DOWNCASTED EYES.

Потім з'явилась її
служниця— татарка-по-
лонянка й панночка
сховала його під
ліжко.

LATER ON, A TARTAR
SLAVE-CHAMBERMAID
TURNED UP AND THE
LADY HID HIM UNDER
THE BED.

ЩЕ РАЗ ДОВЕЛОСЬ АНДРІЄВІ
ПОБАЧИТИ ПАННОЧКУ В КОСТЬОЛІ.
ANDRIY HAPPENED TO MEET WITH
THE LADY ONCE MORE. IT WAS IN
A ROMAN CATHOLIC CHURCH.

ДАЛІ ЇДУТЬ СТЕПОМ, ЛИШЕ ВЕРХИ ШАПОК БУЛЬБИ
ТА СИНІВ ВИДНІЮТЬСЯ ПОНАД ВИСОКОЮ ТРАВОЮ
THEY GO ON RIDING ACROSS THE STEPPE. ONLY
THEIR HATTOPS ARE SEEN OVER THE GRASS.

БІЛЯ РІЧКИ ТАТАРКИ, ЩО ВПАДАЄ В ДНІПРО,
ПОМІТИЛИ ВЕРШНИКА

THEY CATCH SIGHT OF A HORSEMAN AT THE
TARTARKA RIVER, A TRIBUTARY TO THE DNIEPER.

ДИВІТЬСЯ, ДІТКИ, ОН-ДЕ СКАЧЕ ТАТАРИН!
НЕ НАМАГАЙТЕСЬ НАЗДОГНАТИ— У НЬОГО КІНЬ
ПРУДКІШИЙ ЗА МОГО ЧОРТА!
HAVE A LOOK, SONS. THERE IS TARTAR RIDING.
BUT DON'T TRY TO CATCH UP WITH HIM—
HIS HORSE IS FASTER THAN
MY CHORT!

ЇДУТЬ НА КОНЯХ РІЧКОЮ АБИ ЗАМЕСТИ СЛІД НА ВИ-
ПАДОК ТАТАРСЬКОЇ ЗАСІДКИ
THEY CONTINUE THEIR WAY DOWN THE RIVER BED
TO COVER UP THEIR TRACKS IN CASE OF A TARTAR
AMBUSH.

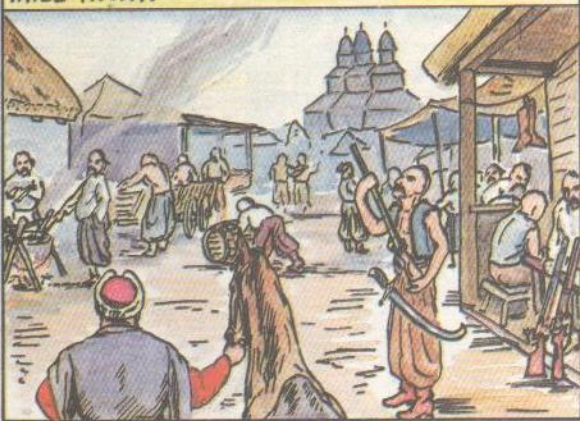
ДНІПРО. THE DNIEPER.

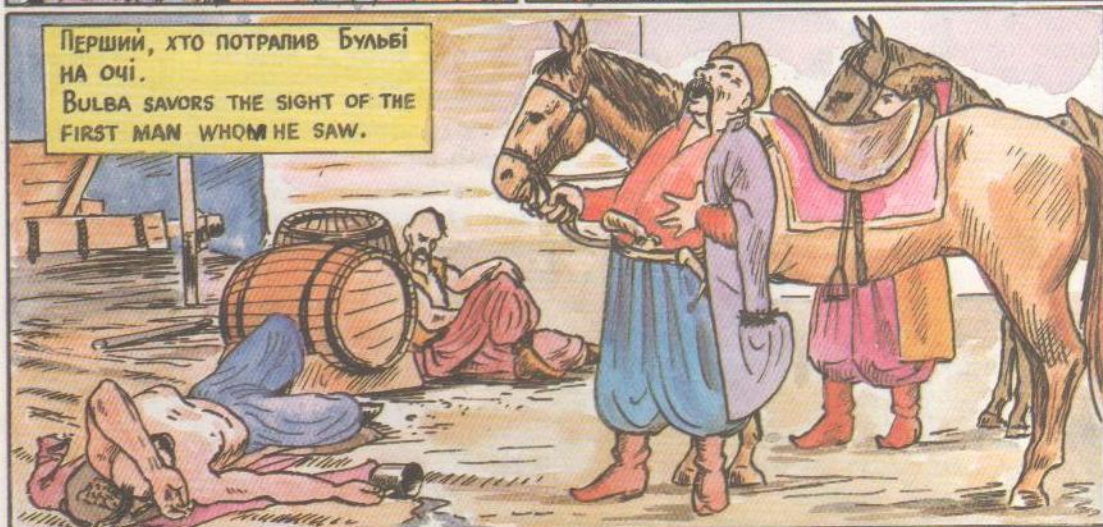
Ось воно, гніздо орлів, домівка левів!
HERE IT IS - THE NEST OF EAGLES, THE
ABODE OF LIONS!

ПЕРЕДМІСТЯ, ЩО ЗА ПІВ ВЕРСТИ ВІД СІЧІ.
SUBURBS OF THE SICH WHICH IS HALF A
MILE AWAY.

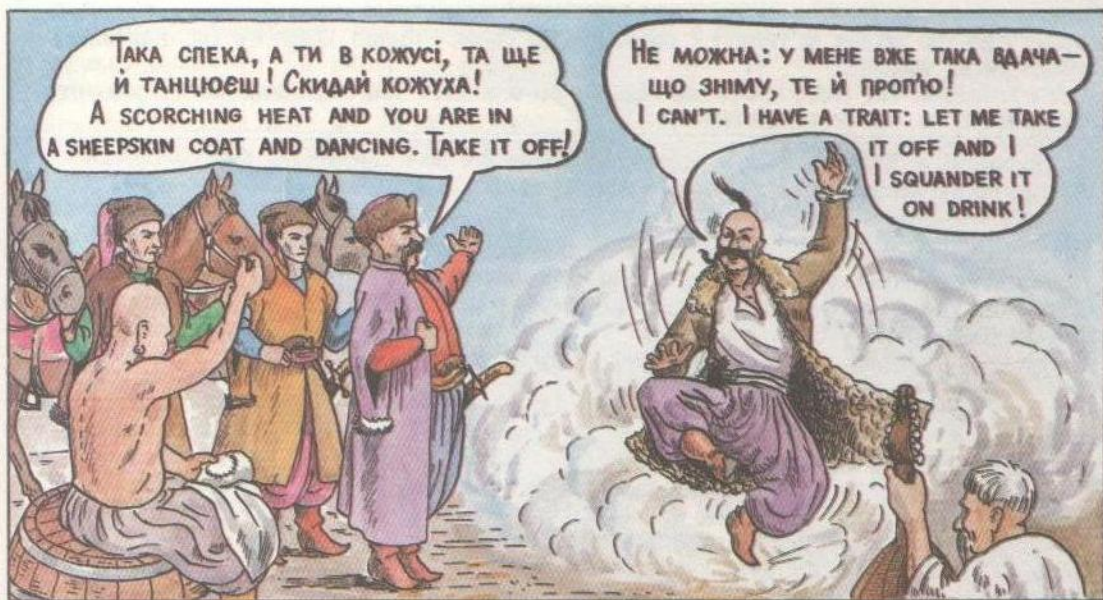

ПЕРШИЙ, ХТО ПОТРАПИВ БУЛБІ
НА ОЧІ.
BULBA SAVORS THE SIGHT OF THE
FIRST MAN WHOM HE SAW.

ЗДОРОВІ БУЛИ,
ПАНОВЕ!
HELLO, GENTLEMEN!

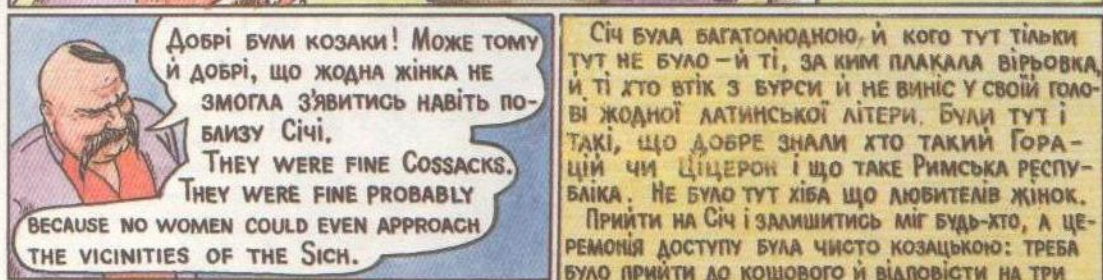
ТАКА СПЕКА, А ТИ В КОЖУСІ, ТА ЩЕ
Й ТАНЦЮЄШ! СКИДАЙ КОЖУХА!
A SCORCHING HEAT AND YOU ARE IN
A SHEEPSKIN COAT AND DANCING. TAKE IT OFF!

НЕ МОЖНА: У МЕНЕ ВЖЕ ТАКА ВДАЧА—
ЩО ЗНИМУ, ТЕ Й ПРОП'Ю!
I CAN'T. I HAVE A TRAIT: LET ME TAKE
IT OFF AND I
SQUANDER IT
ON DRINK!

ЗДОРОВО, ПАКОВЕ! ЯК СЯ МА-
ЄТЕ? ЧИ ВСІ ЖИВІ, ЗДОРОВІ?
HELLO, DEARS! HOW ARE THINGS
GOING WITH YOU?
ARE YOU ALL
WELL?

БОРОДАВКУ ПОВІСИЛИ ТУРКИ В ТОЛОПАНІ!
З КОЛОПЕРА ЗНЯЛИ ШКІРУ, ПІДСИШКУ ВІДРУБАЛИ ГО-
ЛОВУ, ПОСОЛИЛИ В ДІЖЦІ Й ВІДПРАВИЛИ ДО ЦА-
РЕГРАДУ...
TURKS HANGED BORODYAVKA
UP IN TOLOPAN. KOLOPER WAS
SKINNED. PIDSYSHKO WAS
BEHEADED, HIS SALTED HEAD
WAS SHIPPED TO
TZARGRAD IN A
BARREL

ДОБРІ БУЛИ КОЗАКИ! МОЖЕ ТОМУ
Й ДОБРІ, ЩО ЖОДНА ЖІНКА НЕ
ЗМОГЛА З'ЯВИТИСЬ НАВІТЬ ПО-
БЛИЗУ СІЧІ.
THEY WERE FINE COSSACKS.
THEY WERE FINE PROBABLY
BECAUSE NO WOMEN COULD EVEN APPROACH
THE VICINITIES OF THE SICH.

СІЧ БУЛА БАГАТОМОДНОЮ, Й КОГО ТУТ ТІЛЬКИ
ТУТ НЕ БУЛО—Й ТІ, ЗА КИМ ПЛАКАЛА ВІРЬОВКА,
Й ТІ ХТО ВТІК З БУРСИ Й НЕ ВИНІС У СВОЇЙ ГОЛО-
ВІ ЖОДНОЇ ЛАТИНСЬКОЇ ЛІТЕРИ. БУЛИ ТУТ І
ТАКІ, ЩО ДОБРЕ ЗНАЛИ ХТО ТАКИЙ ГОРА-
ЦІЙ ЧИ ЦІЦЕРОН І ЩО ТАКЕ РИМСЬКА РЕСПУ-
БЛІКА. НЕ БУЛО ТУТ ХІБА ЩО ЛЮБИТЕЛІВ ЖІНОК.
ПРИЙТИ НА СІЧ І ЗАЛИШИТИСЬ МІГ БУДЬ-ХТО, А ЦЕ-
РЕМОНІЯ ДОСТУПУ БУЛА ЧИСТО КОЗАЦЬКОЮ: ТРЕБА
БУЛО ПРИЙТИ ДО КОШОВОГО Й ВІДПОВІСТИ НА ТРИ

ПИТАННЯ—ЧИ ВІРУЄШ В ХРИСТА, ЧИ ВІРУЄШ В СВЯТУ ТРОЙЦЮ, ЧИ ХОДИШ ДО ЦЕРКВИ І ПЕРЕХРЕСТИТИСЬ.
ЯКЩО ВСЕ ГАРАЗДА, ЙШОВ НА ВЛАСНИЙ РОЗСУД ДО БУДЬ-ЯКОГО З ШЕСТИ ДЕСЯТКІВ КУРЕНІВ.

THE SICH WAS A DENSELY POPULATED PLACE. ONE COULD COME ACROSS ANYONE THERE: HEMPSTRINGS,
THOSE WHO FLED FROM BURSA AND HIS HEAD WAS ENRICHED WITH A SINGLE LATIN LETTER, THERE WERE
THOSE WHO KNEW HORACE OR CICERO BUT TOO WELL AND WHAT THE ROMAN REPUBLIC WAS. THERE
WAS, PROBABLY, NONE OF THOSE WHO LIKED WOMEN.

ANYBODY COULD COME AND STAY THERE. THE CEREMONY OF ACCEPTANCE WAS MORE THAN
SIMPLE: YOU SHOULD COME TO THE LEADER AND ANSWER HIS THREE QUESTIONS: DO YOU TRUST IN

CHRIST? DO YOU BELIEVE IN TRINITY? DO YOU GO TO CHURCH? HAVING ANSWERED THE QUESTIONS YOU SHOULD CROSS YOURSELF.

AFTER PASSING THE EXAM YOU WERE FREE TO GO WHEREVER YOU LIKED AND CHOSE YOUR FUTURE ABODE IN ONE OF THE SIXTY KURINS.

НЕЗВАЖАЮЧИ НА ПОВНУ СВОБОДУ, ПОРЯДКИ НА СІЧІ БУЛИ, І СУВОРІ-ВЗАГАЛІ-СТОСОВНО ПОРУШНИКІВ ХРИСТІАНСЬКИХ ЗАПОВІДЕЙ, І ЗОКРЕМА-БЕВІЩІ ТА ЗЛОДІВ, І НАВІТЬ НЕСПРАВНИХ БОРЖНИКІВ.

DESPITE THE FULL FREEDOM, THE RULES AT THE SICH WERE STRICT IN RELATION TO THOSE WHO DEFIED THE CHRISTIAN PRECEPTS AND ESPECIALLY IN RELATION TO MURDERERS, THIEVES AND THE INSOLVENT.

ТАКОГО БОРЖНИКА ПРИКОВУВАЛИ ДО ГАРМАТИ І ЗАЛИШАЛИ, ПОКИ САМ СПЛАТИТЬ БОРГ, ЧИ ХТО ІНШИЙ.

REPRESENTATIVES OF THE LATTER WERE TIED TO MORTARS AND THEY STAYED THERE TILL THEY OR SOMEONE ELSE PAID OF THE DEBTS.

КРАДІЖКА ВВАЖАЛАСЯ ГАНЬБОЮ ДЛЯ ВСІЄЇ ГРОМАДИ, ОБРАЗОЮ ВСІЄЇ ГРОМАДИ.

ЗЛОДІЯ ПРИВ'ЯЗУВАЛИ ДО ГАНЕБНОГО СТОВПА, ПОРУЧ КЛАЛИ ДОБРАЧУ ЛОМАКУ, ЩО НЕЮ КОЖЕН, ХТО ПРОХОДИВ ПОВЗ, ПОВИНЕН БУВ ДОБРЕ ПРИКЛАСТИСЬ.

ВІДВ'ЯЗУВАЛИ ВІД СТОВПА ЛИШЕ ТРУПА.

THEFT WAS CONSIDERED A SHAME FOR THE WHOLE COMMUNITY. THIEVES WERE PILLORIED. A HEAVY STICK WAS PLACED NEARBY. EVERYBODY WHO PASSED BY WAS TO USE THE STICK. THE WRONGDOER WAS UNTIED WHEN HE WAS DEAD.

ВБИВЦЮ Ж КЛАЛИ ДО МОГИЛИ, ПІД ТРУНУ ДО ЗАБИТОГО, І ЖИВОГО ХОРОНИЛИ РАЗОМ З МЕРЦЕМ.

A MURDERER WAS PLACED INTO A GRAVE UNDER THE COFFIN OF THE VICTIM, THUS BURYING HIM ALIVE TOGETHER WITH THE CORPSE

БУЛЬБА, НЕЗАДОВОЛЕНИЙ ТИМ, ЩО ДЛЯ КОЗАКІВ, ОКРІМ ЯК ПИТИ ТА ГУЛЯТИ, НЕМА НІЯКОГО ДІЛА, ЗВЕРНУВСЯ ДО КОШОВОГО АБИ ВЧИНИТИ КУДАСЬ ПОХІД.

DISAPPOINTED BY THE FACT THAT COSSACKS HAD NOTHING TO BUSY THEMSELVES WITH EXCEPT DRINKING AND IDLING, BULBA REQUESTED THE LEADER TO LAUNCH A CAMPAIGN.

ЩО, КОШОВИЙ, А ЧИ НЕ ЧАС ЗАПОРІЖЦЯМ ПО-СПРАВЖНЬОМУ ПОГУЛЯТИ?
WELL, LEADER, ISN'T IT HIGH TIME FOR ZAPORIZHYANS TO TAKE A WORTHY FIELD?

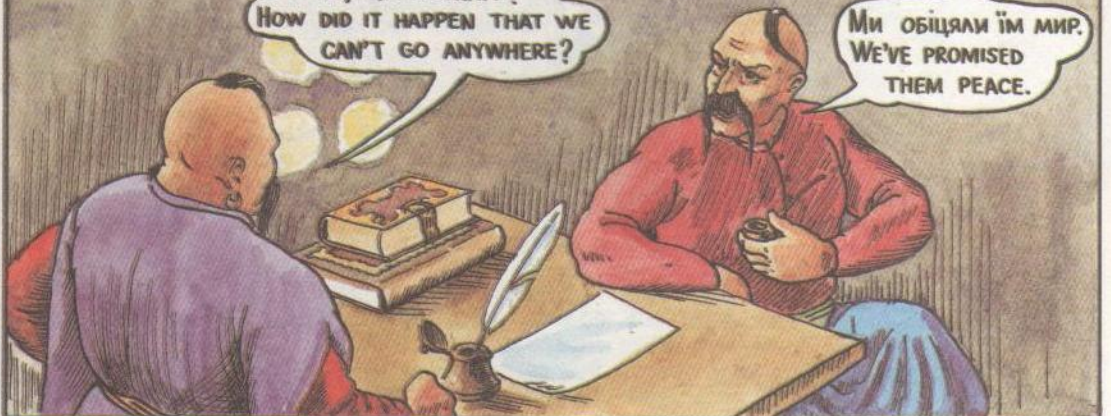
НЕМА ДЕ.
THERE IS NOWHERE TO GO.

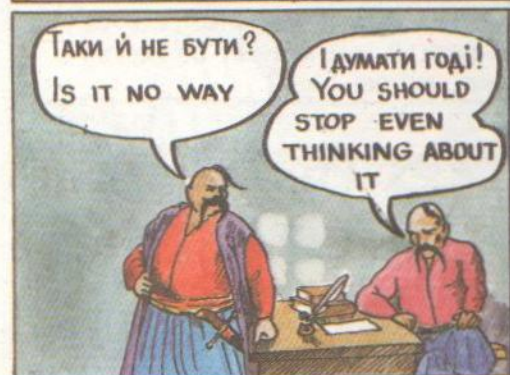
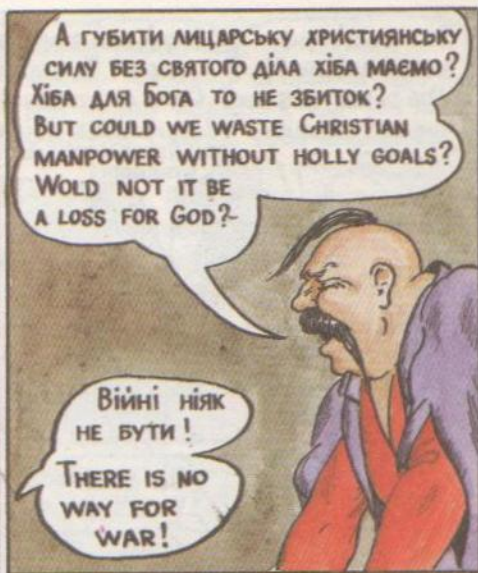
ЯК, НЕМА ДЕ? А ТУРЕЧЧИНА, А ТАТАРВА?
HOW COULD IT BE? WHAT ABOUT TURKS OR TARTARS?

НЕ МОЖНА НІКУДИ.
WE CAN'T GO ANYWHERE.

ЯК, НЕ МОЖНА?
HOW DID IT HAPPEN THAT WE CAN'T GO ANYWHERE?

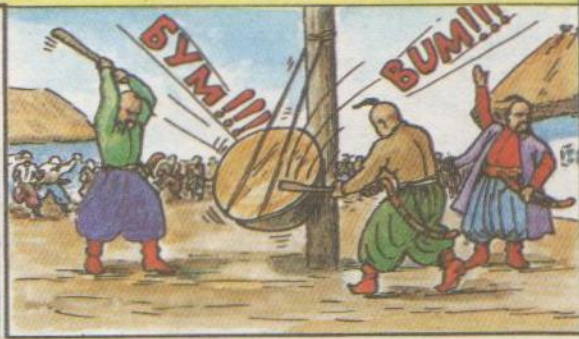
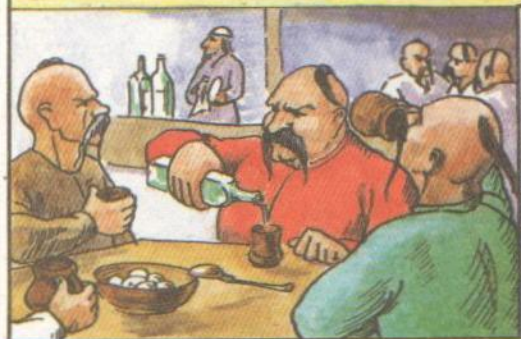
МИ ОБІЦЯЛИ ЇМ МИР.
WE'VE PROMISED THEM PEACE.

БУЛБА ДОБРЕ ПІДПОЇВ ДЕКІЛЬКОХ СТАРШИН І КОЗАКІВ, І РАЗОМ З НИМИ ПОДАВСЯ НА ПЛОЩУ, ДЕ ЗНАХОДИЛИСЬ ПРИВ'ЯЗАНІ ДО СТОВПА ЛИТАВРИ, В ЯКІ БИЛИ, КОЛИ СКЛИКАЛИ ЗБІР НА РАДУ. ВДАРILI В ЛИТАВРИ ПОЛІНОМ, БО ПАЛИЧКИ ДОБЕУШ ЗАВЖДИ ПОВИНЕН БУВ МАТИ ПРИ СОБІ, ЯКТО БУЛО Й ЦЬОГО РАЗУ.

BULBA MAKES SEVERAL COSSACKS AND THEIR LEADERS DRUNK. TOGETHER WITH THEM, HE ENTERS THE SQUARE WHERE A KETTLEDRUM HANGS FROM A POST. IT IS SOUNDED WHEN A COUNCIL HAS TO BE CONVENED. THEY STRUCK THE KETTLEDRUM WITH THE BILLET THEY HAVE BROUGHT ALONG WITH THEM SINCE THE KETTLEMAN KEEPS STICKS.

ХТО НАСМІЛИВСЯ
БИТИ В ЛИТАВРИ?!
WHO DARED TO STRIKE
THE KETTLEDRUM?

ДАВАЙ, БИЙ В ЛИТАВРИ, КОЛИ ТОБІ
КАЖУТЬ! ТА З УСІЄЇ СИЛИ!
COME ON, STRIKE THE KETTLE-
DRUM WHEN YOU ARE TOLD
TO! STRIKE WITH ALL YOUR
STRENGTH!

На площі з'явилися усі, хто був на
Січі й здатен дістатися, а також,
як має бути, кошовий з була-
вою, — знаком своєї гідності,
суддя — з військовою печаткою,
писар — з чорнильницею, осавул —
з жезлом.
EVERYONE WHO ONLY COULD MOVE COMES
INTO THE SQUARE. ACCORDING TO THE
RITUAL, THERE HAVE COME THE LEADER
WITH A STAFF — AN ATTRIBUTE OF HIS
DIGNITY, THE JUDGE WITH A SEAL, THE
CLERK WITH AN INK POT AND, THE
ESAUL WITH A BATON.

ЩО ТРАПИЛОСЬ, ПАНОВЕ!?
WHAT'S UP, GENTLEMEN?

НАМ ПОТРІБЕН ІНШИЙ КОШОВИЙ, З ЯКИМ
БИ МИ В ПОХОДАХ УКРИЛИСЬ СЛАВОЮ
КОЗАЦЬКОЮ, А НЕ ЖИРОМ БАБЬСЬКИМ ОТУТ НА СІЧІ!
WE NEED ANOTHER LEADER WHO WILL LEAD US TO
VICTORIES IN BATTLES BUT NOT LET US FATTEN
HERE, AT THE SICH!

КУКУБЕНКА!
KUKUBENKO!

ЩЕ ЗАМОЛОДИЙ!
HE IS TOO YOUNG!

ШИЛА!
SHYLO!

ВСЕ ПРОП'Є,
І ТЕБЕ ТЕЖ!
HE'LL SQUANDER
EVERYTHING AND
YOU ALONG WITH IT!

БОРОДАТОГО!
BORODATY!

БІЙ ВАС ЗАВЕДЕ,
ЗВІДКИ НЕ ВИЙДЕТЕ
HE'LL LEAD YOU
WHERE YOU'LL
NEVER FIND THE
WAY OUT

КИРДЯГУ!
KURDYANA

ОТО ІНША СПРАВА!
ДЕ КИРДЯГА?
THAT'S QUITE ANOTHER
MATTER! WHERE IS
KURDYANA?

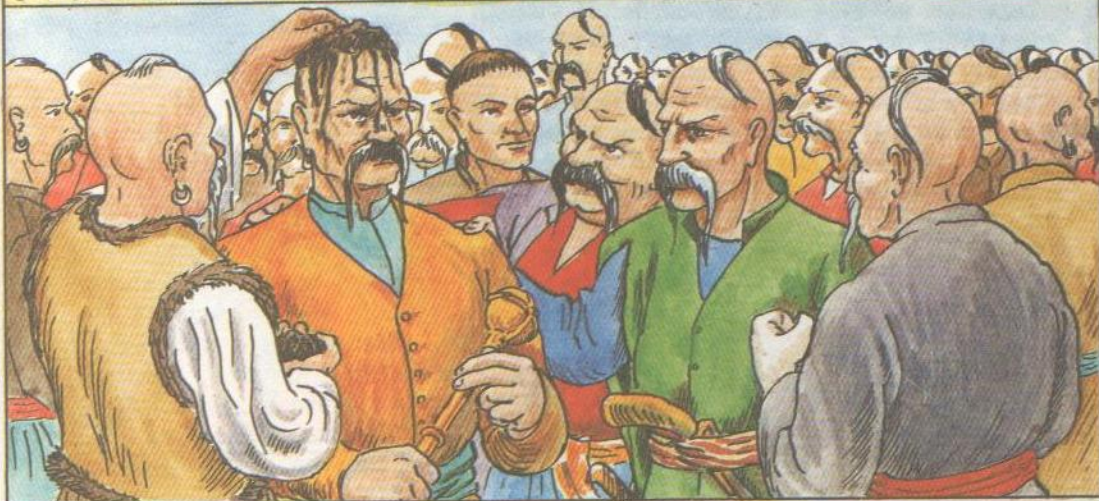
І НЕВЖЕ КРАЩОГО ЗА МЕНЕ
НЕ ЗНАЙШЛОСЬ В УСЬОМУ
ВІЙСЬКУ КОЗАЦЬКОМУ? УМЕ-
НЕ, ПАНОВЕ, РОЗУМУ НЕ ВИ-
СТАЧИТЬ НА ТАКУ СПРАВУ.
HAVE NOT YOU FOUND
A BETTER MAN IN ALL THE
COSSACK FORCES?
GENTLEMEN, I HAVE NOT
ENOUGH WITS FOR
THIS POST.

НАМ КРАЩЕ ЗНАТИ, СКІЛЬКИ
В ТЕБЕ РОЗУМУ: СТУПАЙ, УЖЕ
ВИБРАЛИ!
WE KNOW BETTER HOW
MUCH WITS YOU HAVE. COME
ON, YOU'VE BEEN ALREADY
ELECTED

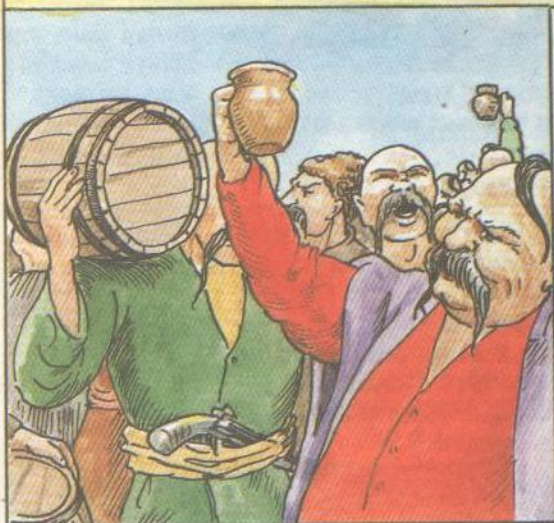
Найбільш старі, але не дуже, бо на Січі ніхто не помирав своєю смертю, підносять Курдюзі кошову булаву і кладуть йому на голову жменю грязюки, як символ того, що хоч одтепер він і кошовий, чие слово—закон для всього козацтва, але вся його влада лише з ласки козацької і, як перед Богом, так і перед усім козацтвом, він не більше як порох.

THE ELDERS, BUT NOT TOO OLD BECAUSE NOBODY IN THE SICH LIVED TILL HIS NATURAL DEATH, HAND THE LEADER'S STAFF TO KURDYANA AND PLACE A HANDFUL OF MUD ONTO HIS HEAD. THE RITUAL MEANS THAT, DESPITE HIS BEING, FROM NOW ON, THE LEADER AND HIS WORD IS A LAW FOR THE COSSACK COMMUNITY, HIS POWER IS ON COSSACK MERCY AND HE IS NOTHING BUT DUST BEFORE THE COMMUNITY AND BEFORE GOD.

Почалась велика гуляня, яка й має бути в таких випадках — порозбивали шинки, повитягували діжки з горілкою, пивом, медом. І все без грошей, бо при такій гульні шинкарі раді були, лишившись майна, залишитись при житті.

AS ALWAYS ON SUCH OCCASIONS, A GRAND FEAST BEGINS—COSSACKS BRAKE THE PUBS, ROLL OUT BARRELS WITH LIQUOR AND, BEER. THEY PAID NOTHING FOR THIS BECAUSE THE PUBS' OWNERS WERE GLAD TO STAY ALIVE DURING SUCH AN ORGY.

Січ спить.
THE SICH IS ASLEEP.

Як ви, панове, й самі знаєте, багато з сьогоднішніх запорожців одна лише назва — пороку не нюхали, шаблі не куштували, церква без належних оздоб, навіть засобів. Тільки й того, що по заповіту когось з козаків отримає якусь спадщину — решту не пропитого життя. А багато хто в таких боргах, що й шкіри, якщо продати, буде замало.

YOU KNOW IT FOR SURE, GENTLEMEN, THAT MANY OF TODAY'S ZAPORIZHYANS ARE ONLY CALLED SO BUT MOST OF THEM HAVE NOT EVEN SMELLED GUNPOWDER. OUR CHURCH LACKS FITTING ADORNMENTS AND EVEN THE MOST NECESSARY THINGS. THE ONLY THING WE CAN LEAVE BEHIND IS A BIT OF HERITAGE THAT HAS NOT BEEN SQUANDERED ON BOOZ. SOME OF YOU ARE UP TO THE EARS IN SCANDALS AND DEBTS THAT EVEN IF YOUR SKINS ARE SOLD THIS WOULDN'T RECOMPENSE FOR IT.

Але вчинити війну з турками чи татарами ми не можемо — дали слово. А лицарська честь не дозволяє ламати даного слова. Та, як відомо зі Святого Письма, голос народу — голос Божий...

BUT WE CANNOT MAKE WAR ON THE TURKS — WE'VE GIVEN OUR WORD OF HONOR. THE NAME OF A KNIGHT FORBIDS US TO BREAK IT. YET, THE HOLLY SCRIPT SAYS THAT THE WORD OF THE PEOPLE IS THE WORD OF GOD...

ПРИБУЛИ ЛЮДИ З НЕЧУВАНИМИ ВІСТЯМИ.
THE NEWCOMERS HAVE BROUGHT ALARMING NEWS.

Чи знаєте, козаки, що діється на Гетьманщині?

DO YOU KNOW, COSSACKS, WHAT'S HAPPENING IN THE HETMAN LANDS?

А що?
WHAT?

Святі церкви вже не наші, а у жидів в оренді: якщо жидові не сплатити, то й обідня не відбудеться. OUR SACRED CHURCHES DON'T BELONG TO US — JEWS HAVE LEASED THEM. IF WE WON'T PAY OF IN DUE TIME NO SERVICES WILL BE CONDUCTED.

Й хіба лише це? Якщо розсобачений жид не накладе нечистою рукою своєю позначки на паску, то й святити паски не можна.

I WISH IT WOULD BE THE ONLY BAD NEWS! IF THIS DAMNED JEW DOESN'T TOUCH YOUR EASTER CAKE WITH HIS DIRTY HAND YOU HAVE NO RIGHT TO HAVE IT CONSECRATED

Щось ви, пани-отці, брешете: тако-го вже ніяк не може бути! IT'S A LIE, GENTLEMEN! IT SIMPLY CAN'T BE!

Не може?! А таке, щоб жидівки шили собі спідниці з попівських ряс, а ксьондзи їздили в таратайках, може бути?!

IT CAN'T BE? BUT CAN IT BE THAT JEWISH WOMEN MAKE SKIRTS OUT OF PRIESTS' FROCKS AND CATHOLIC PRIESTS RIDE IN CARTS?

Вони запрягають замість коней наших братів православних і ними їздять в своїх бричках! От які справи діються на Україні! А ви тут, на Січі, все гуляєте, п'єте...

AND INSTEAD OF HORSES THEY HARNESS OUR ORTHODOX BROTHERS AND RIDE THIS WAY. THAT'S WHAT'S HAPPENING IN UKRAINE WHILE YOU ARE CAROUSING HERE, AT THE SICH!

А ви, в такому разі, що там робите, якщо дійшли до такого життя?! Ви, разом з вашим Гетьманом та полковниками!

BUT WHAT ARE YOU DOING OVER THERE IF YOU'VE COME TO SUCH WAY OF LIFE?! WHAT ARE YOU DOING TOGETHER WITH YOUR HETMAN AND COLONELS?

Те, що й ви проти п'ятидесяти тисяч польських шабел, та ще й з запроданцями, що перейшли в їхню собачу віру. Гетьмана нашого спалили всередині мідного бика у Варшаві, а полковничі голови й руки розвозять та виставляють на ярмарках всієї Гетьманщини

WHAT CAN YOU DO AGAINST 50 THOUSAND OF POLISH SABRES AND THE MECENARIES WHO EMBRACED THEIR FAITH? THEY BURNED OUR HETMAN IN WARSAW, INSIDE A COPPER BULL. THEY ARE RIDING ACROSS THE HETMAN'S LANDS AND EXHIBIT THE COLONELS' HEADS AND HANDS ON THE MARKET PLACES.

Як?! Щоб жида тримали наші святі церкви на оренді?! Щоб жида клали свої жидівські позначки на наших пасках?! Щоб жидівки шили свої спідниці з ряс наших священників?! Щоб ксьондзи їздили на спинах наших православних братів?! Щоб так поводитись з нашими Гетьманами та полковниками?! Ні, не бути такому на землі руській! Перевішати всю жидву! Втопити їх всіх! Та не в святій воді Дніпровській, а в баюрах та калюжах!

HOW COULD IT BE?! HOW DARE JEWS LEASE OUR HOLY CHURCHES?!

HOW DARE JEWS PUT THEIR MARKS ON OUR EASTER CAKES? HOW DARE JEWS MAKE SKIRTS OUT OF THE FROCKS OF OUR PRIESTS? HOW COME THAT BLOODY CATHOLIC PRIESTS RIDE ON THE BACKS OF OUR ORTHODOX BROTHERS? HOW DARE THEY HANDLE IN SUCH A WAY OUR HETMAN AND COLONELS? NO, IT COULDN'T BE SO IN THE RUS LAND! HANG UP EVERY JEW! DROWN THEM ALL! BUT NOT IN THE HOLY WATERS OF THE DNEIPER — IN CESSPOOLS AND SLOPS!

Всі кинулись на пошуки місцевих жидів, аби вирізати їх всіх до одного.
EVERYBODY RUSHES IN SEARCH OF LOCAL JEWS SO AS TO KILL THEM.

Бідні сини Ізраїлю, розгубивши рештки й без того жалюгідного свого духу,
Ховались у порожніх діжках з-під горілки,...

SCARED TO DEATH, THE MISERABLE SONS OF ISRAEL HIDE THEMSELVES IN
EMPTY WINE BARRELS,

...У ПЕЧАХ,...
IN OVENS,

...і навіть під спідницями своїх жидів-
вок. Та їх знаходили всюди!
AND EVEN UNDER THE SKIRTS OF THEIR
WIVES. BUT THEY ARE FOUND EVERYWHERE.

Яснобельможні панове! Яснобельможні панове!
Дозвольте промовити одне слово! Лише одне слово!
Ми так розповімо вам, чого ви ще ніколи не чули!
ТАКЕ ВАЖЛИВЕ, ЩО СКАЗАТИ НЕ МОЖНА, ЯКЕ ВАЖЛИВЕ!
GENTLEMEN! GENTLEMEN! I BEG OF YOU THAT YOU
LET ME SPEAK! ONLY ONE WORD! WE'LL TELL YOU
THINGS THAT YOU'VE NEVER HEARD OF! IT IS SO IMPORTANT
THAT ONE EVEN CAN'T TELL HOW IMPORTANT IT IS!

Нехай говорить!
LET HIM SPEAK!

Яснобельможні панове! Таких панів,
як ви, ще ніколи не бачили. Йі богу,
ніколи! Таких добрих і хоробрих на
світі не було й досі. Як можна, щоб
ми думали щось недобре про запо-
рожців?! Ті, що займаються арен-
дою на Україні, зовсім не наші!
То зовсім не жида, а казна-що!
Щось таке, що варте лише
того, аби лапнути та й вики-
нути. Ось і вони, Шльома і
Шмуль, скажуть це ж саме.
Хіба не так, Шльома?
Хіба не так, Шмуле?

GENTLEMEN! WE'VE
NOT MET GENTLEMEN
LIKE YOU BEFORE!
BY HEAVEN,
NEVER! THE
WORLD HAS NOT

SEEN SUCH KIND AND BRAVE KNIGHTS AS YOU ARE. HOW COULD ONE
THINK EVIL ABOUT ZAPORIZHYANS?! THOSE WHO PRACTICE
LEASING IN UKRAINE ARE NOT OURS AT ALL, BUT RABBISH! SOMETHING
ONE MUST SPIT AT AND THROW AWAY. LISTEN HERE — SHLOMA
AND SHMUL WILL TELL THE SAME. ISN'T IT SO, SHLOMA?
ISN'T IT SO, SHMUL?

ЙІ-БОГУ, ПРАВДА! МИ ЩЕ НІКОЛИ НЕ
ЗНЮХУВАЛИСЬ З ВАШИМИ ВОРОГАМИ!
А КАТОЛІКІВ І ЗНАТИ НЕ ХОЧЕМО: НЕХАЙ ЇМ БІС
ПРИСНИТЬСЯ! МИ З ЗАПОРОЖЦЯМИ ЯК РІДНІ БРАТИ.
BY GOD, HE SAYS THE TRUTH! WE HAVE NEVER
DEALT WITH YOUR ENEMIES. WE DON'T WANT
EVEN TO KNOW CATHOLICS.
LET THEM DREAM
NIGHTMARES! WE ARE
LIKE BLOODBROTHERS TO
ZAPORIZHYANS.

ЯК? АБИ ЗАПОРОЖЦІ БУЛИ З ВАМИ
БРАТАМИ?! НЕ ДІЖДЕТЕ, КЛЯТІ ЖИДИ!
ДО ДНІПРА ЇХ, ПАНОВЕ! ВСІХ ВТОПИТИ,
ПОГАНЦІВ!

HOW COME THAT ZAPORIZHYANS ARE
YOUR BLOOD BROTHERS?!

YOU'LL NEVER SEE THIS
HAPPEN, DAMNED JEWS!
DRAG THEM TO THE DNIEPER
GENTLEMEN! DROWN
THE RASCALS!

ВЕЛИКИЙ ПАНЕ!
ЯСНОВЕЛЬМОЖНИЙ ПАНЕ!

Я ЗНАВ ДОРОША, ВАШОГО
ПОКІЙНОГО БРАТА, ВОЇНА, ЩО
ПРИКРАШАВ СОБОЮ ВСЕ ЛИЦАР-
СТВО. Я ДАВ ЙОМУ ВІСІМСОТ
ЦЕХІНІВ, АБИ ВИКУПИТИ ЙОГО
З ТУРЕЦЬКОЇ НЕВОЛІ.

MIGHTY LORD! DEAR SIR!

I KNEW DOROSH, YOUR LATE BRO-
THER, A WARRIOR WHO BROUGHT
FAME TO THE WHOLE
KNIGHTHOOD. I GAVE 800
SEQUINS TO REDEEM HIM
FROM TURKISH SLAVERY.

ТИ ЗНАВ МОГО БРАТА?
ТЕБЕ ЯК ЗВУТЬ?
DID YOU KNOW MY
BROTHER? WHAT
IS YOUR NAME

ЯНКЕЛЬ.
YANKEL.

ДОБРЕ, ЯНКЕЛЮ. ПОВІСИТИ
ЖИДА ЗАВЖДИ БУДЕ ЧАС,
А ПОКИ ЩО ХОДІМ ЗІ МНОЮ.
WELL, YANKEL. WE'LL HAVE
TIME TO HANG THE JEW.
YOUR ARE NOW COMING WITH ME!

ЗАЛАЗЬ ПІД ВОЗА
І НЕ ВОРУШИСЬ!
GET UNDER THE CART
AND DON'T YOU MOVE!

ІДЕМО ПРЯМО НА ПОЛЬЩУ! НЕГАЙНО, АБИ ПОМСТИТИСЬ ЗА ЗАПОДІЯНЕ ЗЛО,
ЗГАНЬБЛЕННЯ ВІРИ, ЗНЕВАЖЕННЯ КОЗАЦЬКОЇ СЛАВИ. ЗАЙВОГО МАЙНА З СОБОЮ НЕ
БРАТИ—ОДНУ СОРОЧКУ ТА ДВОЕ ШАРОВАРІВ, ГЛЕЧИК САЛАМАТИ ТОВЧЕНОГО
ПРОСА. ТА ОБОВ'ЯЗКОВО ДВОЕ КОНЕЙ. ЯКЩО Ж КОМУ ПЕРЕПАДЕ КУЛЯ, ЧИ
ЗАЧЕПИТЬ ШАБЛЕЮ, РОЗМІШАТИ НАБІЙ ПОРОХУ В ЧАРЦІ ГОРІАКИ І ВИПИТИ—
ВСЕ ЗАГОЇТЬСЯ, ЯК РУКОЮ ЗНІМЕ. БУДЕ ЗАДОБИЧ—БРАТИ ЛИШЕ КОШТОВНОСТІ.
WE ARE HEADING FOR POLAND, NOW! WE'LL REVENGE THE WRONG DONE, OUR
DISHONOURED FAITH, THE COSSACKS' DEFIED GLORY. TAKE NOTHING EXTRA WITH YOU—ONLY
ONE SHIRT, TWO PAIRS OF TROUSERS, A CROCKFUL OF FLOUR GRUEL, PORRIDGE, GROUND
MILLET. TWO HORSES IS A MUST! WHEN SOMEONE GETS WOUNDED HE SHOULD MIX SOME
GUN POWDER IN A MAZER OF VODKA AND DRINK IT—EVERYTHING WILL HEAL IN AN
EYEWINK. AS FORBOOTY, TAKE ONLY VALUABLE THINGS...

КОЗАКИ ГОТУЮТЬСЯ ДО ПОХОДУ.
THE COSSACKS ARE GETTING READY FOR A CAMPAIGN.

ТАБІР ВИХОДИТЬ ІЗ СІЧІ
THE TROOPS LEAVE THE SICH.

ЯКИЙ ЖЕ ЧОРТІВ ЖИД!
WHAT A DAMNED JEW!

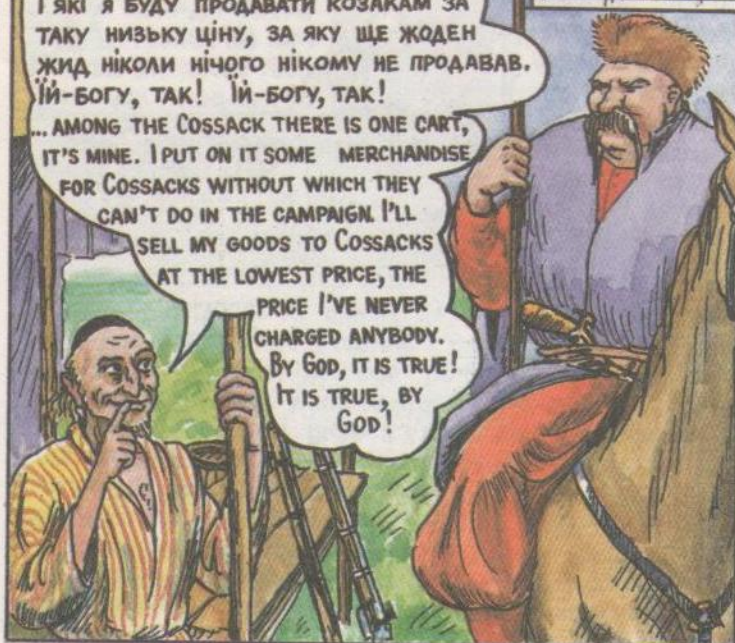
ДУРНІЮ, ТИ ЧОГО ТУТ СИДИШ?
YOU STUPID, WHY ARE
YOU SITTING HERE?

НЕХАЙ ПАН
НІКОМУ НІЧОГО
НЕ ГОВОРІТЬ...
SIR, DON'T
TELL IT TO
ANYBODY...

...МІЖ КОЗАЦЬКИМИ ВОЗАМИ ЗНАХОДИТЬ-
ДИТЬСЯ ОДИН ВІЗ – ТО МІЙ. Я ВЕЗУ НА
НЬОМУ ДЛЯ КОЗАКІВ ЗАПАСИ, БЕЗ ЯКИХ
ВОНИ В ПОХОДІ НІЯК НЕ ОБІЙДУТЬСЯ,
І ЯКІ Я БУДУ ПРОДАВАТИ КОЗАКАМ ЗА
ТАКУ НИЗЬКУ ЦІНУ, ЗА ЯКУ ЩЕ ЖОДЕН
ЖИД НІКОЛИ НІЧОГО НІКОМУ НЕ ПРОДАВАВ.
ЙІ-БОГУ, ТАК! ЙІ-БОГУ, ТАК!

...AMONG THE COSSACK THERE IS ONE CART,
IT'S MINE. I PUT ON IT SOME MERCHANDISE
FOR COSSACKS WITHOUT WHICH THEY
CAN'T DO IN THE CAMPAIGN. I'LL
SELL MY GOODS TO COSSACKS
AT THE LOWEST PRICE, THE
PRICE I'VE NEVER
CHARGED ANYBODY.
BY GOD, IT IS TRUE!
IT IS TRUE, BY
GOD!

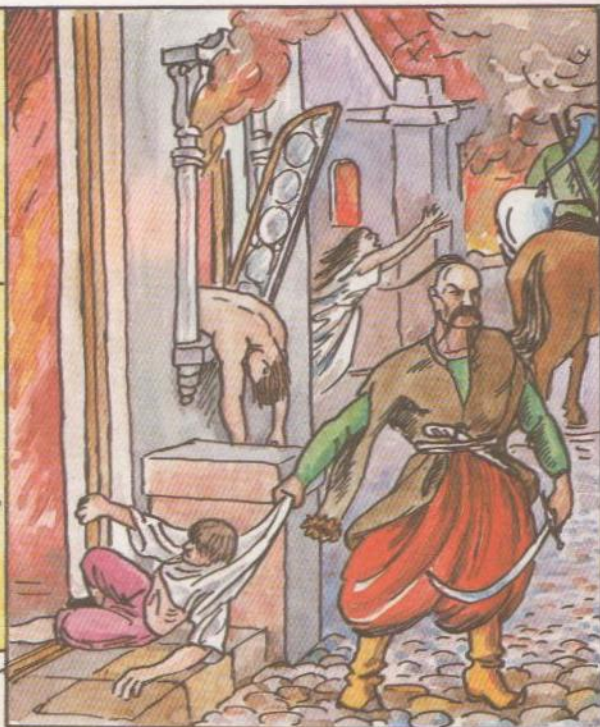

БУЛЬБА ЗНИЗАВ ПЛЕЧИМА,
ДИВУЮЧИСЬ ЖВАВОСТІ ЖИ-
ДІВСЬКОЇ НАТУРИ Й ПОВЕР-
НУВ ДО ТАБОРУ.
BULBA SHUDDERED HIS SHOULDERS
PUZZLED AT THE JEW'S
SMART NATURE AND SET OFF
FOR THE CAMP.

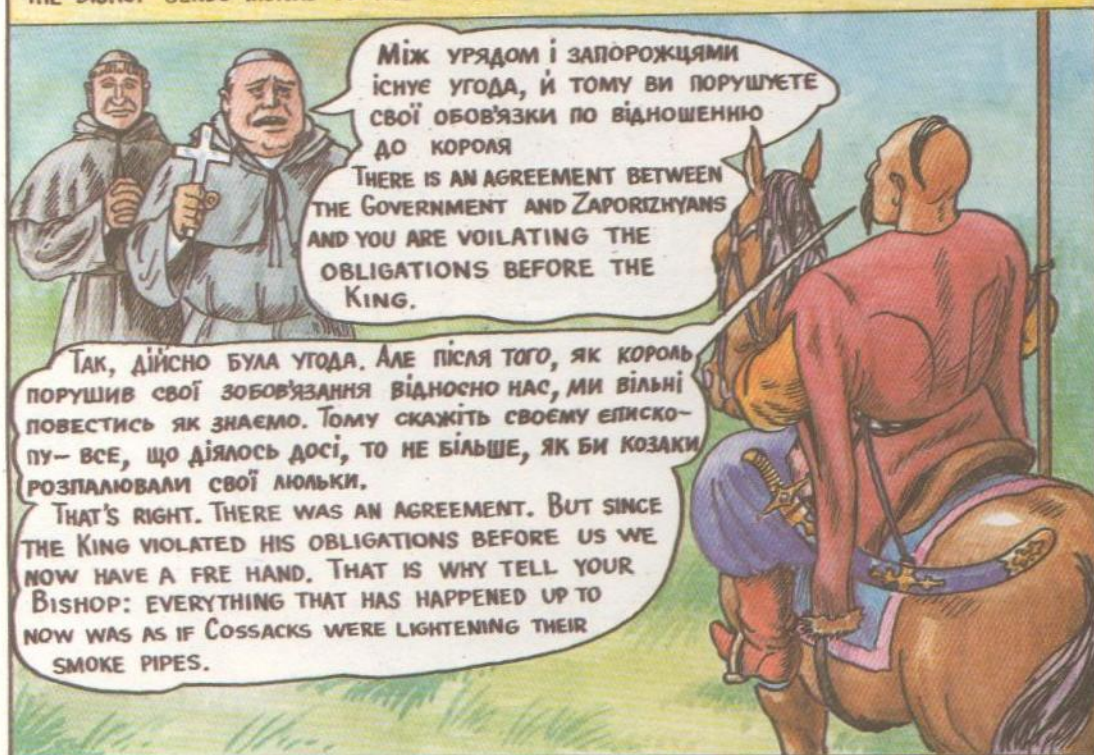
КОЗАКИ РІЖУТЬ, ПЛАТЬ, ГРАБУЮТЬ. ВСЕ РОЗБІГАЄТЬСЯ ЩЕ ДО ТОГО, ЯК З'ЯВЛЯЮТЬСЯ ЗАПОРОЖЦІ, ЛИШЕ ПРИ ПОЯВІ САМИХ ЧУТОК ПРО ЇХ НАБЛИЖЕННЯ. ЯКЩО Ж ЗНАХОДИЛИСЬ СЕРЕД ПОЛЯКІВ ЛИЦАРІ, ЗДАТНІ СКЛАСТИСЬ В ЯКИЙСЬ ЗАГІН І РУШИТИ ПРОТИ КОЗАКІВ, ТО ЄДИНЕ, НА ЩО ВОНИ МОГЛИ РОЗРАХОВУВАТИ — НА ШВИДКУ НЕМИНУЧУ СМЕРТЬ!

COSSACKS ARE KILLING, BURNING AND PLUNDERING. YET BEFORE THEY CAME, EVERYTHING THAT CAN MOVE DISAPPEAR AT THE VERY RUMOR OF THEIR ARRIVAL. IF THERE ARE SEVERAL BRAVE POLES WHO CAN UNITE INTO A TROOP AND STAND AGAINST COSSACKS, THE ONLY THING THAT IS IN STORE FOR THEM IS AN INSTANT AND INEVITABLE DEATH.

ЄПІСКОП НАДІСЛАВ ДВОХ ЧЕНЦІВ ДО ЗАПОРОЖЦІВ, ЩО ПІДХОДЯТЬ ДО МІСТА

THE BISHOP SENDS MONKS TO THE COSSACKS WHO ARE APPROACHING THE TOWN.

МІЖ УРЯДОМ І ЗАПОРОЖЦЯМИ ІСНУЄ УГОДА, Й ТОМУ ВИ ПОРУШУЄТЕ СВОЇ ОБОВ'ЯЗКИ ПО ВІДНОШЕННЮ ДО КОРОЛЯ

THERE IS AN AGREEMENT BETWEEN THE GOVERNMENT AND ZAPORIZHYANS AND YOU ARE VIOLATING THE OBLIGATIONS BEFORE THE KING.

ТАК, ДІЙСНО БУЛА УГОДА. АЛЕ ПІСЛЯ ТОГО, ЯК КОРОЛЬ ПОРУШИВ СВОЇ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ВІДНОСНО НАС, МИ ВІЛЬНІ ПОВЕСТИСЬ ЯК ЗНАЕМО. ТОМУ СКАЖІТЬ СВОЄМУ ЄПІСКОПУ — ВСЕ, ЩО ДІЯЛОСЬ ДОСІ, ТО НЕ БІЛЬШЕ, ЯК БИ КОЗАКИ РОЗПАЛЮВАЛИ СВОЇ ЛЮЛЬКИ.

THAT'S RIGHT. THERE WAS AN AGREEMENT. BUT SINCE THE KING VIOLATED HIS OBLIGATIONS BEFORE US WE NOW HAVE A FRE HAND. THAT IS WHY TELL YOUR BISHOP: EVERYTHING THAT HAS HAPPENED UP TO NOW WAS AS IF COSSACKS WERE LIGHTENING THEIR SMOKE PIPES.

ВСЕ АБАТСТВО У ВОГНІ.
THE ENTIRE ABBEY IS ON FIRE.

ДОБРИЙ КОЗАК!
БУТИ ЙОМУ КОЛИСЬ
ПОЛКОВНИКОМ ЩЕ КРАЩИМ ЗА МЕНЕ
FINE COSSACK! GRANTED A COLONEL'S
RANK HE'LL BE BETTER OF ME.

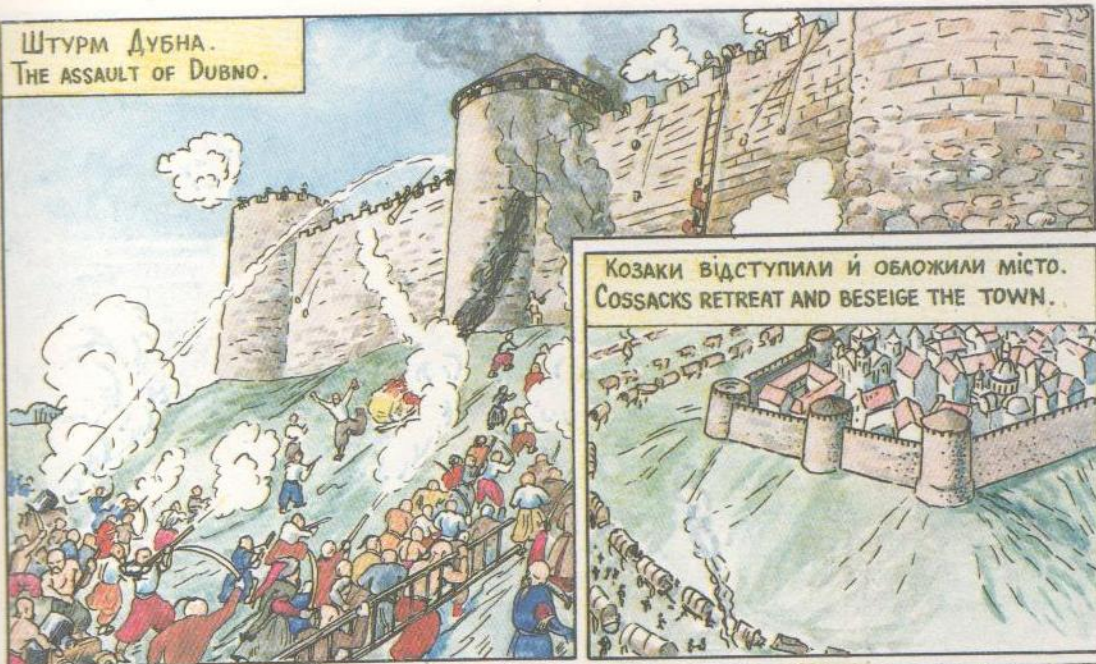
ТЕЖ ДОБРИЙ КОЗАК!
ХОЧІ НЕ ТАКИЙ, ЯК
ОСТАП, АЛЕ ДОБРИЙ
FINE COSSACK, NOT
THAT GOOD AS
OSTAP, YET
FINE.

КОЗАКИ ПІДХОДЯТЬ ДО МІСТА ДУБНА.
COSSACK APPROACH THE TOWN OF DUBNO.

ШТУРМ ДУБНА.
THE ASSAULT OF DUBNO.

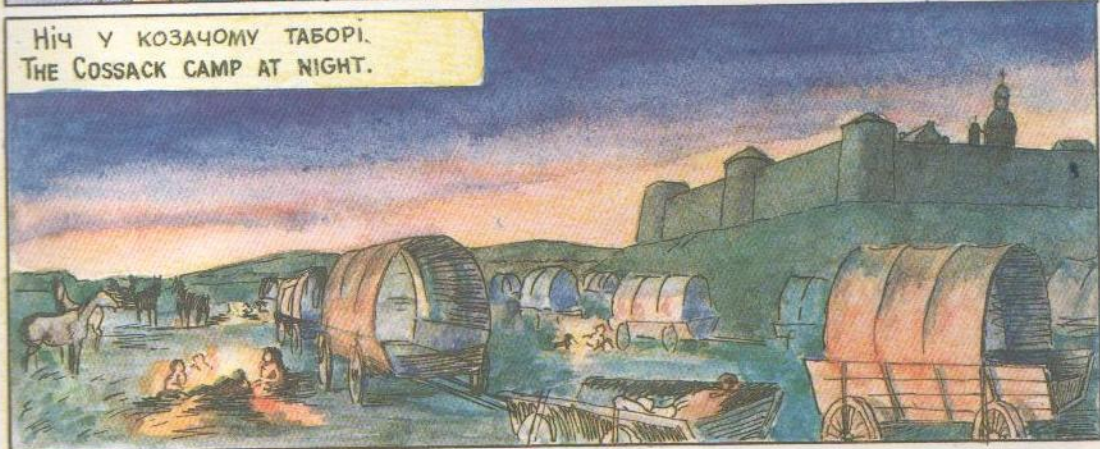
КОЗАКИ ВІДСТУПИЛИ Й ОБЛОЖИЛИ МІСТО.
COSSACKS RETREAT AND BESEIGE THE TOWN.

НА ПІДМОГУ ПРИБУВ ТОВКАЧ І ПРИВІВ
ТАРАСІВ ПОЛК.
TOVKACH ARRIVES WITH BULBA'S
TROOPS.

ОСТАПОВІ Й АНДРІЄВІ ТОВКАЧ ПРИВІЗ ВІД МАТЕРІ
КИПАРИСОВІ ОБРАЗКИ КИЇВСЬКОГО МЕЖИГІРСЬКОГО
МОНАСТІРЯ
TOVKACH BRINGS TO OSTAP AND ANDRIY SMALL ICONS
OF THE KIEV MEZHYHIRYA MONASTERY SENT BY THEIR MOTHER

НІЧ У КОЗАЧОМУ ТАБОРІ.
THE COSSACK CAMP AT NIGHT.

ТИ ХТО? ЗДАЄТЬСЯ,
Я ТЕБЕ ВЖЕ ДЕСЬ БАЧИВ
WHO ARE YOU?
IT SEEMS I'VE SEEN
YOU SOMEWHERE.

ДВА РОКИ ТОМУ
В КИЄВІ...
TWO YEARS AGO
IN KIEV...

ТАК ТИ — ТАТАРКА, СЛУЖНИЦЯ ПАННОЧКИ,
ДОЧКИ РІВНЕНЬКОГО ВОЄВОДИ?! А ЯК
ПАННОЧКА? ДЕ ВОНА?

THEN YOU ARE THE TARTAR OF THE RIVNE GOVERNOR'S
DAUGHTER, AREN'T YOU? WHAT ABOUT YOUR LADY? WHERE IS SHE?

У МІСТІ. ТАМ ВСІ МРУТЬ З ГО-
ЛОДУ, ЇДЯТЬ ЗЕМЛЮ. ВОНА БА-

ЧИЛА ТЕБЕ З МІСЬКОГО ВАЛУ Й ПОСЛАЛА МЕНЕ,
АБИ ВИПРОСИЛА Я У ТЕБЕ ШМАТОК ХЛІБА ДЛЯ
МАТЕРІ. БО НЕ МОЖЕ ДОПУСТИТИ, ЩОБ МАТИ
ПОМЕРЛА РАНІШ ЗА НЕЇ, НА ЇЇ ОЧАХ.

SHE IS IN TOWN. SHE SAW YOU FROM THE RAMPART
AND SENT ME TO YOU TO ASK FOR A PIECE OF
BREAD TO GIVE HER MOTHER. SHE CANNOT
ALLOW HER MOTHER TO DIE AHEAD OF
HER, IN FRONT OF HER

А ЯК ЖЕ ТИ ДІСТАЛАСЯ СЮДИ?
HOW DID YOU GET HERE?

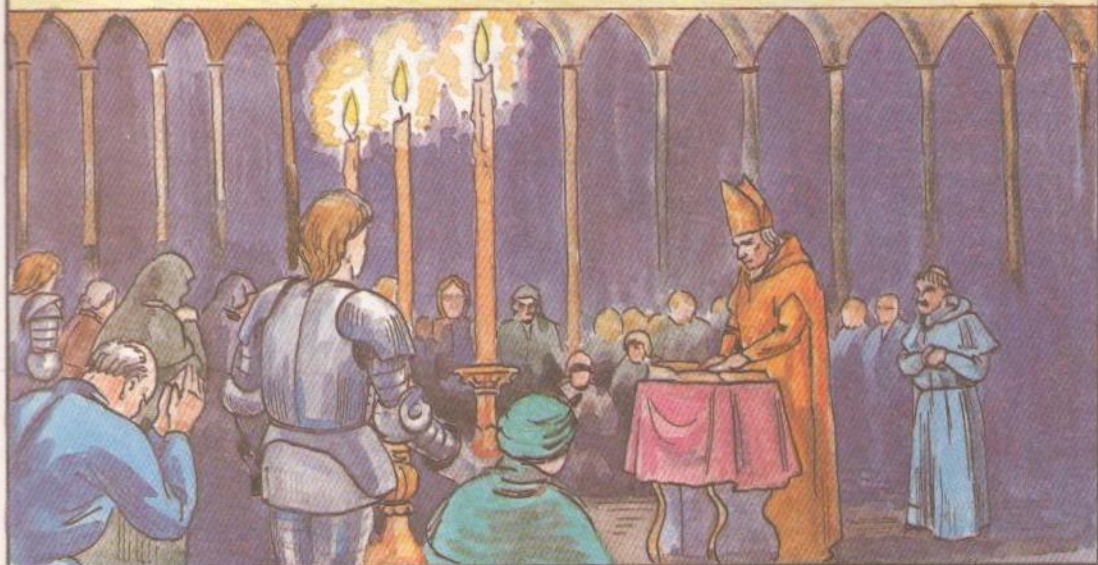
ЧЕРЕЗ ПІДЗЕМНИЙ ХІД.
THROUGH THE UNDERGROUND
PASSAGE.

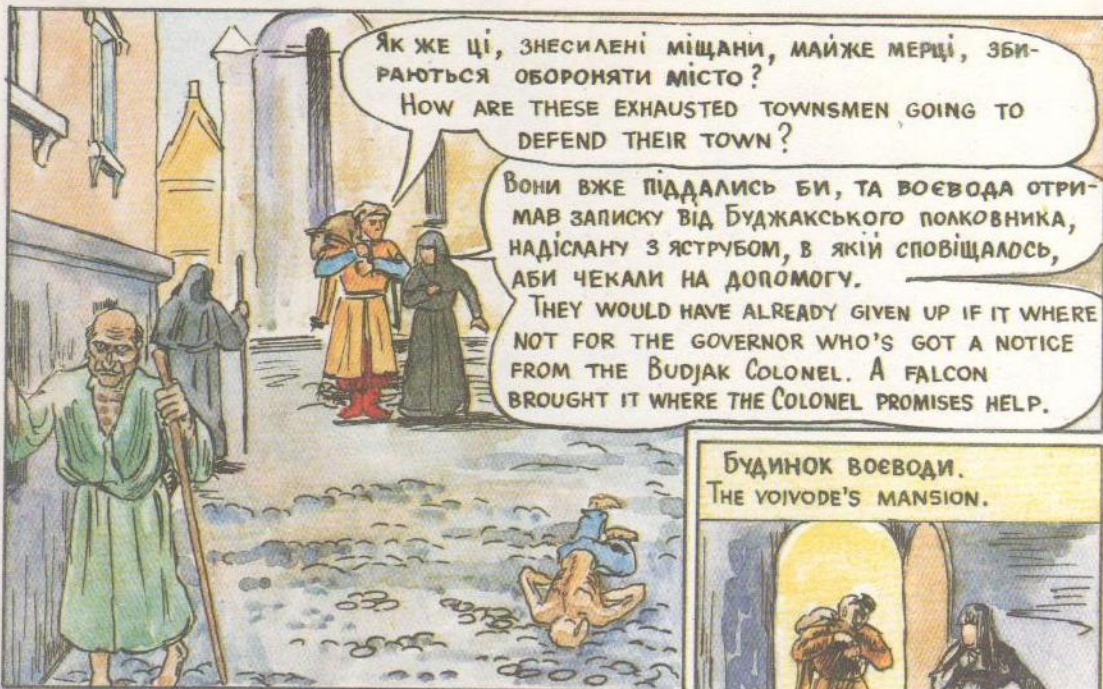

МОЛЕБЕН, АБИ СКОЇЛОСЬ ДИВО—
ВРЯТУВАЛОСЬ МІСТО.

A PUBLIC PRAYER A MIRACLE TO TAKE PLACE AND LIBERATE THE TOWN.

ЯК ЖЕ ЦІ, ЗНЕСИЛЕНІ МІЩАНИ, МАЙЖЕ МЕРЦІ, ЗБИРАЮТЬСЯ ОБОРОНЯТИ МІСТО?

HOW ARE THESE EXHAUSTED TOWNSMEN GOING TO DEFEND THEIR TOWN?

ВОНИ ВЖЕ ПІДАЛИСЬ БИ, ТА ВОЄВОДА ОТРИМАВ ЗАПИСКУ ВІД БУДЖАКСЬКОГО ПОЛКОВНИКА, НАДІСЛАНУ З ЯСТРУБОМ, В ЯКІЙ СПОВІЩАЛОСЬ, АБИ ЧЕКАЛИ НА ДОПОМОГУ.

THEY WOULD HAVE ALREADY GIVEN UP IF IT WERE NOT FOR THE GOVERNOR WHO'S GOT A NOTICE FROM THE BUDJAK COLONEL. A FALCON BROUGHT IT WHERE THE COLONEL PROMISES HELP.

БУДИНОК ВОЄВОДИ.
THE VOIVODE'S MANSION.

ЦАРИЦЯ! ЩО ТОБІ ТРЕБА? ЧОГО ТИ ХОЧЕШ?
ДАЙ МЕНІ НАЙНЕМОЖЛИВІШЕ, ЯКЕ ЛИШЕ Є НА СВІТІ ЗАВДАННЯ, І Я ПОБІЖУ ВИКОНУВАТИ ЙОГО!
СКАЖИ ЩОБ Я ЗРОБИВ ТАКЕ, ЧОГО НЕ МОЖЕ НІХТО, І Я ЗРОБАЮ. НАВІТЬ ЦІНОЮ СВОГО ЖИТТЯ! Я БАЧУ ТЕБЕ, ЯК ІНШЕ БОЖЕ СТВОРІННЯ, ЯКОМУ СЛУЖИТИ МОГЛИ Б ЛИШЕ АНГЕЛИ НЕБЕСНІ. СКАЖИ МЕНІ, ЧОГО ТИ ТАКА СУМНА?

ALMIGHTY! WHAT IS IT YOU NEED? WHAT IS IT YOU WANT?
GIVE ME THE MOST IMPOSSIBLE ASSIGNMENT IN THE WORLD, AND I'LL RUSH RUNNING TO FULFILL IT!
TELL ME WHAT SHALL I DO THAT NOBODY CAN AND I'LL DO IT! EVEN AT THE PRICE OF MY LIFE! I SEE YOU AS A GOD'S CREATION THAT HEAVENLY ANGELS ALONE COULD SERVE. TELL ME, WHAT IS THE REASON OF YOUR GRIEF?

МОЇ РІДНІ І Я МАЄМО ПОМЕРТИ ГОЛОДНОЮ СМЕРТЮ, ЯКОЮ В НАШОМУ КОРОЛІВСТВІ ВМИРАЄ НАВІТЬ НЕ КОЖЕН ЖЕБРАК. КРІМ ТОГО, МИ З ТОБОЮ ВОРОГИ: Ч ТЕБЕ ІНША ВІТЧИЗНА, ІНШІ БАТЬКИ, ТОВАРИШІ.

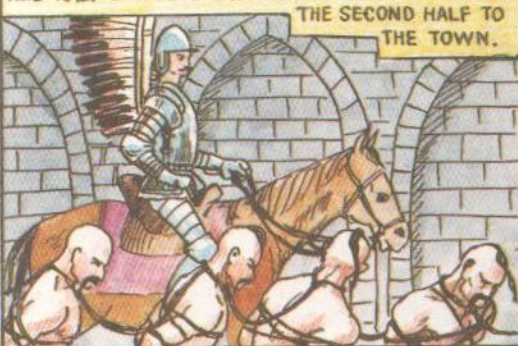
MY RELATIVES AND I HAVE TO DIE HERE A HUNGER DEATH. IT IS NOT EVERY MISERABLE WHO DIES HIS DEATH IN OUR KINGDOM. BESIDES, WE ARE FOES WITH YOU: YOU HAVE A DIFFERENT HOMELAND, PARENTS, COMRADES.

ЩО МЕНІ ТОВАРИШІ, БАТЬКО, ВІТЧИЗНА?.. НЕМАЄ В МЕНЕ НІКОГО І НІЧОГО ОКРІМ ТЕБЕ. МОЯ ВІТЧИЗНА— ТО ТИ! Я ВСЕ, ЩО Є, ВІДАМ, ПРОДАМ, ЗГУБЛЮ ЗА ТАКУ ВІТЧИЗНУ!

WHAT SHALL I NEED COMRADES, PARENTS, HOMELAND FOR?.. I HAVE NOTHING AND NOBODY BUT YOU ALONE! YOU ARE MY HOMELAND! EVERYTHING I HAVE I'LL GIVE UP, SELL, RUIN FOR YOU, MY HOMELAND!

Поляки вночі напали на сонних козаків Переяславського куреня, як найближчого до міських воріт, перебили половину, а решту полонили й зачинили у місті. POLES MADE A NIGHT ASSAULT AT THE SLEEPING COSSACKS OF THE PEREYASLAV CAMP. IT WAS ENCAMPED CLOSEST TO THE TOWN'S WALL. THEY SLAUGHTERED HALF OF THE COSSACKS AND TOOK PRISONERS

THE SECOND HALF TO THE TOWN.

КОЗАЦЬКА РАДА. COSSACKS' COUNCIL.

ОТ ЩО ЗНАЧИТЬ НЕМА ПОРЯДКУ Й МІРИ ПИТИ!
HERE IS WHERE EXCESSIVE DRINKING LEADS!

СТРИВАЙ, БАТЬКУ! ДАРЕМНО ДОРІКАЄШ! КОЗАЦЬКОГО ЗАКОНУ КОЗАКИ НЕ ПОРУШИЛИ, БО ПИЛИ НЕ ПІД ЧАС ПОХОДУ, А ВІД БЕЗДІЯЛЬНОСТІ, ЯКОЮ НУДЯТЬСЯ ВЖЕ НЕ ОДИН ДЕНЬ.

WAIT A MINUTE, FATHER! YOUR ARE UNJUST WITH YOUR REPROACH. THEY DID NOT INFRINGE THE COSSACK'S LAW BECAUSE THEY DRANK NOT ON THE MARCH BUT DURING IDLING WITH WHICH THEY WERE BORED NOT FOR A ONE DAY.

ДОБРЕ, ЯКЩО ЯКИЙСЬ ШИНКАР, ЖИД, ПРОДАСТЬ КОЗАКУ ХОЧ ОДИН КУХОЛЬ СИВУХИ, ТО Я ПРИБ'Ю ЙОМУ ДО ЛОБА СВИНЯЧЕ ВУХО Й ПОВІШУ ДОГОРИ НОГАМИ!

IF A PUB'S OWNER, A JEW WILL SELL A PINT OF BREWAGE TO A COSSACK I'LL PIN A SWINE-EAR TO HIS FOREHEAD AND HANG HIM WITH HIS LEGS UP.

ВИРІШЕНО ЗАРБУТИ МІСТО Й ВИЗВОЛИТИ ТОВАРИШІВ, АЛЕ НЕ ЙТИ НА ПРИСТУП А ЧЕКАТИ, ПОКИ У МІСТІ ЗАЛИШАТЬСЯ БЕЗ ПРИПАСІВ.

THEY DECIDED TO ASSAULT THE TOWN BUT NOT NOW. INSTEAD—TO WAIT WHEN THE BESEIGED WOULD BE WITHOUT AMMUNITION AND PROVISION.

ПАНЕ ПОЛКОВНИКУ! ПАНЕ ПОЛКОВНИКУ!
SIR COLONEL! SIR COLONEL!

Коли почалась стрілянина, я подався до міських воріт, аби дізнатись, що трапилось. Дивлюсь — попереду хорунжий Галандович, мій старий знайомий, оскільки вже три роки за ним борг сто червінців. Пан Галандович подумав, що я знову по борг, і наказав своїм слугам негайно повісити мене. Але я сказав йому, що чекатиму сплати боргу, скільки пан вважатиме за потрібне. Більш того, зроблю йому ще нову позичку, оскільки у пана ніколи ніяких грошей — багатства всякого повно, а грошей ніяких! Він і на війну зібрався лише завдяки брацлавським жидам, що спорядили його. Він і на сеймі тому не був.

WHEN SHOOTING COMMENCED I HEADED TO THE TOWN'S GATES TO LEARN WHAT WAS UP. I TOOK SIGHT OF CORNET HALYANDOVICH, AN OLD ACQUAINTANCE OF MINE. HE DOESN'T PAY HIS DEBT OF ONE HUNDRED CHERVINETS TO ME FOR ALREADY THREE YEARS. MR. HALYANDOVICH THOUGHT I'D COME FOR PAYMENT AND ORDERED HIS SERVANTS TO HANG ME UP. I TOLD HIM THAT I WOULD WAIT FOR PAYMENT FOR AS LONG AS HE WISHED MORE THAN THAT I PROMISED HIM TO LEND MORE SINCE THE MISTER HAS NO MONEY ANYWHERE. HE HAS A LOT OF WEALTH BUT NO MONEY AT ALL. HE WAS EQUIPPED FOR THE WAR MOST DUE TO THE BRESLAW JEWS. HE NEVER ATTENDED THE SEIM.

У місті наших бачив?
DID YOU SEE ANY OF
OUR MEN IN THE TOWN?

А як же? Там їх
дуже багато: Ішка, Ра-
хум, Самуїло, Хайвалах...

ТА ПРОПАДИ ВОНИ, СУРЕ І ДІД. THERE WERE A
СОБАКИ, ПРОПАДОМ! ЩО ТИ МЕНІ LOT OF THEM:
ПЕРЕРАХОВУЄШ СВОЄ ЖИДІВСЬКЕ
ПЛЕМ'Я?! ЯПИТАЮ ТЕБЕ ПРО НАШИХ
ЗАПОРІЖЦІВ!

LET THEM GO TO THE HELL, DOGS!
WHAT DO I NEED YOU TO NAME ALL
YOUR JEWISH TRIBE?! I ASK YOU
ABOUT OUR ZAPORIZHNYANS!

ITZKO,
RAKHUM,
SAMUJLO,
KHAYVALOKH

НАШИХ ЗАПОРІЖЦІВ Я НЕ БАЧИВ,
А БАЧИВ ЛИШЕ ОДНОГО ПАНА
АНДРІЯ.
I DID NOT SEE OUR ZAPORIZHNYANS.
IT WAS ANDRIY ALONE WHOM
I SAW.

АНДРІЯ?!
У ПОЛОНІ?!
ANDRIY IN
CAPTIVITY?!

ТА НІ, В ЗОЛОТІ! ПАН ВОЕВОДА ЙОГО
ТАК ОЗДОБИВ, ЩО ВІН ЯК СОНЦЕ
СЯЄ. ВІН ТЕПЕР НА СЛУЖБІ У ПАНА ВОЕВОДИ.
OH, NO, HE WAS IN GOLDEN ATTIRE. THE
GOVERNOR DRESSED HIM SO THAT HE
SHINES AS A SUN. HE IS NOW SERVING THE
GOVERNOR.

БРЕШЕШ, СВИ-
НІЯЧЕ ВУХО!
YOU ARE
LIEING,
PIG'S EAR!

ЯК МОЖНА, ЩОБ Я БРЕХАВ?! ХІБА Я ДУРЕНЬ, АБИ БРЕХАТИ ПЕРЕД
ПАНОМ, ЩО МОЖЕ ПОВІСИТИ МЕНЕ ЯК СОБАКУ?!
HOW COULD IT BE THAT I LIE TO YOU?! AM I A BLOCKHEAD TO LIE
TO THE SIR? YOU CAN HANG ME UP LIKE A DOG?!

ТАК ЩО Ж, ПО-ТВОЕМУ ВИХО-
ДИТЬ, ЩО ВІН ПРОДАВ ВІТ-
ЧИЗНУ Й ВІРУ?
IT TURNS OUT THAT HE
BETRAYED HIS HOMELAND AND
FAITH?

Я НЕ КАЗАВ, ЩО ВІН ЩОСЬ ПРОДАВ, А КАЗАВ,
ЩО ПЕРЕЙШОВ НА ІНШУ СЛУЖБУ. I DID NOT TELL THAT HE BETRAYED
ANYTHING. I'VE ONLY TOLD THAT HE HAS CHANGED HIS SERVICE PLACE.

НЕХАЙ КОЖЕН ПЛЮНЕ НА МОГИЛУ МОГО БАТЬКА, МАТЕРІ
ТА ЇХНІХ БАТЬКІВ, ЯКЩО Я ЩОСЬ БРЕШУ ЧИ ПЛАУТАЮ. ПАН АНДРІЙ
ПЕРЕЙШОВ НА БІК ПОЛЯКІВ ЗАРАДИ ВОЕВОДИНОЇ ДРОЧКИ-КРАСУНІ
LET EVERYBODY SPIT AT THE GRAVES OF MY FATHER, MOTHER AND
THEIR PARENTS IF I'M LIEING OR CONFUSING ANYTHING, MR. ANDRIY.
HAS TAKEN THE POLISH SIDE FOR THE GOVERNOR'S DAUGHTER-BEAUTY.

ЩЕ РАЗ БРЕШЕШ,
ЧОРТІВ ЖИД! ТИ
ЩОСЬ ПЛАУТАЄШ?!

YOU ARE LIEING, DAMNED JEW!
YOU HAVE CONFUSED SOMETHING

І ТИ НЕ ВБИВ ЙОГО ЗРАЗУ Ж, НА
МІСЦІ?
AND YOU DIDN'T KILL
HIM ON THE SPOT!

А ЗА ЩО Ж ЙОГО БЕИВАТИ? ДЕ ЙОМУ КРАЩЕ, ТУДИ Й ПЕРЕЙШОВ. ДАЙ ЙОМУ, БОЖЕ, ЗДОРОВ'Я, ВІН ЗРАЗУ Ж ВПІЗНАВ МЕНЕ Й СКАЗАВ: „ЯНКЕЛЬ, СКАЖИ БАТЬКОВІ ТА БРАТОВІ, Й УСІМ ЗАПОРОЖЦЯМ, ЩО ВІДТЕПЕР БАТЬКО МЕНІ — НЕ БАТЬКО, А ЗАПОРОЖЦІ МЕНІ НЕ ТОВАРИШІ. СКАЖИ, ЩО БИТИСЬ З НИМИ БУДУ ЯК З ВОРОГАМИ.”

WHAT COULD BE THE REASON? HE SERVES WHERE HE LIKES IT BEST. LET GOD GIVES HIM HEALTH! HE RECOGNIZED ME AT ONCE AND TOLD, "YANKEL, TELL MY FATHER, BROTHER AND ALL ZAPORIZHYANS, FROM NOW ON, FATHER IS NOT

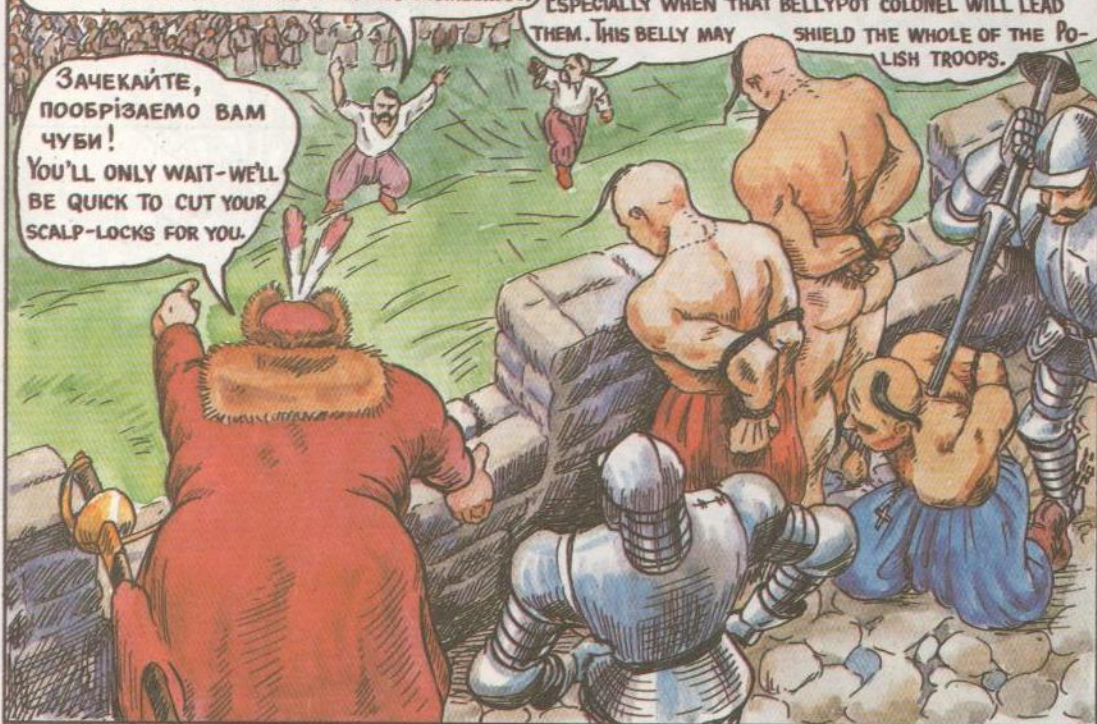

FATHER AND ZAPORIZHYANS ARE NOT MY COMRADES ANY MORE TELL THEM THAT I'LL FIGHT THEM AS MY FOES."

НЕ ЖУРИСЬ, ХЛІБЕ, ВРЯТУЄМО! І НЕ СОРОМСЯ. ТО ВОРОГАМ НАШИМ НЕХАЙ БУДЕ СОРОМНО, ЩО ВИСТАВИЛИ ТЕБЕ. НА СОННИХ КОЗАКІВ ВОНИ ДОБРЕ ВІЙСЬКО!

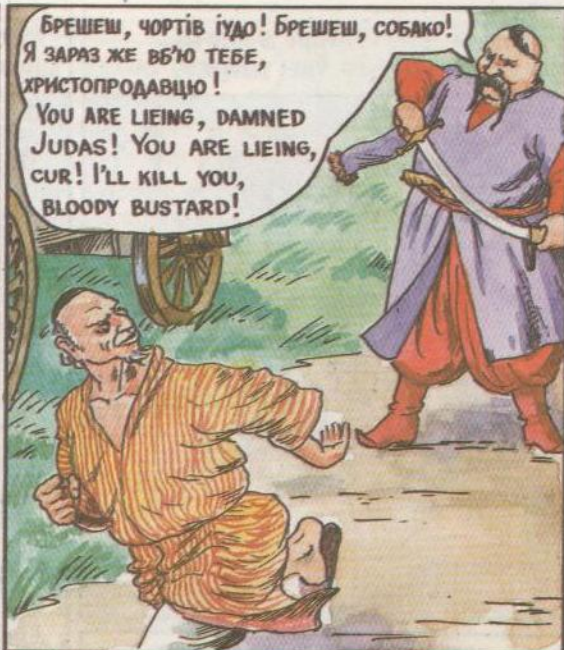
STOP SORROWING, HLIV. WE'LL LIBERATE YOU. DON'T BE ASHAMED OF YOURSELF. LET OUR ENEMIES BE ASHAMED THAT'VE MADE AN EXHIBIT OF YOU. THEY ARE BRAVE WHEN FIGHTING SLUMBEROUS!

ЗАЧЕКАЙТЕ, ПООБРИЗАЄМО ВАМ ЧУБИ!
YOU'LL ONLY WAIT-WE'LL BE QUICK TO CUT YOUR SCALP-LOCKS FOR YOU.

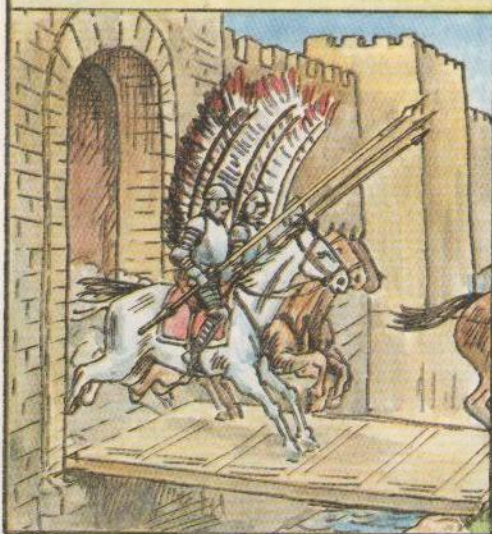
БРЕШЕШ, ЧОРТІВ ІУДО! БРЕШЕШ, СОБАКО!
Я ЗАРАЗ ЖЕ ВБ'Ю ТЕБЕ, ХРИСТОПРОДАВЦЮ!

YOU ARE LIEING, DAMNED JUDAS! YOU ARE LIEING, CUR! I'LL KILL YOU, BLOODY BUSTARD!

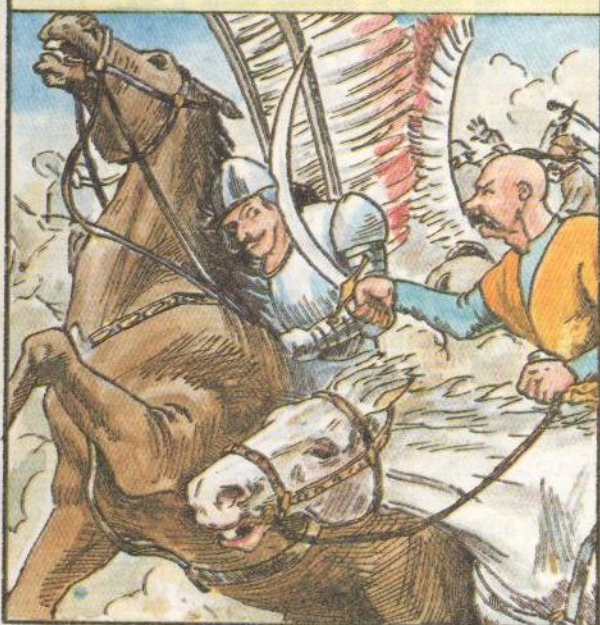

А ЩО Ж? МОЖЛИВО, ЛЯХИ Й ПРАВДУ ГОВОРЯТЬ, ЯКЩО ПОВЕДЕ ІХ ОН ТОЙ ПУЗАТИЙ! ЗА ТАКИМ ПУЗОМ СХОВАЄТЬСЯ УСЕ ВІЙСЬКО ПОЛЬСЬКЕ!
WHO KNOWS? POLES ARE, MAYBE, SAYING THE TRUTH. ESPECIALLY WHEN THAT BELLYPOT COLONEL WILL LEAD THEM. THIS BELLY MAY SHIELD THE WHOLE OF THE POLISH TROOPS.

Поляки виступили з міста.
POLES STEP OUT OF THE TOWN.

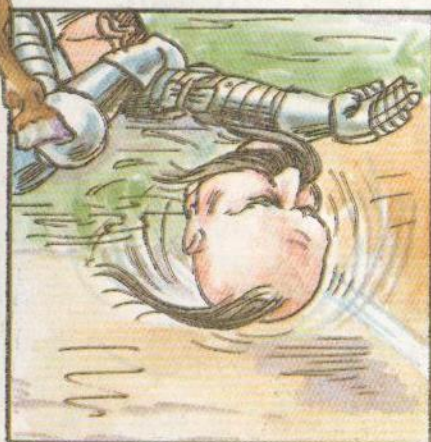
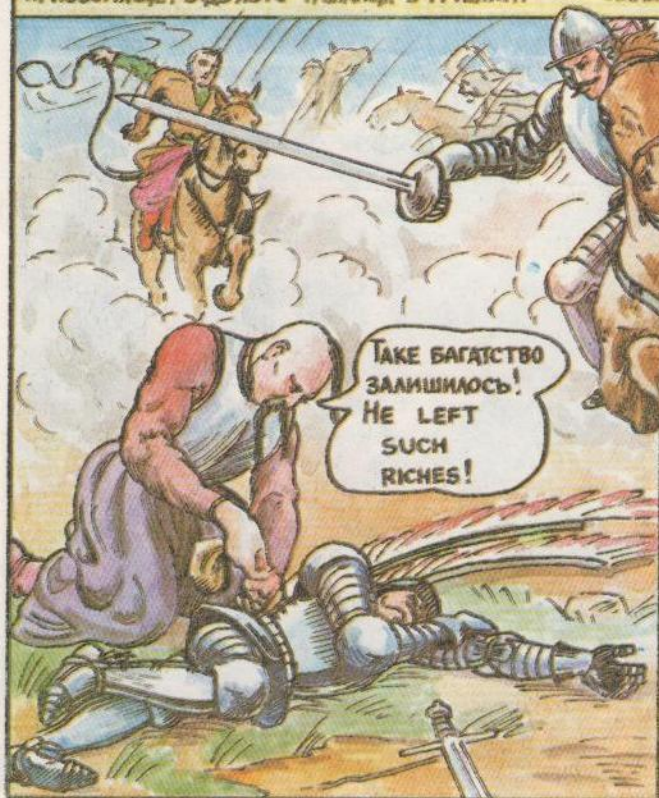

Кукубенко подолав ляха й подався в січу.
KUKUBENKO KILLED A POLE AND RUSHED IN THE BATTLE.

Уманський юр'иний Бородатий нахилився
над забитим ляхом, уболюючи над його
ковшовним вбранням, що залишилось на-
призволяще. Відв'язує гаманця з грішми.

UMAN LEADER BORODATY KNELT OVER A
KILLED POLE GRIEVING THAT
SUCH A BOOT COULD GO
FOR NOTHING.
HE UNTIED A PURSE
WITH MONEY.

КОЗАКИ, ВІДАМО ОСТАННЮ
ПОЧЕШЬ ОТАМАНОВІ
БОРОДАТОМУ!
COSSACKS, LETS PAY
OUR LAST TRIBUTE
TO LEADER BORODATY!

ОСТАПА В
КУРІННІ!
LET BE OSTAP THE
LEADER!

ДЯКУЮ, ТОВАРИШІ, ЗА ЧЕСТЬ! А ТЕПЕР
ПОКАЖЕМО ЛЯХАМ, ЯК УМАНЦІ СПРАВ-
ЛЯЮТЬ ТРИЗНУ ПО СВОЄМУ
БАТЬКОВІ!

I THANK YOU, MY COMRADES!
LETS SHOW TO POLES HOW
THE UMAN TROOPS MARK
THE FUNERAL FEAST FOR
THEIR FATHER!

БУЛЬБИНІ КОЗАКИ ЖЕНУТЬ БУГАЇВ НА
ПОЛЬСЬКУ КІННОТУ
BULBA'S TROOPS DRIVE A HERD OF OXEN
AGAINST THE POLISH CAVALRY.

ОТ І НОВИЙ ОТАМАН,
А ВЕДЕ ВІЙСЬКО ТАК,
ЯК БИ СТАРИЙ!

HERE IS A FRESH LEADER BUT HE
LEADS HIS TROOPS AS AN
EXPERIENCED WARRIOR!

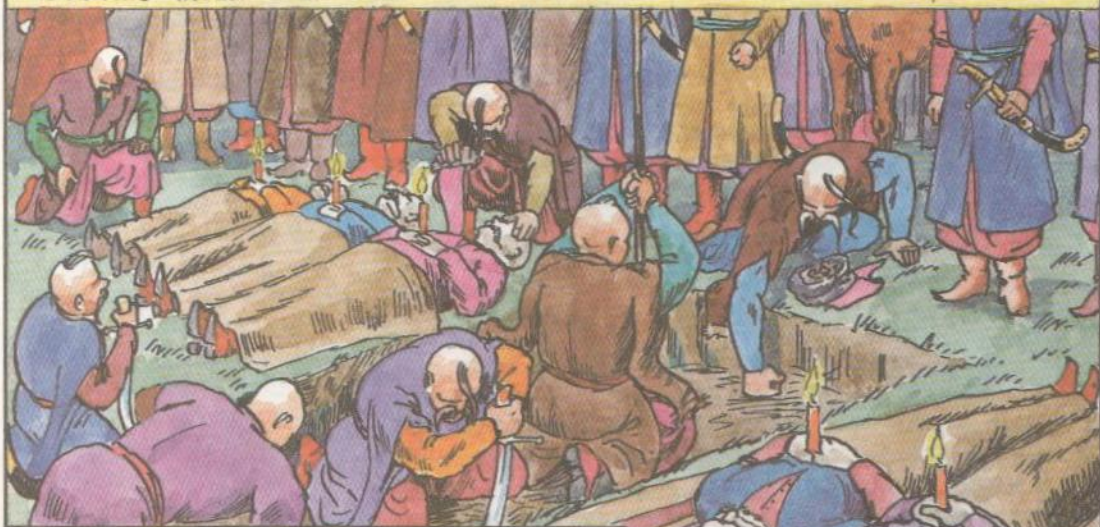
Ой він який!
WHAT A SIGHT
HE MAKES!

Що? Перев'язали?!
YOU HAVE INTENDED TO
ROPE TITLY, HAVE NOT YOU?!

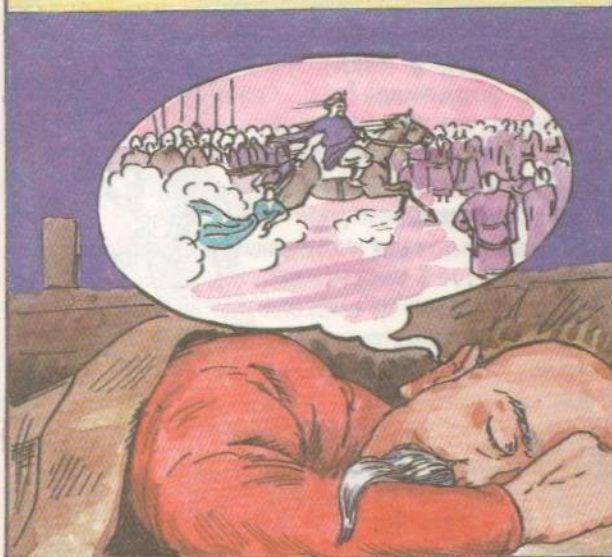

КОЗАКИ ХОВАЮТЬ ПОЛЕГЛИХ ТОВАРИШІВ.
COSSACKS INTER THEIR DEAD COMRADES.

БУЛЬБА УЯВЛЯЄ, ЯК БИ ВІН ТЯГАВ ЗА КОСИ АНДРІЄВУ ПАННОЧКУ ПО ПОЛЮ СЕРЕД КОЗАКІВ, ЩОБ ЗІРВАТИ ЗАО ЗА ПРОПАЩОГО АНДРІЯ. ТА НЕ ЗНАВ БУЛЬБА ТОГО, ЩО ГОТУЄ БОГ ЛЮДИНІ НА НАСТУПНИЙ ДЕНЬ І, РОЗДУМУЮЧИ — ДЕ Ж АНДРІЙ?, ЧОМУ Ж НЕ БУЛО ЙОГО СЕРЕД ПОЛЬСЬКИХ ЛИЦАРІВ? — СКОРО ЗАСНУВ.

BULBA DID NOT KNOW WHAT GOD COOKED FOR HIM NEXT DAY. HE WONDERED WHERE ANDRIY WAS AND WHAT WAS THE REASON THAT HE WAS NOT AMONG THE POLES. SOON, BULBA FELL ASLEEP.

МАКСИМ ГОЛОДУХА, ЩО ВИРВАВСЯ З ТАТАРСЬКОГО ПОЛОНУ, ЗАКОЛОВШИ МУРЗУ Й ЗАХОПИВШИ ЙОГО КОНЯ, ПРИНІС ІЗ СІЧІ СТРАШНУ ЗВІСТКУ — ТАТАРИ НАПАЛИ НА СІЧ, ВИКОПАЛИ ЗАХОВАНІЙ СКАРБ, ЗАБРАЛИ ВСІХ У ПОЛОН І ПОГНАЛИ ЗА ПЕРЕКОП. МАХУМ ГОЛОДУХА KILLED MIRZA, MOUNTED HIS HORSE AND FLED FROM THE TURKISH CAPTIVITY. HE BROUGHT A FRIGHTENING NEWS FROM THE SICH. THE TARTARS ATTACKED THE SICH, ROBBED THE HIDDEN TREASURES, TOOK EVERYBODY CAPTIVE AND DROVE THEM BEYOND PEREKOP.

КОЗАЦЬКА РАДА.
THE COSSACKS' COUNCIL.

ТРЕБА НЕГАЙНО ГНАТИСЬ ЗА ТАТАРАМИ,
АБИ ПОЛОНЕНІ НЕ ОПИНИЛИСЬ НА
РИНКАХ МАЛОЇ АЗІЇ, В СМІРНІ ЧИ НА КРІТІ.
WE SHOULD IMMEDIATELY SET OFF AFTER THE TARTARS IN
ORDER THE CAPTIVES WERE NOT DRIVEN TO THE SLAVE MARKETS
OF THE MIDDLE ASIA, SMIRNA OR TO THE CRETE ISLAND.

Ні, кошовий, не те радиш.
Ти мабуть забув, що у аяхів знаходяться
наші товарищі? Забув першу святу заповідь
нашого товариства — врятувати товариша!
А може хочеш, аби з них зняли шкіру чи поче-
твертували? Якщо так, то я тут і один залишусь.

NEY, YOUR COUNCIL IS NOT GOOD. YOU HAVE FORGOTTEN,
IT SEEMS, THAT OUR CAPTIVED COMRADES REMAIN HERE
IN POLISH HANDS. YOU'VE FORGOTTEN THE FIRST AND
MOST SACRED LAW OF COMRADESHIP — TO RESCUE COM-
RADES! OR WOULD YOU LIKE OUR COSSACK BRETHREN
BE FLAYED ALIVE OR QUARTERED? IF IT IS REALLY
SO, I'LL STAY HERE ALONE!

АЛЕ Ж, ПОЛКОВНИКУ, В РУКАХ У
ТАТАР ТЕЖ НАШІ ТОВАРИЩІ!
І ЯКЩО МИ НЕ ВРЯТУЕМО, ЇХ ПРОДАДУТЬ У
ВІЧНЕ РАБСТВО, ЩО ГІРШЕ ЗА СМЕРТЬ.
І СКАРБНИЦЯ НАША, ДОБУТА НЕМАЛОЮ
КРОВ'Ю, ТЕЖ ЗАБРАНА ТАТАРАМИ.

BUT COLONEL, HAVE NOT YOU FORGOTTEN THAT OUR
COMRADES IN THE TARTARS' HANDS TOO? UNLESS WE
RESCUE THEM NOW THEY'LL BE SOLD IN LIFELONG
SLAVERY WHICH A FATE WORSE THAN THE
CRUELEST DEATH? HAVE NOT YOU FORGOTTEN THAT
THE TARTARS HAVE ALL OUR TREASURES, WON
BY CHRISTIAN BLOOD?

Замислились козаки. І тут вийшов вперед Касьян Бовдюг, найстаріший за віком серед усіх козаків, який колись двічі був кошовим, а тепер доживав на Січі вік. Не втерпілось йому сидіти весь час і подався у похід — може на щось здасться.

THE COSSACKS PONDER OVER THIS. THEN KASYAN BOVDYUH STEPPED FORWARD, THE ELDEST IN THE ZAPORIZHYAN ARMY. HE WAS TWICE ELECTED THE LEADER BUT WAS NOW LIVING HIS LAST YEARS WITH COSSACKS. THE OLD COSSACK COULD NOT HELP HIMSELF AND JOINED THE CAMPAIGN—HE THOUGHT HIMSELF TO BE OF SOME USE TO COSSACKDOM.

Вірно сказав кошовий, турбуючись про долю товаришів у неволі й козацьку славу. Вірно сказав і Бульба, що не можна залишити товаришів у польській неволі. Тому вірно буде й таке, аби одна частина козаків, які згодні відбити товаришів у татар, рушила проти татар, а інша, якій більше доподобило відбити товаришів у поляків, залишилась тут. Кошовий піде з однією половиною, а інша вибере собі наказного, яким не може бути ніхто інший, як Тарас Бульба. Бо нема нікого рівного йому в мужності.

WISE ARE THE WORDS OF OUR MAIN LEADER WHO CARES MUCH ABOUT OUR CAPTIVED COMRADES AND TRIES TO PRESERVE THE TREASURES OF THE ARMY. GREAT IS ALSO THE TRUTH OF WHAT COLONEL TARAS SAYS THAT WE CAN NOT LEAVE OUR COMRADES IN THE POLISH CAPTIVITY. LET THOSE TO WHOM THE TARTAR PRISONERS ARE DEARER, GO AFTER THE TARTARS, AND LET THOSE TO WHOM THE POLISH PRISONERS ARE DEARER, STAY BEHIND. LET THE MAIN LEADER LEAD ONE HALF AFTER THE TARTARS, AND LET THE SECOND HALF CHOOSE ITS OWN MAIN LEADER. NO COSSACK WILL SUIT THE ROLE AS TARAS BULBA WILL. NONE OF US IS HIS EQUAL IN VALOUR!

Тоді, пани-брати, хто бажає йти, нехай переходить праворуч, а хто залишається — ліворуч: де буде більшість, там і кошовий буде.
NOW, GENTLEMEN-BROTHERS, WHOEVER WISHES TO GO, STEP TO THE RIGHT; WHOEVER WISHES TO STAY, STEP TO THE LEFT. THE MAIN LEADER WILL STAY WITH THE LARGER PART OF THE COSSACK ARMY.

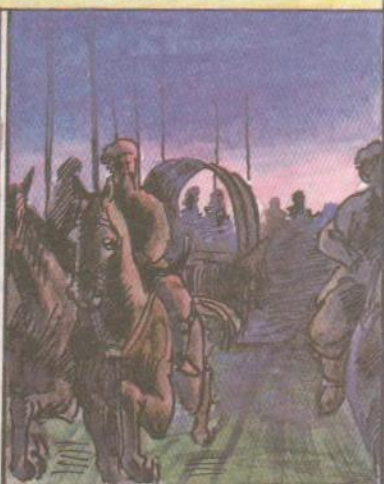
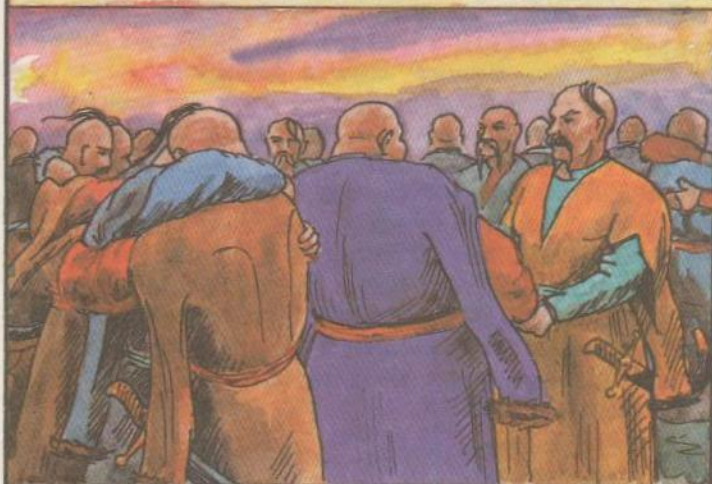

Мої вже не такі літа, щоб ганятись за татарами, й тут досить місця, аби вмерти доброю козакою смертю. Давно вже просив я Бога, аби довелося життя своє кінчити на війні за святу християнську справу.
MY AGE WILL NOT LET ME CHASE THE TARTARS. HERE IS THE PLACE WHERE I MAY DIE A GOOD COSSACK DEATH. I HAVE LONG PRAYED GOD WHEN MY TIME COMES TO DIE, I MAY DIE IN BATTLE FOR THE HOLY CHRISTIAN CAUSE.

Козаки перецілувалися і довго стояли так мовчки, дивлячись один на одного. І кожен думав про те ж саме: „А чи побачимось ще колись?“ Розійтись вирішено вночі, щоб поляки не дізнались, що отут, під Дубном, козацькі сили зменшилися.

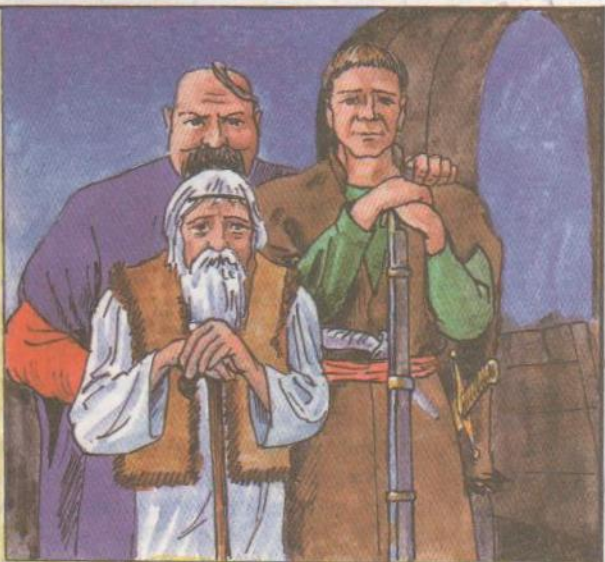
ALL THE COSSACKS KISSED ONE ANOTHER AND STOOD SILENT WATCHING EACH OTHER. EACH WONDERS THE SAME, "SHALL WE EVER MEET AGAIN?" THEY DECIDED TO SEPARATE AT NIGHT SO AS NOT TO LET THE POLES NOTICE THE DECREASE IN THE COSSACK ARMY HERE, AT DUBNO.

Козаки, що залишилися, стояли сумні. Та не тому сумні, що залишилися без доброї половини товарищів перед тією самою ворожою силою й стали більш ніж вдовічі слабкішими, а лише тому, що охопила їх тут за товаришами, яких, можливо, бачили востаннє. Але в тому й полягає особливість слов'янської душі, особлива природа якої відрізняється від інших, як море від дрібних озер, щоб за хвилину стати знову діяльною й спрможною змести зі свого шляху будь-що, що стало їй поперек дороги!

THOSE WHO STAYED WERE SAD NOT BECAUSE THEY REMAINED IN HALF STRENGTH, BUT BECAUSE SORROW GRASPED THEIR HEARTS FOR THEIR COMRADES SINCE IT WAS, PROBABLY, THE LAST TIME THEY SAW EACH OTHER.

ONE PARTICULAR TRAIT OF SLAV NATURE DIFFERS IT GREATLY FROM ALL OTHER NATURES AS THE SEA DIFFERS FROM SHALLOW LAKES. THIS TRAIT MAKES A MAN ACTIVE AND ENABLES HIM TO SWEEP EVERYTHING ON HIS WAY.

І ЗВЕЛІВ ТАРАС РОЗВ'ЯЗАТИ ОДНОГО ВОЗА, ДОБРЕ НАКРИТОГО КІНСЬКИМИ ПОПОНАМИ І ВОЛОВИМИ ШКІРАМИ ТА ПЕРЕВ'ЯЗАНОГО ПРОСМОЛЕНИМИ МОТУЗКАМИ. А БУЛИ НА ЦЬОМУ ВОЗІ БАКААГИ І БАРИАКА СТАРОГО ДОБРОГО ВІНА, ЩО ВИСТОЮВАЛОСЬ У НЬОГО В ПОГРЕБАХ ДЛЯ УРОЧИСТОГО ВИПАДКУ, НЕОЧІКУВАНОЇ НАГОДИ АБО ВЕЛИКОЇ ХВИЛИНИ, ЯК ЗАРАЗ, КОЛИ ВСІХ ЧЕКАЄ НЕЗВИЧАЙНА СПРАВА, ВАРТА БУТИ ПЕРЕКАЗАНОЮ НАЩАДКАМ. САМЕ ЗА ТАКИХ ОБСТАВИН КОЖНОМУ КОЗАКОВІ МАЄ ПЕРЕПАСТИ КЕЛИХ ЗАПОВІДНОГО ВІНА, З ТИМ, ЩОБ В ТАКУ ХВИЛИНУ ВЕЛИКЕ ПОЧУТТЯ ОХОПИЛО ЙОГО.

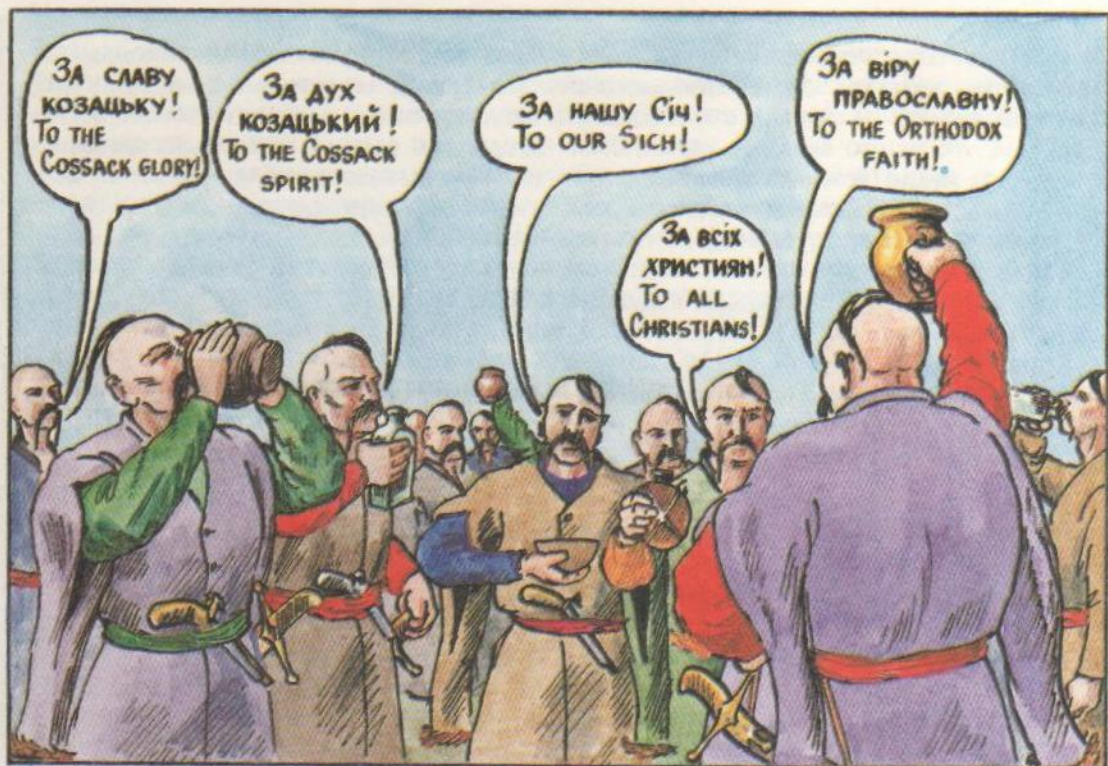
TARAS ORDERED TO UNPACK ONE OF THE CARTS THAT WAS COVERED WITH HORSE-CLOTHS AND STRONG OX-HIDES AND LASHED WITH TARRED ROPES. IT WAS LOADED WITH CASKS AND BARRELS OF GOOD OLD WINE, WHICH LONG MATURED IN BULBA'S CELLARS. HE HAD BROUGHT IT ALONG IN AN ANTICIPATION OF A SOLEMN OCCASSION, IN A CASE A GREAT MOMENT SHOULD ARRIVE WHEN A BATTLE AWAITED THEM WORTHY OF BEING HANDED DOWN TO POSTERITY, SO THAT EACH COSSACK MIGHT DRINK OF THE TREASURED WINE IN ORDER THAT A GREAT MOMENT GREAT FEELING MIGHT BE INSPIRED IN EVERY MAN.

БЕРІТЬ ВІНА, ХТО СКІЯККИ ЗМОЖЕ ВИПИТИ! ЛИШЕ ЗАЧЕКАЙТЕ ПИТИ, ПОКИ СКАЖУ СЛОВО. БО ДОБРЕ ВІНО РАЗОМ З ДОБРИМ СЛОВОМ РОБЛЯТЬ ДАВІЧІ МІЦНІШИМИ І ВІНО І ДУХ! ТАК ОТ, ПАНИ-БРАТИ, ПРИГОЩАЮ ВСІХ ВАС НЕ З НАГОДИ ТОГО, ЩО СТАВ З ВАШОЇ ЛАСКИ ВАШИМ ОТАМАНОМ, А ТОМУ, ЩО ЧЕКАЄ НА ВАС СПРАВА ВЕЛИКОГО КОЗАЦЬКОГО ВМІННЯ І МУЖНОСТІ. ОТЖЕ ВИП'ЄМО ЗА СВЯТУ ПРАВОСЛАВНУ ВІРУ, ЩОБ НАСТАВ ТАКИЙ ЧАС, КОЛИ НА СВІТІ БУДЕ ПАНУВАТИ ЛИШЕ ОДНА ПРАВОСЛАВНА ВІРА, ЗА СЛАВНУ СІЧ, АБИ ВОНА БУЛА ПОГИБЕЛЛЮ ВСЬОМУ БУСУРМАНСТВУ, ТАКОЖ ЗА НАШУ ВЛАСНУ КОЗАЦЬКУ СЛАВУ І КОЗАЦЬКИЙ ДУХ, КОТРИЙ БУДЕ ЖИТИ, ПОКИ БУДЕ СЛАВА, А СЛАВА БУДЕ, ПОКИ БУДЕ ДУХ. ТАК ОТ, ОСТАННІЙ КОВТОК — ЗА ВСІХ ХРИСТИЯН, ЯКІ ТІЛЬКИ Є НА ЗЕМЛІ!

TAKE THEM ALL, ALL THERE ARE. BUT DO NOT DRINK UNTIL I WILL SAY A WORD BECAUSE HOWEVER STRONG THE GOOD WINE MIGHT BE, IF A WELL-CHOSEN WORD WERE TO GO WITH IT, BOTH THE WINE AND THE SPIRIT WOULD BE DOUBLED. I REGALE YOU, GENTLEMEN-BROTHERS, NOT BECAUSE YOU HAVE MADE ME YOUR MAIN LEADER BUT BECAUSE THE BATTLES, AWAITING US, DEMAND MUCH SWEAT AND GREAT COSSACK VALOUR! SO, LET US DRINK TO THE HOLY ORTHODOX FAITH, THAT THE DAY MAY COME WHEN IT SHELL SPREAD OVER ALL THE WORLD! LET US DRINK TO OWN COSSACK GLORY AND OUR HIGH SPIRIT THAT WILL LIVE TILL THE GLORY WILL LIVE AND THE GLORY WILL LIVE TILL THE SPIRIT WILL LIVE WITHIN US.

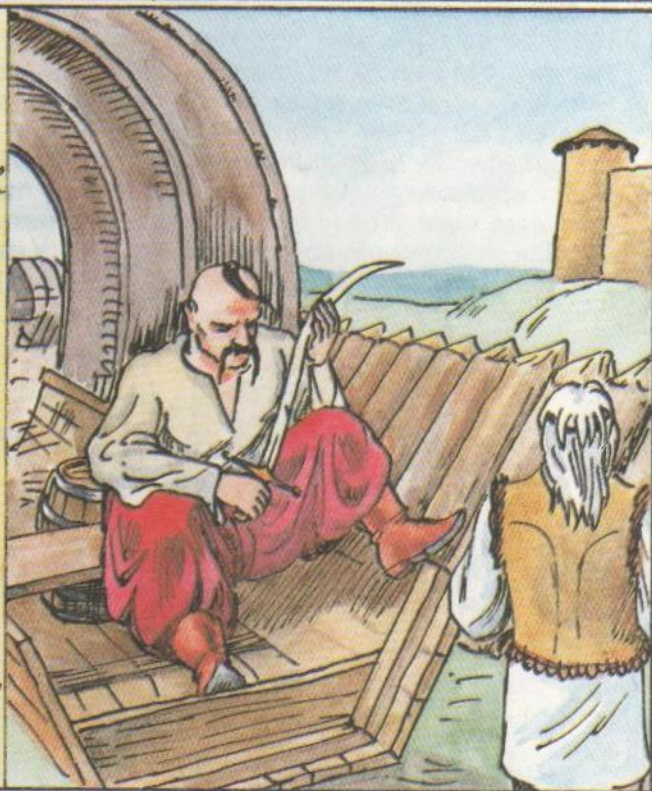
A LAST DRAUGHT TO ALL CHRISTIANS LIVING ON EARTH!

Спочатку в місті нікому не було відомо, що під мурами залишилась лише половина козаків. Бачили, що багато возів потяглося геть, та вважали, що козаки роблять свою звичайну засідку. Але вже того дня жида пронюкали все: куди й, скільки подалось запорожців та під чиім проводом і що збирається робити решта.

NO ONE IN THE TOWN KNEW THAT HALF THE ZAPORIZHYANS STAYED AT ITS WALLS. THEY SAW THAT PART OF THE CARTS HAD BEEN DRIVEN OFF AWAY. BUT IT WAS THOUGHT THAT THE COSSACKS WERE PREPARING THEIR REGULAR AMBUSH. THE JEWS, HOWEVER, FERRETED OUT EVERYTHING THAT VERY SAME DAY: WHERE AND HOW MANY ZAPORIZHYANS HAD SET OUT AND WITH WHAT CHIEFTAIN; HOW MANY OF THEM HAD STAYED BEHIND AND WITH WHAT PLANS.

ТАРАС ВИГОЛОШУЄ ПРОМОВУ. АЛЕ НЕ ЗАРАДИ ТОГО, ЩОБ ЗМІЦНИТИ КОЗАЦЬКИЙ ДУХ, МІЦНИЙ І БЕЗ ТАКОЇ ПРОМОВИ, А З ТИМ, ЩОБ ВИСЛОВИТИ ВСЕ, ЩО ЛЯГАЄ НА ДУШІ.

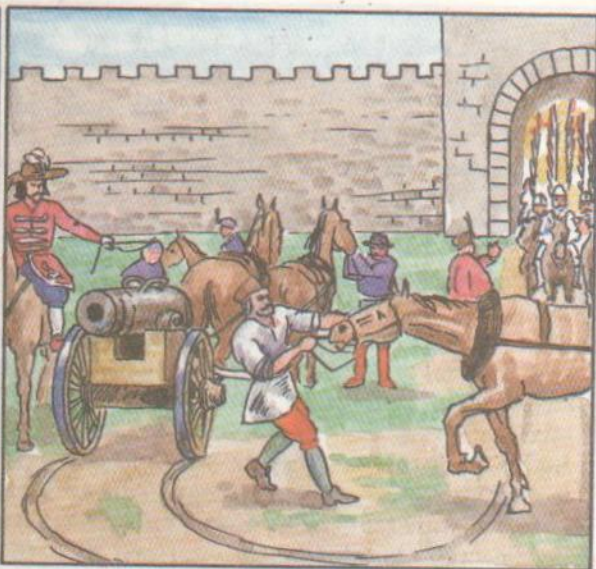
NOT TO ENCOURAGE AND STRENGTHEN THE COSSACKS' SPIRIT, WHICH IS STRONG ENOUGH BUT SIMPLY TO UNBURDEN THE HEART.

ХОЧУ СКАЗАТИ ВАМ, ПАНОВЕ, ЩО ТАКЕ ТОВАРИСТВО. ВИ ЧУЛИ ВІД БАТЬКІВ ВАШИХ, В ЯКІЙ ПОШАНІ У ВСІХ БУЛА ЗЕМЛЯ НАША: І ГРЕКАМ У ЦАРГОРОДІ ДАЛА ВОНА СЕБЕ ЗНАТИ, І КНЯЗІВ МАЛА СВОЇХ, А НЕ ЯКИХОСЬ КАТОЛИЦЬКИХ НЕДОВІРКІВ. ВСЕ ВЗЯЛИ БУСУРМАНИ, ЗАЛИШИЛИСЬ ЛИШЕ МИ, СІРІ ЯК ЗЕМЛЯ НАША. В ОТАКУ-ТО ГОДИНУ ПОДАЛИ МИ ОДИН ОДНОМУ РУКУ НА БРАТСТВО! ОСЬ НА ЧОМУ СТОІТЬ НАШЕ ТОВАРИСТВО! НЕМА ЗВ'ЯЗКІВ СВЯТИШИХ ЗА ТОВАРИСТВО! І СИЛА ЙОГО НЕ В СПОРІДНЕНОСТІ ДУХУ, СЛОВ'ЯНСЬКОГО ДУХУ, ОСОБАЛИВІСТЬ ЯКОГО ПОЛЯГАЄ В ТОМУ, ЩОБ ЛЮБИТИ ТАК — НЕ РОЗУМОМ ЧИ ЯКИМось ПОЧУТТЯМ, А ВСІМ, ЩО БОГ ДАВ, МОЖЕ ЛИШЕ СЛОВ'ЯНСЬКА ДУША. ЗНАЮ, БАГАТО ПІДАЛОСТІ ЗАВЕЛОСЬ ТЕПЕР НА ЗЕМЛІ НАШІЙ, ДУМАЮТЬ ЛИШЕ ПРО ТЕ, АБИ БУТИ БАГАТИМИ, ПЕРЕЙМАЮТЬ БУСУРМАНСЬКІ ЗВИЧКИ, ГРЕБУЮТЬ РІДНОЮ МООВОЮ, СВІЙ ПРОДАЄ СВОГО, ЯК ТОВАР НА РИНКУ, ЛАСКА ЧУЖОГО КОРОЛЯ І НАВІТЬ НЕ КОРОЛЯ, А ПАСКУДНОГО ПОЛЬСЬКОГО МАГНАТА, ЩО ЖОВТИМ ЧОБОТОМ Б'Є ЇХ У ПИКУ, ДОРОЖКА ДЛЯ НИХ ВІД БУДЬ-ЯКОГО БАГАТСТВА. АЛЕ Й ОСТАННЯ НАВОЛОЧ, ЯКОЮ Б ВОНА НЕ БУЛА, МАЄ ЯКУСЬ КРИХТУ ПОЧУТТЯ РУСЬКОГО. І ЯК ПРОКИНЕТЬСЯ ВОНО КОЛИСЬ, ВДАРІТЬ ВІН, НЕЩАСНИЙ, ОБ ПОЛИ РУКАМИ, ВІЗЬМЕТЬСЯ ЗА ГОЛОВУ, ПРОКАЛІНАЮЧИ СВОЄ ПІДАЄ ЖИТТЯ І БУДЕ РАДІЙ МУКАМИ СПОКУТУВАТИ СВОЄ ГАНЕБНЕ ЖИТТЯ.

ТОМУ НЕХАЙ ЗНАЮТЬ ВСІ ВОНИ, ЩО ОЗНАЧАЄ В ЗЕМЛІ РУСЬКІЙ ТОВАРИСТВО! І ЯКЩО ВЖЕ ІДЕТЬСЯ ПРО ТЕ, ЩОБИ НАМ ПОМИРАТИ, НІКОМУ З НИХ, БУСУРМАН ТА КАТОЛИЦЬКИХ НЕДОВІРКІВ, НЕ ДОВЕДЕТЬСЯ ТАК ПОМИРАТИ! НА ЦЕ НЕ ВИСТАЧИТЬ ЇХНЬОЇ МИШАЧОЇ НАТУРИ

I WISH TO TELL YOU, GENTLEMEN, WHAT OUR COMRADESHIP IS. YOU HAVE HEARD FROM YOUR FATHERS AND GRANDFATHERS HOW HIGHLY ESTEEMED OUR COUNTRY HAS BEEN BY ALL: IT CAUSED ITSELF TO BE KNOWN TO THE GREEKS IN CONSTANTINOPLE. WE HAD OUR OWN PRINCES, NOT DIRTY CATHOLIC HERETICS. OF ALL THIS HAVE WE BEEN ROBBED. WE ALONE REMAIN AS OUR POOR BEREAVED LAND. AT SUCH A TIME, COMRADES, WE JOINED HANDS IN BROTHERHOOD! THIS IS WHAT OUR COMRADESHIP STANDS UPON! NO TIES ARE STRONGER AND HOLIER THAN THOSE OF COMRADESHIP. IT RESTS NOT ON THE BLOOD TIES BUT ON THE SPIRIT TIES, SLAV SPIRIT. WE LOVE NOT WITH THE MIND OR EVERYTHING ELSE BUT WITH ALL GOD HAS GIVEN US, WITH ALL WE HAVE. I KNOW THAT KNAVISH WAYS HAVE TAKEN ROOT IN OUR LAND: THERE ARE THOSE WHO THINKS ONLY OF THEIR RICKS OF WHEAT AND HAY, AND THEIR DROVES OF HORSES; WHO CARE ONLY FOR THE SAFETY OF THEIR SEALED CASKS OF MEAD IN THEIR CELLARS. THEY ARE THE DEVILISH AND WHO KNOWS WHAT HEATHEN CUSTOMS; LOATHE THEIR MOTHER TONGUE; COUNTRYMAN SPEAKS NOT WITH COUNTRYMAN; COUNTRYMAN SELLS COUNTRYMAN AS SOULLESS BRUTES ARE SOLD IN THE MARKET. THE MEAN FAVOUR OF A FOREIGN KING — NOT EVEN OF A KING, BUT OF A POLISH MAGNATE, WHO KICKS THEM IN THE SNOUT WITH HIS YELLOW BOOT — IS DEARER TO THEM THAN ANY BROTHERHOOD. BUT EVEN THE VILEST OF THESE VILLAINS, NO MATTER HOW LOW HE HAS FALLEN FOR ALL HIS FAWNING AND GROVELLING IN THE MUD, EVEN HE, BROTHERS, HAS A SPARK OF RUS FEELING. AND IT WILL FLAME UP ONE DAY; AND THE WRETCH WILL WRING HIS HANDS AND TEAR HIS HAIR, LOUDLY CURSING HIS LIFE, AND READY TO REDEEM HIS SHAME WITH SUFFERINGS. LET THEM ALL KNOW WHAT COMRADESHIP MEANS ON OUR RUS LAND! AS FOR DYING — WHY, NOT ONE OF THEM COULD EVER DIE AS WE ARE READY TO DIE! THEIR MOUSE-HEARTED NATURES WOULD NEVER LET THEM!

НЕЗАМАЙКІВСЬКИЙ І СТЕБЛИКІВСЬКИЙ КУРЕНІ
ІДУТЬ НА ПРИСТУП.
NEZAMAJ AND STEBLIV KURINS OFF
FOR THE ASSAULT.

ОСТАП ВИБИВ ГНОТИ У ШЕСТИ ГАРМАШІВ,
ЛИШЕ У ЧОТИРЬОХ НЕ ВСТИГ.
OSTAP KNOCKED THE LINSTOCKS FROM THE HANDS OF SIX
GUNNERS BUT COULDN'T REACH THE OTHER FOUR.

КУРІННИЙ КУКУБЕНКО ЗА-
РУБАВ ОДНОГО ЛЯХА,
ДЕКІЯКОХ ВЕРШНИКІВ
І ЇХНІХ КОНЕЙ ДІ-
СТАВ СПИСОМ.
LEADER KUKUBENKO
HACKED TO PIECES ONE
POLE, UNHORSED MANY
A RIDER, PIERCING
MAN AND HORSE WITH
HIS LANCE.

ДЕ ПРОЙШЛИ НЕЗАМАЙКІВЦІ—ТАМ І ВУЛИ-
ЦЯ, ДЕ ПОВЕРНУЛИ—ТАМ І ПРОВУЛОК.
WHEREVER THE NEZAMAJ COSSACKS PASSED, THEY
LEFT A STREET BEHIND THEM; WHEREVER THEY
TURNED, THEY LEFT A LANE.

Двох шляхтичів підняв на списа козак Дегтяренко,
але третій збив його на землю.
DEHTYARENKO SPEARED TWO NOBLES. THE THIRD NOBLE
THREW HIM TO THE GROUND.

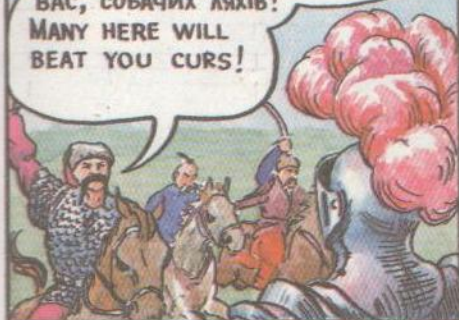

Нема серед вас, собак-козаків,
хто б міг стати проти мене!
NONE OF YOU COSSACK DOGS
WILL DARE TO FIGHT ME!

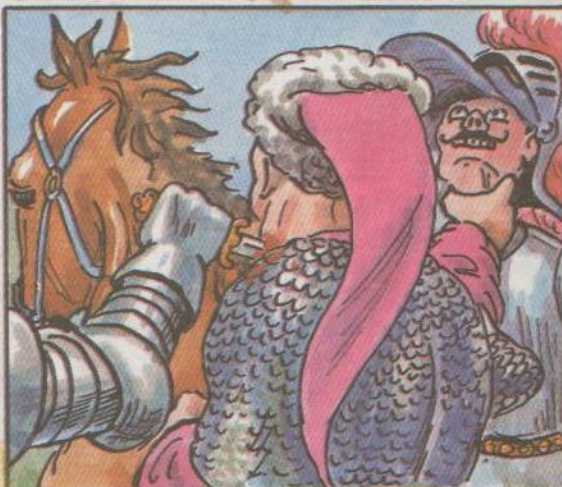
Та знайшовся такий— Мосій Шило.
HERE IS ONE THAT WILL!— MOSII SHYLO SAID.

А отіє! Є такі, котрі б'ють
вас, собаких ляхів!
MANY HERE WILL
BEAT YOU CURS!

Не добивай, козаче, ворога, а краще
подивись поза себе! Та не повернув-
ся козак назад, і не помітив, як підскочив один з аяшських присаужників і вда-
рив його ножом у шию.

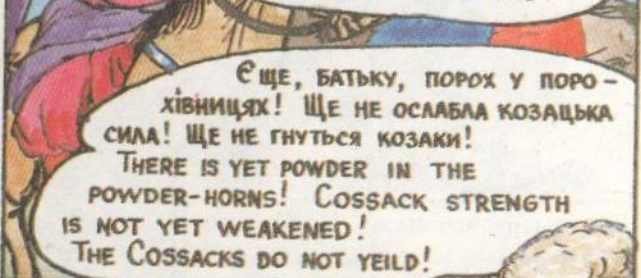
TARRY NOT TO DISPATCH THINE ENEMY, COSSACK — YOU'D BETTER TURN AROUND! THE COSSACK
DIDN'T TURN AROUND AND ONE OF HIS VICTIM'S RETAINERS PLUNGED A KNIFE INTO HIS NECK.

ПРОЩАВАЙТЕ ПАНИ-БРАТИ!
НЕХАЙ ЖЕ СТОЇТЬ ВІЧНІ ЧАСИ
ПРАВОСЛАВНА РУСЬКА ЗЕМЛЯ
І БУДЕ ЇЇ ВІЧНА ШАНА!
FAREWELL, GENTLEMEN-BROTHERS!
MAY THE HOLY RUS LAND LIVE
FOREVER, AND FOR EVER MAY IT
BE HONOURED!

А ЩО, ПАНОВЕ? ЩЕ Є ПОРОХ У
ПОРОХІВНИЦЯХ? НЕ ОСЛАБЛА КО-
ЗАЦЬКА СИЛА? НЕ ГНУТЬСЯ КО-
ЗАКИ?
HOW NOW, GENTLEMEN! IS THERE YET
POWDER IN THE POWDER-HORNS? IS
COSSACK STRENGTH YET NOT WEAKENED?
DON'T THE COSSACKS YEILD?

ЄЩЕ, БАТЬКУ, ПОРОХ У ПОРО-
ХІВНИЦЯХ! ЩЕ НЕ ОСЛАБЛА КОЗАЦЬКА
СИЛА! ЩЕ НЕ ГНУТЬСЯ КОЗАКИ!
THERE IS YET POWDER IN THE
POWDER-HORNS! COSSACK STRENGTH
IS NOT YET WEAKENED!
THE COSSACKS DO NOT YEILD!

ПОЛЬСЬКИЙ ПОЛКОВНИК ЗБІРАЄ ПІД СТЯГІ
СВІЙ ПОЛК, ЩО РОЗБІГСЯ ХТО КУДИ.
POLISH COLONEL RALLIED HIS DISPERSED MEN WHO
SCATTERED AROUND.

НЕ ВСТИГ ЗІБРАТИСЬ
ЛЯШСЬКИЙ ПОЛК, ЯК
ПОМЧАВ КУКУБЕНКО
ЗІ СВОЇМИ НЕЗАМАЙ-
КІВЦЯМИ І ПОГНАВ
ТОЙ ПОЛК РАЗОМ З НОГО
ПОЛКОВНИКОМ ЧЕРЕЗ
УСЕ ПОЛЕ.

THE POLISH UNIT HAD NOT
SUCCEEDED IN RANGING
THEMSELVES WHEN
LEADER KUKUBENKO CHARGED
THEIR CENTRE WITH
HIS NEZAMAI COSSACKS AND THE POLES FLED AT A GALLOP ACROSS THE PLAIN.

СТЕПАН ГУСКА МЧИТЬ, АБИ ПЕРЕХОПИТИ ПОЛЬСЬКОГО ПОЛКОВНИКА.
STEPAN HUSKA SET OUT TO INTERCEPT POLISH COLONEL.

ТА ПОЛЯКИ ПІДНІМАЮТЬ ГУСКУ НА СПИСИ.
POLES PICKED UP HUSKA ON SPEARS.

НЕХАЙ ЖЕ ПРОПАДУТЬ УСІ ВОРОГИ НАШІ,
І СЛАВИТЬСЯ НА ВІЧНІ ЧАСИ ЗЕМЛЯ РУСЬКА!
LET ALL OUR FOEMEN PERISH,
AND MAY RUS LAND REJOICE
FOR EVER!

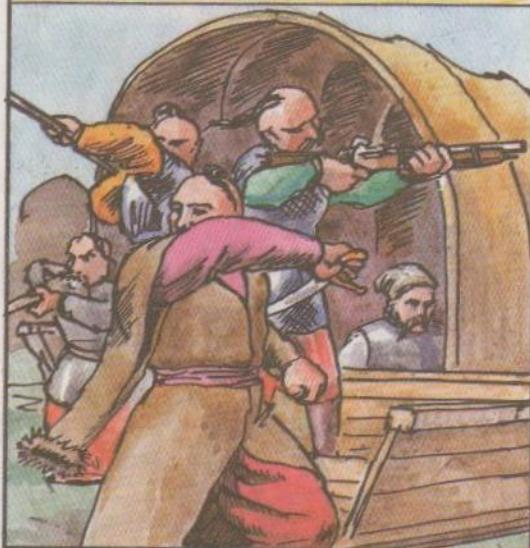

КОЗАК МЕТЕЛИЦЯ Б'Є НАЛІВО І НАПРАВО, МЧИТЬ ОТАМАН НЕВЕЛИЧКИЙ, ВІЛЯ ВОЗІВ Б'ЄТЬСЯ КОЗАК ЗАКРУТИГУБА, ПИСАРЕНКО ВІДІГНАВ ЦІЛУ БАТАГУ ЛЯХІВ.
COSSACK METELYTSYA GAVE SHATTERING BLOWS TO POLES ON HIS RIGHT AND LEFT. LEADER NEVELICHKOY WAS CHARGING WITH HIS MEN A WHOLE BAND OF FOES. BESIDE THE CARTS COSSACK ZAKRUTYHUBA WAS MAULING THE Foe. PYSARENKO WAS REPULSING THE ENEMY.

ЛИШЕ СЕМЕРО ЗАЛИШИЛОСЬ З УСЬОГО НЕ-
ЗАМАЙКІВСЬКОГО КУРЕНЯ, СЕРЕД НИХ І КУ-
КУБЕНКО.

THERE WERE ONLY SEVEN LEFT OF
THE NEZAMAI UNIT AND KUKUBENKO
AMONG THEM.

ТА НЕНАДОВГО, БО ВЖЕ ЗА ХВИЛИНУ ЙОГО
ВБИТО СПИСОМ У ГРУДИ.
HE WAS LEFT ALIVE FOR NOT TOO LONG — A
SPEAR PIERCED KUKUBENKO.

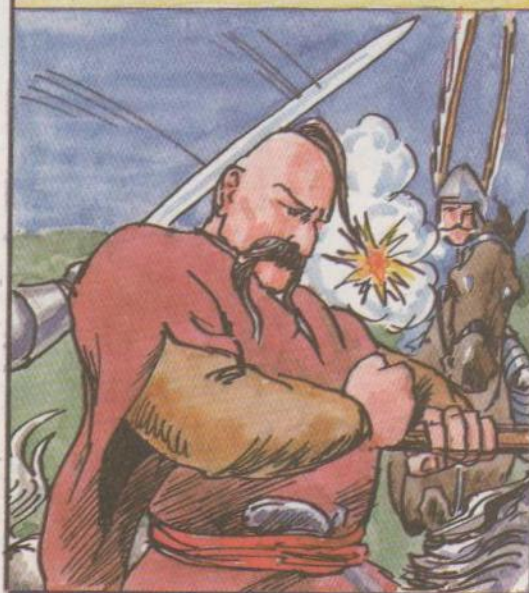
СЛАВА БОГУ, ЩО ДОВЕЛОСЬ МЕНІ ВМЕРТИ
НА ОЧАХ ВАШИХ, ТОВАРИЩІ! НЕХАЙ ЖЕ
ПІСЛЯ НАС ЖИВУТЬ ЩЕ КРАЩІ НІЖ МИ,
І ВІЧНО КРАСУЄТЬСЯ ЛЮБА ХРИСТОВІ
РУСЬКА ЗЕМЛЯ!

I THANK GOD, MY COMRADES, THAT
I DIE BEFORE YOUR EYES. MAY THOSE WHO
LIVE AFTER US BE BETTER MEN
THAN WE, AND MAY OUR RUS LAND,
BELOVED BY CHRIST, BE
EVER BEAUTIFUL!

КУРІННИЙ ОТАМАН БАЛАБАН ОТРИМАВ
ТРИ СМЕРТЕЛЬНІ РАНИ — ВІД СПИСА,
КУЛІ ТА ШАБЛІ.
UNIT LEADER BALABAN GOT THREE DEATH
WOUNDS — BY SPEAR, BULLET AND
SABRE.

З ВОЗА ПАДАЄ КОЗАК БОВДЮГ, З КУЛЕЮ У
ГРУДЯХ.
COSSACK BOVDYUH FELL DOWN FROM
HIS CART.

НЕ ШКОДА РОЗЛУЧАТИСЬ ЗІ СВІТОМ...
ДАЙ, БОЖЕ, ВСЬКОМУ ТАКОЇ СМЕРТІ!
НЕХАЙ ДО КІНЦЯ ВІКУ СЛАВИТЬСЯ
РУСЬКА ЗЕМЛЯ!

I SORROW NOT TO PART FROM THE
WORLD... GOD GRANT EVERY MAN
SUCH AN END. MAY THE RUS LAND
BE EVER GLORIOUS!

Понеслась у височинь Бовдюгова душа розповісти іншим душам, як вміють битись на руській землі і як, ще краще того, вміють вмирати в ній за святу віру.

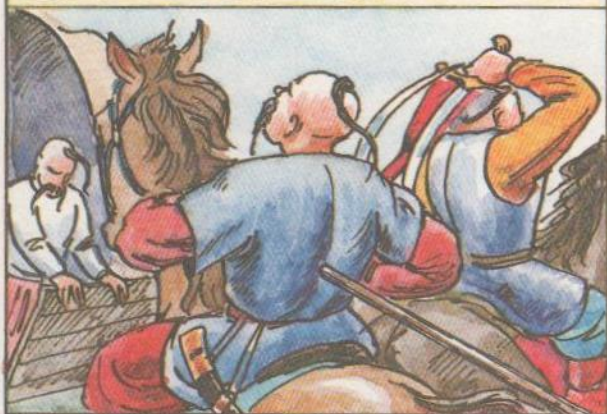
BOVDYUH'S SOUL FLEW UP TO HEAVEN TO TELL OTHER OLD MEN LONG SINCE DEPARTED HOW WELL THEY FIGHT ON RUS LAND AND BETTER STILL, HOW WELL THEY DIE FOR THE HOLY FAITH.

Сідай Душа праведного козака Бовдюга, по праву руку од мене! Ти ніколи не зрадила товариства, не залишила його в біді, не вчинила ніякої ганебної для козака й християнина справи, берегла й оберігала мою Церкву!

SIT YOU DOWN, SOUL OF FAITHFUL BOVDYUH. YOU HAS NOT BETRAYED THE COMRADES, NOR DONE ANY DISHONOURABLE FOR A COSSACK AND A CHRISTIAN ACT; YOU HAS PROTECTED AND PRESERVED MY CHURCH!

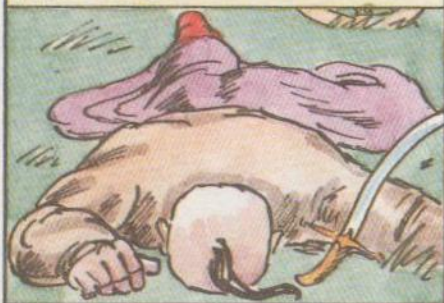
Підняли на списа Метелицю,...
METELYTSA WAS BEING RAISED ON A SPEAR.

... покотилася голова другого Писаренка,...
THERE ROLLED THE HEAD OF THE SECOND PYSARENKO.

... впав на землю порубаний
начетверо Охрім Гуска.
OKHRIM HUSKA CRASHED TO THE
GROUND IN FOUR PIECES.

Бульба дає знак Остапові,
аби рушав із засідки на
поляків.
BULBA WAVED HIS KERCHIEF FOR OSTAP
TO ASSAULT FROM THE AMBUSH.

А що, панове? Чи є ще порох у по-
рохівницях? Не притупились козацькі
шаблі? Не втомилась козацька сила?
Не погнулись ще козаки?
How now, gentlemen? Is there yet powder
in the powder-horns? Are your sabres yet
not blunt? Is COSSACK STRENGTH NOT
YET WEARIED? DON'T THE COSSACK
GIVE WAY?

ОСТАП ЖЕНЕ ПОЛЯКІВ НА ВКОПАНІ СТОВПИ
OSTAP DREW THE ENEMY TOWARDS DIGGED STAKES.

ПЕРЕМОГА!
VICTORY!

РОЗБИЛИ ЛЯХІВ!
WE'VE CRASHED THE
POLES!

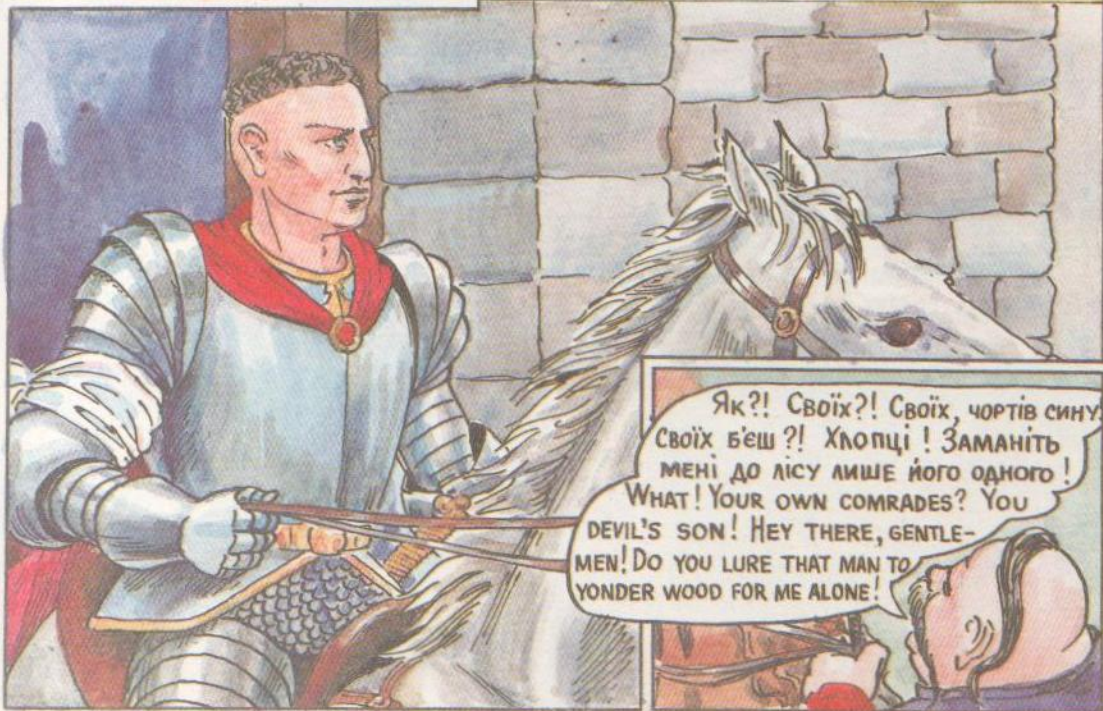
НАША ПЕРЕМОГА!!
THE VICTORY IS OURS!!

Ні, панове, ще не перемога!
NO GENTLEMEN, THE VICTORY IS
NOT YET OURS!

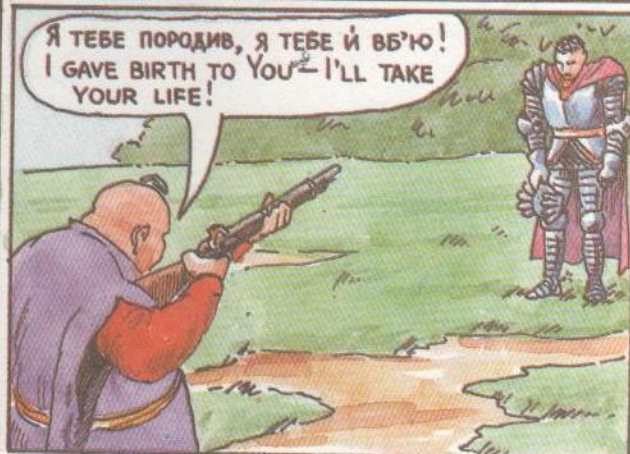
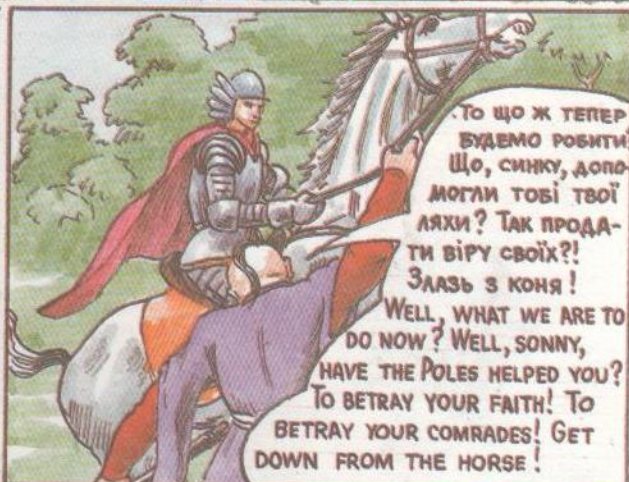
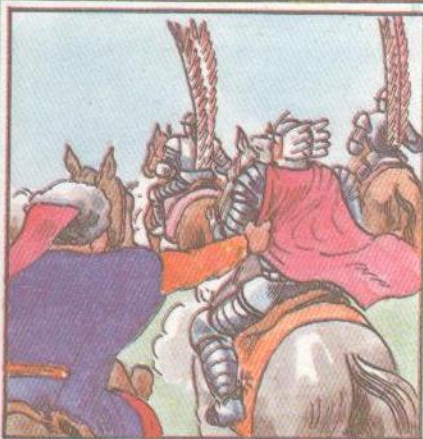
ТА ОСЬ ВІДЧИНИЛИСЬ МІСЬКІ ВОРОТА.
THE GATES OF THE TOWN BROKE OPEN.

Як?! Своїх?! Своїх, чортів сину!
Своїх б'єш?! Хлопці! Заманить
мені до лісу лише його одного!
WHAT! YOUR OWN COMRADES? YOU
DEVIL'S SON! HEY THERE, GENTLE-
MEN! DO YOU LURE THAT MAN TO
YONDER WOOD FOR ME ALONE!

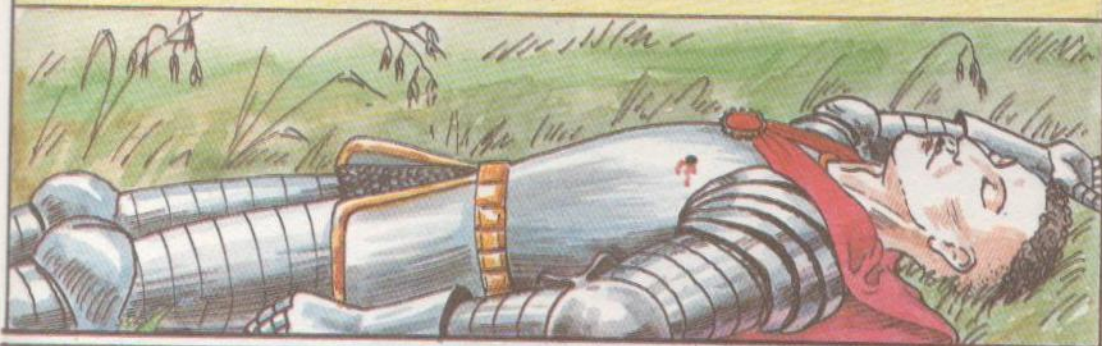
Загін Голокопитенка вдарив збоку на поляків і відрізав частину їх разом з Андрієм.

HOLOKOPUTENKO UNIT ATTACKED THE POLES AT THE FLANK AND BEAT OFF A GROUP OF POLES AND ANDRIY WITH THEM.

ЯК КОЛОСОК, ПІДРІЗАНИЙ СЕРПОМ, ПОВИС ВІН ГОЛОВОЮ І ПОВАЛИВСЯ НА ТРАВУ, НЕ ВИМОВИВШИ НІ СЛОВА.

LIKE AN EAR OF WHEAT UNDER THE BLADE OF A SICKLE, ANDRIY FELL ON THE GRASS WITHOUT A WORD.

ЧИМ БИ НЕ КОЗАК БУВ БИ? ПРОПАВ, ПРОПАВ БЕЗСЛАВНО, ЯК ПІДЛИЙ СОБАКА!
WHAT A COSSACK HE MIGHT HAVE BEEN!
AND HE PERISHED LIKE A VILE DOG!

БАТЬКУ! ЦЕ ТИ ЙОГО ВБИВ?! ЩО ТИ НАРОБИВ?!
FATHER, WERE IT YOU WHO KILLED HIM?
WHAT HAVE YOU DONE!

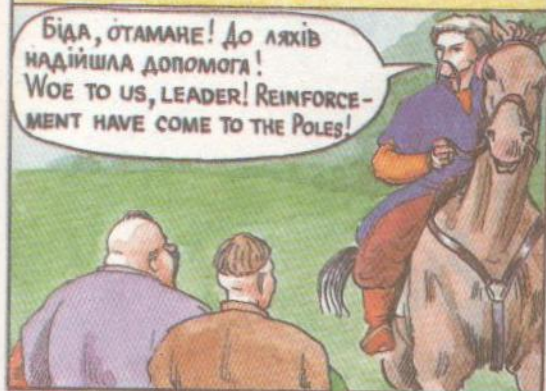

ДО ТАРАСА І ОСТАПА ПІДСКОЧИВ ГОЛОКОПИТЕНКО.
ГОЛОКОРУТЕНКО GALLOPED UP TO TARAS AND OSTAP.

ПІДСКОЧИВ ВОВТУЗЕНКО.
VOVTUZENKO GALLOPED UP.

БІДА, ОТАМАНЕ! ДО ЛЯХІВ
НАДІЙШЛА ДОПОМОГА!
WOE TO US, LEADER! REINFORCEMENT
HAVE COME TO THE POLES!

ОТАМАНЕ! ВАЛИТЬ НОВА СИЛА ЛЯХІВ!
WOE TO US, LEADER! FRESH FORCE
IS COMING UP!

ПРИБІГ ТРЕТІЙ ПИСАРЕНКО.
THE THIRD PYSARENKO RUN UP ON FOOT.

ДЕ ТИ, БАТЬКУ? ШУКАЮТЬ ТЕБЕ КОЗАКИ! ВЖЕ ВБИТО КУРІННОГО ОТАМАНА НЕВЕЛИЧКОГО, ЗАДОРОЖНЬОГО, ЧЕРЕВИЧЕНКА. АЛЕ СТОЯТЬ КОЗАКИ, НЕ БАЖАЮТЬ ВМИРАТИ, НЕ ПОБАЧИВШИ ТЕБЕ. ХОЧУТЬ, АБИ ТИ ПОДИВИВСЯ НА НИХ В ЇХ ОСТАННЮ ХВИЛИНУ...

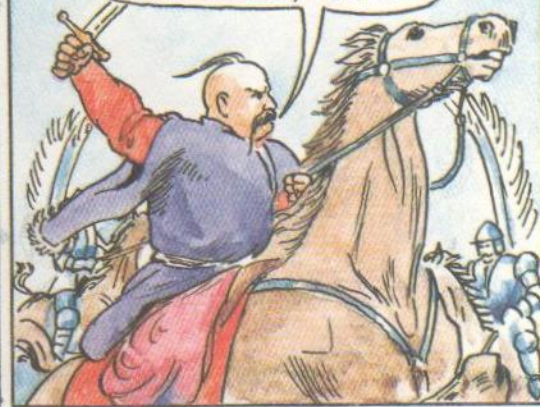
WHERE ARE YOU, LEADER? COSSACKS ARE LOOKING FOR YOU. LEADER NEVELYCHKY IS KILLED, AND ZADOROZHNY, AND CHEREVYCHENKO. BUT THE COSSACKS STAND FIRM AND WON'T DIE TILL THEY HAVE SEEN YOU. THEY WANT YOU TO SEE THEM AT THE HOUR OF DEATH.

НА КОНЯ, ОСТАПЕ!
MOUNT YOU UP, OSTAP!

ОСТАПЕ, НЕ ПІДАВАЙСЯ!
DONT GIVE IN, OSTAP!

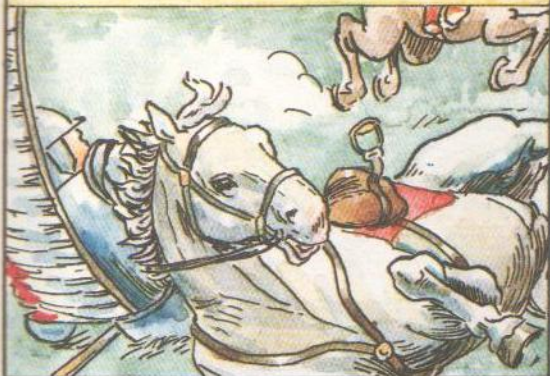
НА ОСТАПА НАЛЕТІЛО ШЕСТЕРО:...
SIX ATTACKED OSTAP...

...ОДИН ПЕРЕКИНУВСЯ ВІД ПОСТРІЛУ, ...
... ONE OF THEM TURNED DOWN FROM A SHOT...

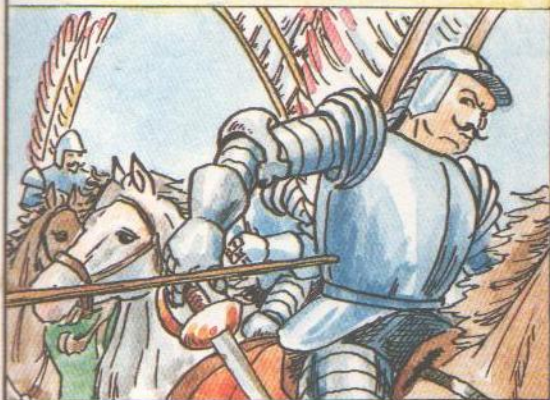
... ДРУГОМУ КУЛЯ ПОПАЛА В КОНЯ, ...
... SECOND HAD HIS HORSE KILLED ...

... ТРЕТЬМУ ШАБЛЕЮ ВІДРУБАВ ГОЛОВУ, ...
... HE BEHEADED THE THIRD WITH HIS SABRE ...

... ЧЕТВЕРТОМУ ВБИВ СПИСА В БІК. ...
... OSTAP SPORED THE FOURTH.

ДОБРЕ, СИНКУ! ДОБРЕ, ОСТАПЕ! ОСЬ Я,
ПОСПІШАЮ ДО ТЕБЕ! НЕ ПІДДАВАЙСЯ,
ОСТАПЕ!
WELL DONE, SON! WELL DONE,
OSTAP! I'M COMING, DON'T YOU
GIVE IN, OSTAP!

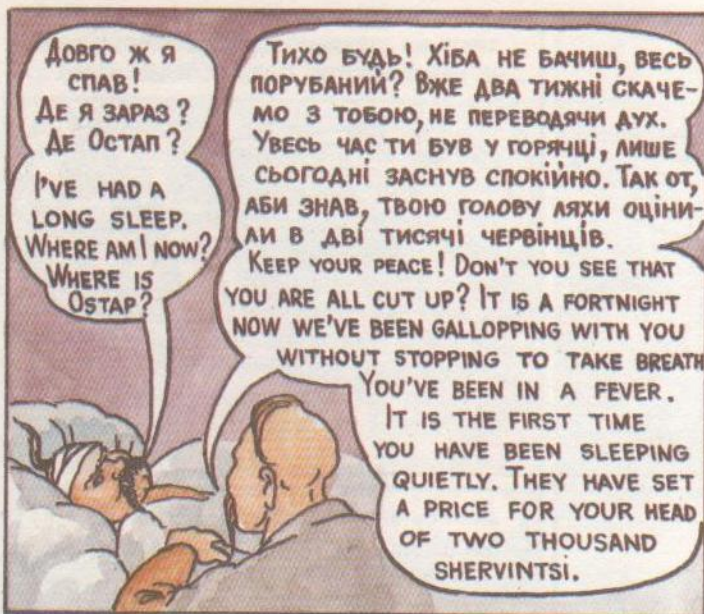

ТЕПЕР ВЖЕ ВОСЬМЕРО ПРОТИ ОСТАПА.
ЙОМУ НАКИНУЛИ АРКАНА НА ШИЮ.
EIGHT MORE POLES ATTACKED OSTAP.
THEY LASSEED HIM.

ТАРАС ПОРУБАНИЙ ВПАВ З КОНЯ.
CUT WITH SABRE TARAS FELL DOWN ONTO THE GROUND

ДОВГО Ж Я
СПАВ!
ДЕ Я ЗАРАЗ?
ДЕ ОСТАП?
I'VE HAD A
LONG SLEEP.
WHERE AM I NOW?
WHERE IS
OSTAP?

ТИХО БУДЬ! ХІБА НЕ БАЧИШ, ВЕСЬ
ПОРУБАНИЙ? ВЖЕ ДВА ТИЖНІ СКАЧЕ-
МО З ТОБОЮ, НЕ ПЕРЕВОДЯЧИ ДУХ.
УВЕСЬ ЧАС ТИ БУВ У ГОРЯЧЦІ, ЛИШЕ
СЬОГОДНІ ЗАСНУВ СПОКІЙНО. ТАК ОТ,
АБИ ЗНАВ, ТВОЮ ГОЛОВУ ЛЯХИ ОЦІНИ-
ЛИ В ДВІ ТИСЯЧІ ЧЕРВІНЦІВ.
KEEP YOUR PEACE! DON'T YOU SEE THAT
YOU ARE ALL CUT UP? IT IS A FORTNIGHT
NOW WE'VE BEEN GALLOPPING WITH YOU
WITHOUT STOPPING TO TAKE BREATH.
YOU'VE BEEN IN A FEVER.
IT IS THE FIRST TIME
YOU HAVE BEEN SLEEPING
QUIETLY. THEY HAVE SET
A PRICE FOR YOUR HEAD
OF TWO THOUSAND
SHERVINTSI.

СКАЧУТЬ ДАЛІ.
THEY RODE ON.

НЕЖИВОГО, А ДОВЕЗУ ТЕБЕ!
А ЯКЩО НІ, ТО ХОЧ НАШ
ОРЕЛ, А НЕ ЛЯШСЬКИЙ
ВИП'Є ТВОЇ ОЧІ.
DEAD OR ALIVE I'LL GET YOU
THERE! AND IF AN EAGLE IS TO
PECK YOUR EYES LET IT BE OUR
EAGLE BUT NOT A
POLISH ONE.

ТОВКАЧ З ТАРАСОМ ПРИБУВ НА СІЧ.
TOVKACH AND TARAS ARRIVED AT THE SICH.

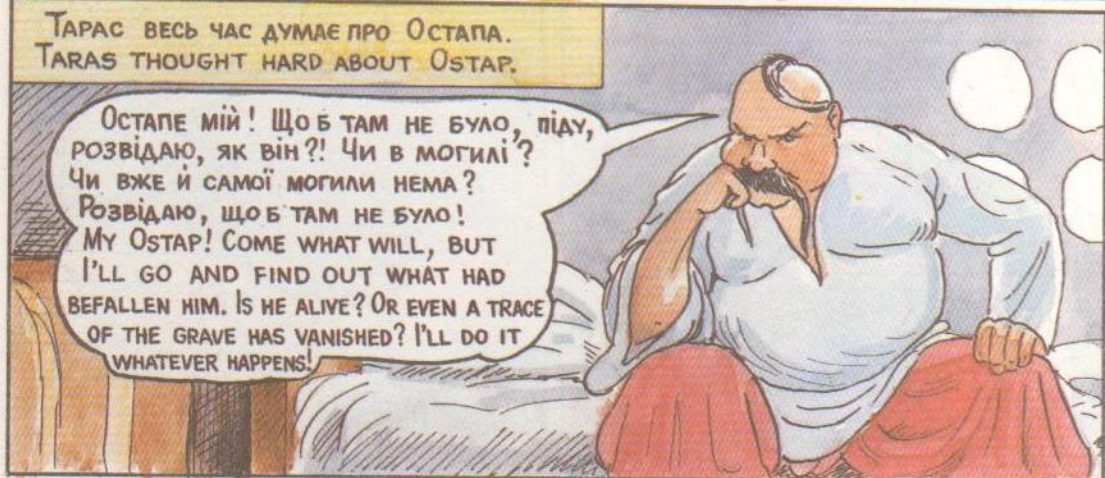
ТАРАСА ВИЛІКУВАЛА ОДНА ЖИДІВКА, ЛІКУ-
ЮЧИ ЙОГО РІЗНИМИ ТРАВАМИ.

A SKILLFUL JEWESSED CURED TARAS WITH
VARIOUS STEPPE HERBS.

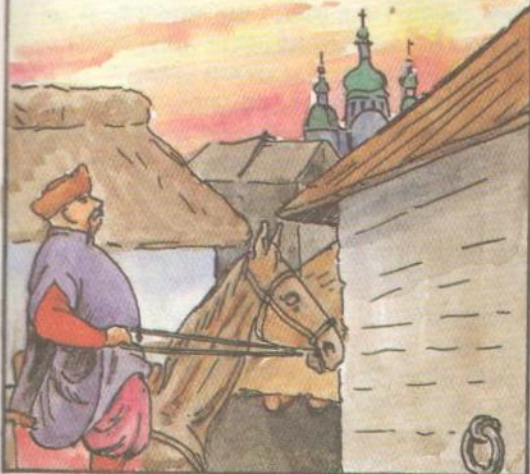

ТАРАС ВЕСЬ ЧАС ДУМАЄ ПРО ОСТАПА.
TARAS THOUGHT HARD ABOUT OSTAP.

ОСТАПЕ МІЙ! ЩО Б ТАМ НЕ БУЛО, ПІДУ,
РОЗВІДАЮ, ЯК ВІН?! ЧИ В МОГИЛІ?
ЧИ ВЖЕ Й САМОЇ МОГИЛИ НЕМА?
РОЗВІДАЮ, ЩО Б ТАМ НЕ БУЛО!
MY OSTAP! COME WHAT WILL, BUT
I'LL GO AND FIND OUT WHAT HAD
BEFALLEN HIM. IS HE ALIVE? OR EVEN A TRACE
OF THE GRAVE HAS VANISHED? I'LL DO IT
WHATEVER HAPPENS!

ТАРАС В УМАНІ.
TARAS IN UMAN.

ТАРАС ПРИВ'ЯЗАВ КОНЯ, І НА ПОРОЗІ
З'ЯВИЛАСЬ ГОСПОДАРКА-ЖИДІВКА З КОР-
ЧИКОМ З ПШЕНИЦЕЮ ДЛЯ ТАРАСОВОГО
КОНЯ І КУХЛЕМ ПИВА ДЛЯ САМОГО ТАРАСА.
TARAS TETHERED HIS HORSE. A JEWESS-
HOSTTESS, CAME OUT AND BROUGHT A BARREL
OF WHEAT FOR THE HORSE AND A
GLASS OF BEER FOR TARAS.

ЧОЛОВІК ВДОМА?
HUSBAND AT HOME?

ВДОМА,
AT HOME.

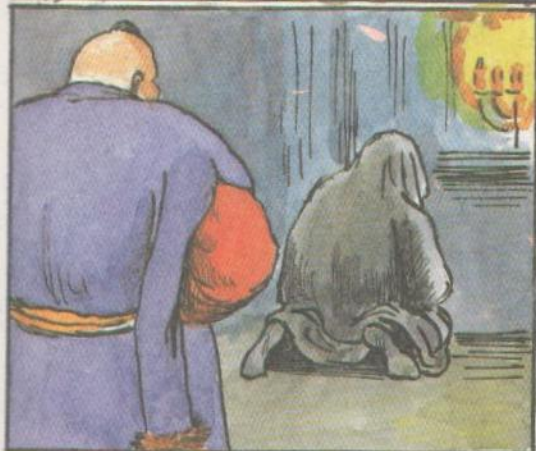

А ДЕ Ж ВІН?
WELL, WHERE IS YOUR
JEW?

В ІНШІЙ СВІТЛИЦІ
МОЛИТЬСЯ.
HE IS IN THE OTHER
ROOM, PRAYING.

ЗАЛИШАЙСЯ ТУТ, НАГОДУЙ І НАПОЇ
КОНЯ, А Я ПОГОВОРЮ З НИМ.
МАЮ СПРАВУ ДО НЬОГО.
STAY HERE, AND FEED, AND WATER
MY HORSE, WHILE I GO AND
SPEAK WITH HIM ALONE.
I HAVE BUSINESS WITH
HIM.

Узрівши Тараса, жид миттю побачив не його, а дві тисячі червінців, обіцяних за його голову. Однак, зважаючи на те, що перед ним не хто інший, як сам Тарас Бульба, він зібрав усі сили, аби подавити в собі цю одвічну жидівську жадоу до золота, яка як черв'як обгортає жидівську душу.

Це був Янкедь, котрий вже встиг опинитись тут і орендарем, і корчмарем, прибрал до своїх чіпких і липких рук місцевих панів і шляхту, висмоктав з них поступово майже всі гроші й вже наклаав на місцевість значний відбиток присутності своєї жидівської натури: на відстані трьох верст у будь-який бік не залишилось в доброму стані жодної хати — все розвалювалось, попропивалось, й залишились лише бідність та дрантя, вивітрився увесь край як після чуми чи пожежі. І якби пожив там Янкедь не рік, а десять, то напевно вивітрив би все воеводство.

THE JEW HAS JUST TURNED TO SPIT FOR THE LAST TIME, ACCORDING TO HIS RELIGION, BUT HIS EYES SUDDENLY LIGHTED UP BULBA AND TWO THOUSAND CHERVINTSI FOR THE HEAD. BUT HE WAS ASHAMED FOR HIS JEWISH CUPIDITY AND THE JEW SUPPRESSED HIS ETERNAL LONGING, WHICH, LIKE A WORM, TWINS EVER AROUND THE JEWISH SOUL. THE JEW WAS NONE OTHER BUT YANKEL. HE HAD ALREADY SETTLED THERE AS A LEASE-HOLDER AND PUB'S OWNER. GRADUALLY HE HAD GOT ALMOST ALL NEIGHBOURING NOBLEMEN AND SQUIRES UNDER HIM, AND FILLED HIS POCKETS WITH ALL THEIR MONEY—YANKEL HAD MADE HIS PRESENCE FELT MOST STRONGLY OVER THE ENTIRE AREA. HE WAS A MASTER OF A REGION WITH THE AREA OF SOME THREE MILES IN DIAMETER. HE RUINED EVERYTHING THERE—NOT A SINGLE HUT COULD BE FOUND IN FULL ORDER AND HAD ITS MASTER. EVERYTHING HAD LIVED OVER TIME THUS FALLING IN RUINS. NOTHING REMAINED BUT POVERTY AND MISERY. THE WHOLE AREA WAS NOTHING MORE BUT DEVASTATION ZONE AS IF LEFT BY CONFLAGRATION OR PLAGUE. HAD YANKEL LIVED THERE FOR ANOTHER DECADE HE WOULD, PROBABLY, HAVE LAID WASTE THE WHOLE WAYWODESHIP.

Послухай, Янкедю! Одного разу я вже зробив тобі велику послугу — врятував життя: запорожці тоді розірвали б тебе як собаку. Тепер твоя черга зробити мені послугу.

LISTEN HERE, YANKEL! ONCE, I SAVED YOUR LIFE. ZAPORIZHYANS WOULD HAVE KILLED YOU LIKE A VILE DOG.

NOW, IT'S YOUR TURN — YOU SHOULD MAKE ME SOME FAVOR.

Яку? Якщо це така послуга, яку можна зробити, то чому б ні?

WHAT SERVICE? IF I AM ABLE TO DO IT — WHY NOT?

Відвези мене до Варшави. Хочу ще раз побачити Остапа, сказати йому хоч би одне слово.
YOU SHOULD GET ME TO WARSAW. I WISH TO HAVE A LOOK AT MY OSTAP AND GET AT LEAST ONE WORD TO HIM.

А хіба пан не чув, що...?
DOESN'T MY SIR KNOW THAT...

ЗА МОЮ ГОЛОВУ ДАЮТЬ
ДВІ ТИСЯЧІ ЧЕРВІНЦІВ, А Я
ТОБІ ДАМ П'ЯТЬ ТИСЯЧ.
Ось, дві зараз, а решту—
як повернусь.

I'M WELL AWARE THAT THEY GIVE
TWO THOUSAND CHERVINTSI FOR MY
HEAD. I'LL GIVE YOU FIVE THOUSAND
CHERVINTSI. HERE YOU ARE—TWO, THE
REST YOU'LL GET WHEN WE'LL
BE BACK HOME.

ЯНКЕЛЬ НАКРИВ
ГРОШІ РУШНИКОМ.
YANKEL COVERED HIS POT
WITH MONEY IN IT.

ЯКІ ДОБРІ ГРОШІ!
Ой, WHAT BEAUTIFUL
COINS THEY
ARE!

ШЛЯХ ДО ВАРШАВИ Я Й САМ
ЗНАЙДУ, АЛЕ КЛЯТІ ЛЯХИ МО-
ЖУТЬ ВПІЗНАТИ МЕНЕ Й
СКОПИТИ. БО Я НЕЗДАТЕН НА
ТАКІ ВИДУМКИ, ЯК ВИ, ЖИДИ,
КОТРІ САМЕ ДЛЯ ЦЬОГО І СТВО-
РЕНІ: СВОЇМИ ЖИДІВСЬКИМИ
ШТУЧКАМИ ВИ Й З ЧОРТОМ
ВПОРАЄТЕСЬ! Ось чому я
ПРИЙШОВ ДО ТЕБЕ. НЕГАЙНО
ЗАПРЯГАЙ КОНЕЙ, ПОЇХАЛИ!
I MIGHT, PERHAPS, HAVE SET OFF TO
WARSAW ALL BY MYSELF, BUT VILE POLES
MIGHT RECONGNIZE ME AND I'LL BE LOST
BECAUSE I'M NOT GOOD AT PLOTTINGS. IN-
STEAD, YOU JEWS, ARE AS IF INTENTION-
ALLY MADE FOR THIS BUSINESS. WITH
YOUR JEWISH TRICKS YOU CAN EASILY
CHEAT EVEN THE DEVIL IN PERSON.
THAT IS WHY I'VE COME TO YOU. GET
OUT IMMEDIATELY, MAKE READY A
CART AND SETT OFF FROM HERE!

ПАН ВВАЖАЄ, ЩО МОЖНА
ЇХАТИ ПРОСТО ТАК, НЕ
СХОВАВШИСЬ?!
DOESN'T MY SIR KNOW THAT
I CAN NOT GET HIM OVERTHERE
JUST AS HE IS?

Ну, то ховай... Хіба що до порожньої діжки?
WELL, HIDE ME AS YOU LIKE. LET IT BE IN A BARREL.

А ХІБА ПАН НЕ ЗНАЄ, ЩО КОЖНИЙ ПОДУМАЄ, ЩО В ДІЖЦІ ГОРІАКА?
DOES SIR NOT KNOW THAT EVERYONE WILL THINK THAT THERE IS VODKA IN THE BARREL?

Ну, то й
що?

AND WHAT COMES
OF IT?

Як, що?! Знайдеться один такий, що зробить в діжці
дірку, аби націдити горілки. А з діжки не біжить! ОДРАЗУ Ж
ЗБАГНЕ:— ДІЖКА ПОРОЖНЯ—ПОРОЖНЮ ДІЖКУ ЖИД НЕ ПОВЕЗЕ. ОТЖЕ, ТАМ
ЩОСЬ ТАКЕ Є! ОТ І ЗАПАЛИ ПАНА!

WHY SIR? THERE WILL BE ENOUGH OF THOSE WHO LIKE VODKA. ALL MEN ARE SO
KEEN ON DAINTITIES. THEY WILL DRILL A HOLE IN THE BARREL AND
SEE AT ONCE THAT THERE IS NOTHING RUNNING OUT OF IT. HENCE, THERE
IS SOME MISTERY ABOUT THE JEW. AND SIR WILL BE CAUGHT AT ONCE.

Ну, тоді
ПОКЛАДИ
МЕНЕ ДО ВО-
ЗА З РИБОЮ
WELL, PLACE ME
IN A CART FILLED
UP WITH FISH.

ТА ХІБА ПАН НЕ ЗНАЄ, ЩО ПО ВСІЙ ПОЛЬЩІ ГОЛОД?! РИБУ
РОЗТЯГНУТЬ І ЗАЛИШИТЬСЯ САМ ПАН НА ВОЗІ. ОТ І ПРИЇХАЛИ!
МИ ЗАРАЗ ЗРОБИМО Ось що: ЗАРАЗ СКРІЗЬ ЩОСЬ БУДУЮТЬ,
І ТОМУ ВСЮДИ ВЕЗУТЬ КАМІННЯ ТА ЦЕГЛУ. ТОМУ, ПРИКРИВ-
ШИСЬ КАМІННЯМ ЧИ ЦЕГЛОЮ, МОЖНА ДІСТАТИСЬ ХОЧ ДО ВАРШАВИ
I CAN NOT, SIR. DOESN'T SIR KNOW THAT IT IS A TERRIBLE FAMINE IN
POLAND. THE FISH WILL BE ROBBED OUT IN AN EYEWINK AND YOU, SIR WILL
BE LEFT ALONE ON THE CART AND YOU'LL HAVE NOWHERE TO GO... HERE
IS WHAT WE DO, FORTRESSES AND CASTLES ARE NOW BEING BUILT EVERYWHERE.
THEY BRING IN STONES AND BRICKS. WE'LL PUT ON YOU A HIP
OF BRICKS AND CAN GO WHEREVER WE LIKE.

Віз із цеглою, запряжений в дві шапи
вийхав з Умані.

A CART LOADED WITH BRICKS SET
OFF FROM UMAN.

Віз в'їхав у Брудну, або Жидівську,
вулицю Варшави.

THE CART MOVED IN WARSAW AND CAME UP
INTO THE DIRTY OR JEWS' STREET.

Твій син Остап
у міській в'язниці.
YOUR SON OSTAP IS IN
THE CITY GOAL.

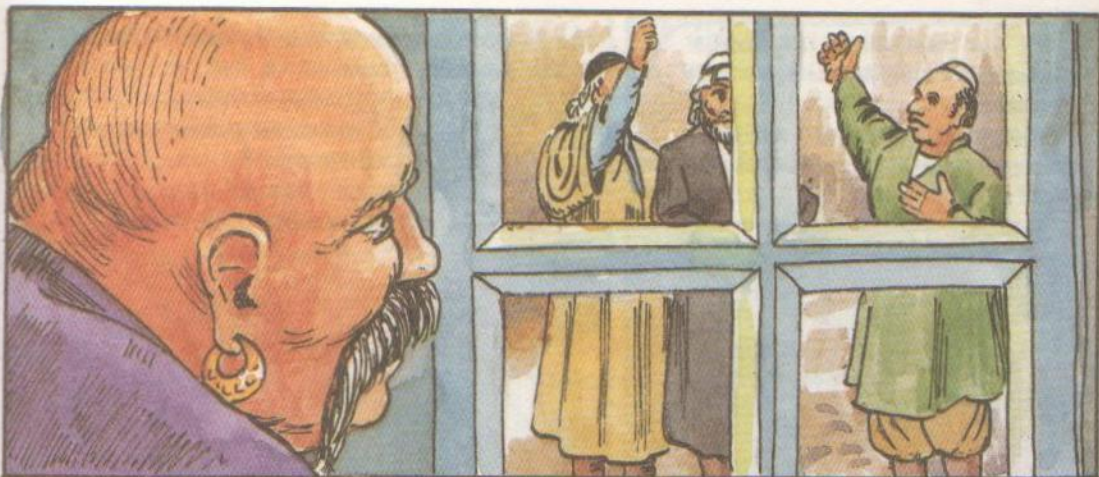
Я обіцяв
Янкелю п'ять тисяч
червінців. Дам ще
п'ять, якщо визволите.
I'VE GIVEN YANKEL FIVE
THOUSAND CHERVINTSI. I'LL
GIVE FIVE MORE IF YOU'LL
RESCUE HIM.

Це дуже важко. Але є одна
людина, такий собі Мордохай.
Він такий розумний,
такий розумний, як
Соломон. Треба пора-
дитись з ним. І якщо
вже він не зможе цього
То не зможе ніхто. Отже,
почекай, ми зараз.

IT'S A MAMMOTH TASK. WE
HAVE ONE MAN, ONE MORDUHAJ.
HE IS SO WISE, SO WISE AS
SOLOMON HIMSELF. WE SHOULD
CONSULT WITH HIM. IF
HE'LL NOT AGREE TO TACKLE
THE TASK THEN NOBODY
WILL. SIT HERE.

WE'LL SOON BE BACK.

КОЛИ МИ ТА БОГ
ЗАХОЧЕМО ЩОСЬ ЗРОБИТИ,
ТО ВЖЕ БУДЕ ЗРОБЛЕНО
ТАК, ЯК ТРЕБА.

WHEN WE AND GOD SET
OUR MINDS ON DOING
SOMETHING, WE ALWAYS
HAVE OUR WAY.

ЩО, ВСЕ
ГАРАЗД?
Now, is
all well?

ЛАСКАВИЙ ПАНЕ, ЗАРАЗ НІЯК НЕ МОЖНА!
ЙІ-БОГУ, НЕ МОЖНА! МОРДОХАЙ РОБИВ
ТАКЕ, ЧОГО НЕ РОБИВ НІХТО НІКОЛИ, АЛЕ БОГ
ТОГО НЕ ХОЧЕ. ТРИ ТИСЯЧІ ВІЙСЬКА ТАМ, І
НАСТУПНОГО ДНЯ БУДУТЬ УСІХ ЇХ СТРАЧУВАТИ.
ЄДИНЕ, ЩО ВДАЛОСЬ ЗРОБИТИ, ЦЕ ДОМОВИТИСЬ
ПРО ПОБАЧЕННЯ.

OH, SIR, NOTHING COULD BE DONE NOW. BY
GOD, NOTHING COULD BE DONE NOW! MORDUHA!
HAS DONE WHAT NO OTHER MAN
COULD EVER DO, BUT GOD DID NOT
WILL THAT WE SHOULD HAVE OUR
WAY. THREE THOUSAND SOLDIERS ARE
QUARTERED THERE AND ALL PRISONERS ARE
TO BE PUT TO DEATH TOMORROW. A RANDES-
VOUS IS THE ONLY THING WE'VE
MANAGED TO ARRANGE.

ЯНКЕЛЬ І МОРДОХАЙ ПОДБАЛИ ПРО ОДЯГ,
АБИ ПЕРЕОДЯГТИ ТАРАСА В НІМЕЦЬКОГО
ГРАФА.

YANKEL AND MORDUHA! HAVE THE ATTIRE
READY FOR THE OCCASSION. YOU'LL BE
DISGUISED AS A GERMAN COUNT.

БУЛЬБА З ЯНКЕЛЕМ ІДУТЬ ДО БАШТИ, ДЕ
ЗНАХОДЯТЬСЯ РАЗОМ ТЮРМА, СУД І КАЗАРМА.
BULBA AND YANKEL WENT TO THE TOWER WHERE
JAIL, COURT AND BARRACKS WERE QUARTERED.

Той, що найбільш гладкий і більше за всіх лається, мабуть начальник.

IT'S, PROBABLY, THE LARGEST AND MOST STOCKY MAN WHO IS THE MASTER, FOR HE SWEARS MOST OF ALL.

До нього й підступились Бульба та Янкель.
BULBA AND YANKEL CAME UP TO HIM.

Це ми!
Йй-богу, це ми!
It's us. By God,
it's us!

Сто чортів вашій матері!
Впустити!
LET THEM PASS,
A HUNDRED DEVILS!

Ваша ясновельможність!
Ясновельможний пане!
YOUR EXCELLENCY!
YOU MAGESTY!

Вам, ясновельможний пане!
TO YOU, ILLUSTRIOUS
SIR!

Це ти, жид,
мені говориш?
IS IT ME YOU ARE
SPEAKING TO, JEW?

Гм! Я звичай-
ний гайдук.
HM, I'M NOTHING MORE
THEN A COMMON SOLDIER.

Я не знаю, Ваша
ясновельможність,
навіщо Вам дивитись
на них: це собаки, а не
люди. Та й віра їхня така,
що ніхто її не поважає.

I DO NOT KNOW, YOUR
EXCELLENCY, WHY SHOULD
YOU LOOK AT THEM. THEY
ARE DOGS, NOT MEN. AND
THEIR FAITH IS SUCH AS
NO ONE RESPECTS.

Брешеш ти, чортів
сину! Сам ти соба-
ка! Як смієш ти
казати, що нашу
віру не поважають?
YOU LIE, YOU DEVIL'S
SON! YOU ARE DOG
YOURSELF. HOW DARE
YOU TO SAY THAT OUR
FAITH IS NOT RESPECTED!

Ая, йй-богу, думав, що це сам пан
воевода. З такою зовнішністю — ви
полковник, та й годі! Вам би лише
сісти на жеребця, прудкого, як муха,
та муштрувати полки!
ПРОШУ ПАНА, ЗРОБІТЬ ПОСЛУГУ! Ось
князь приїхав з далекого краю, хоче
подивитись на козаків, бо ще зраду
їх не бачив.

BY HEAVENS! I THOUGHT IT WAS THE WAYWODE
HIMSELF! YOU MAKE AN APPEARANCES OF A COLONEL!
MY SIR, YOU OUGHT TO BE PLACED ON A HORSE AS
SWIFT AS A FLY AND PUT IN COMMAND OF REGIMENTS!
I BEG YOUR PARDON. WILL YOU PLEASE DO US A
FAVOUR. HERE IS A PRINCE.
HE'S COME FROM A
FOREIGN LAND AND WISHES
TO LOOK AT COSSACKS.
HE'S NEVER SEEN
THEM.

Еге! Та ти сам з тих, що вже сидять
у мене в потребі! Зараз покличу
наших!

AHA, I SEE YOU ARE ONE OF THOSE WHOM
WE ARE GUARDING UNDER ARREST. WAIT.
I'LL CALL UP MY MEN HERE!

ВАША ЯСНОВЕЛЬМОЖНІСТЬ, ЯК МОЖНА, АБИ ГРАФ, ТА БУВ КОЗАКОМ?! ЯКБИ ВІН БУВ КОЗАКОМ, ТО ДЕ Б ДІСТАВ ТАКЕ ВЕРАННЯ Й ТАКИЙ ГРАФСЬКИЙ ВИГЛЯД?!
 YOUR EXCELLENCY! HOW IS IT POSSIBLE THAT A COUNT BE COSSACK? AND WERE HE, A COSSACK GET SUCH A COSTUME AND A COUNT'S MIEN?

ДОВЕЛОСЬ ДАТИ ГАЙДУКУ СТО ЧЕРВІНЦІВ, АБИ ЗАМОВК Й МАТИ МОЖЛИВІСТЬ ВИБРАТИСЬ ЗВІДСИ.

THEY HAD TO BRIBE THE SOLDIER - ONE HUNDRED CHERVINTSI - LET ONLY HE KEPT SILENCE AND LET THEM OFF.

Ох, вей мір! Яке щастя посила бог людям - сто червінців лише за те, що нас вигнав! А нам, жидам, і пейсики обірвуть і з обличчя зроблять таке, що страшно. І нікто не дасть за це й одного червінця. Атут всі сто!

Oh, woe with me! What luck God send to people! As for us they simply tear-off our ear-locks and work on our faces till you can not bear to look at them. Nobody gives us a hundred chervintsi!

ХОДІМ НА ПЛОЩУ, ПОДИВИМОСЬ, АЛЕ Ж, ЯК БУДУТЬ ЙОГО МУЧИТИ.
 UP AND GO TO THE SQUARE! ПАНЕ, НАВІЩО ІТИ? МИ Ж ЙОМУ, І WISH TO SEE HOW THEY'LL TORTURE HIM.

ОДНАК, НІЧИМ НЕ ДОПОМОЖЕМО!

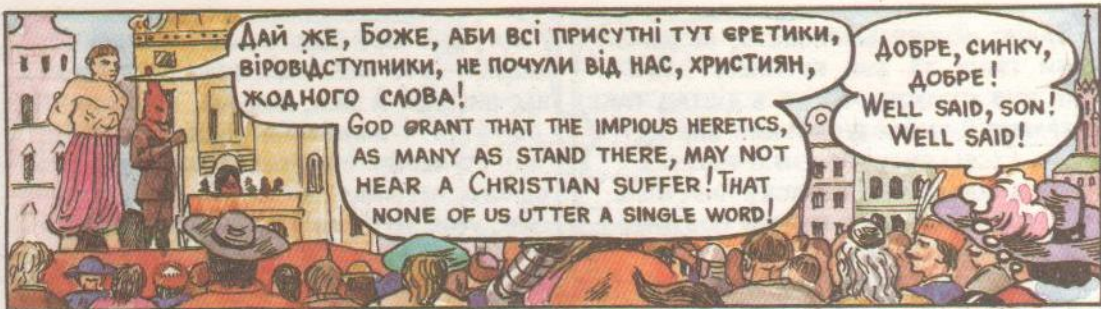
WHY DO YOU WISH TO DO IT?

WE CAN NOT HELP HIM OUT ANYWHY.

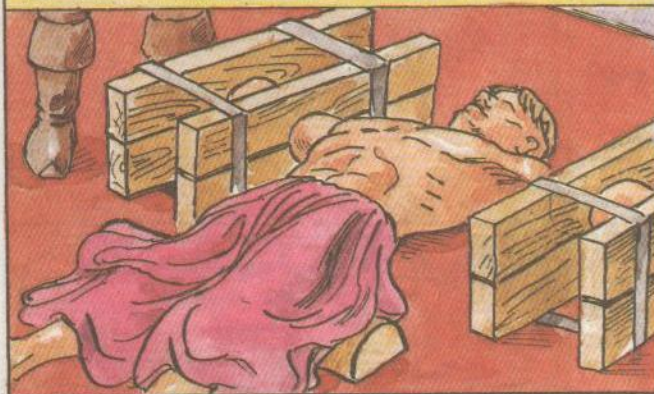

ХОДІМ ШВИДШЕ!
 BE QUICK!

Остапові затискують руки й ноги в спеціальні зацепи, перебивають кістки на руках і ногах.
THEY PUT OSTAP'S HANDS AND FEET INTO SPECIALLY MADE STOCKS.
THEY BEGAN TO BREAK THE BONES OF HIS ARMS AND FEET.

В НАПРЯМКУ, ДЕ ПРОЛУНАВ ГОЛОС, КИНУЛИСЬ ВЕРШНИКИ. ТАРАСА НЕМА, Й СІД ПРОПАВ. ЛИШЕ САМ ЯНКЕЛЬ, З ПЕРЕЛЯКУ БІЛДИЙ ЯК СМЕРТЬ.
A PARTY OF MOUNTED GUARDS RUSHED TO COMB THE THROG.
YANKEL TURNED PALE AS DEAD. BUT TARAS IS NOWHERE.

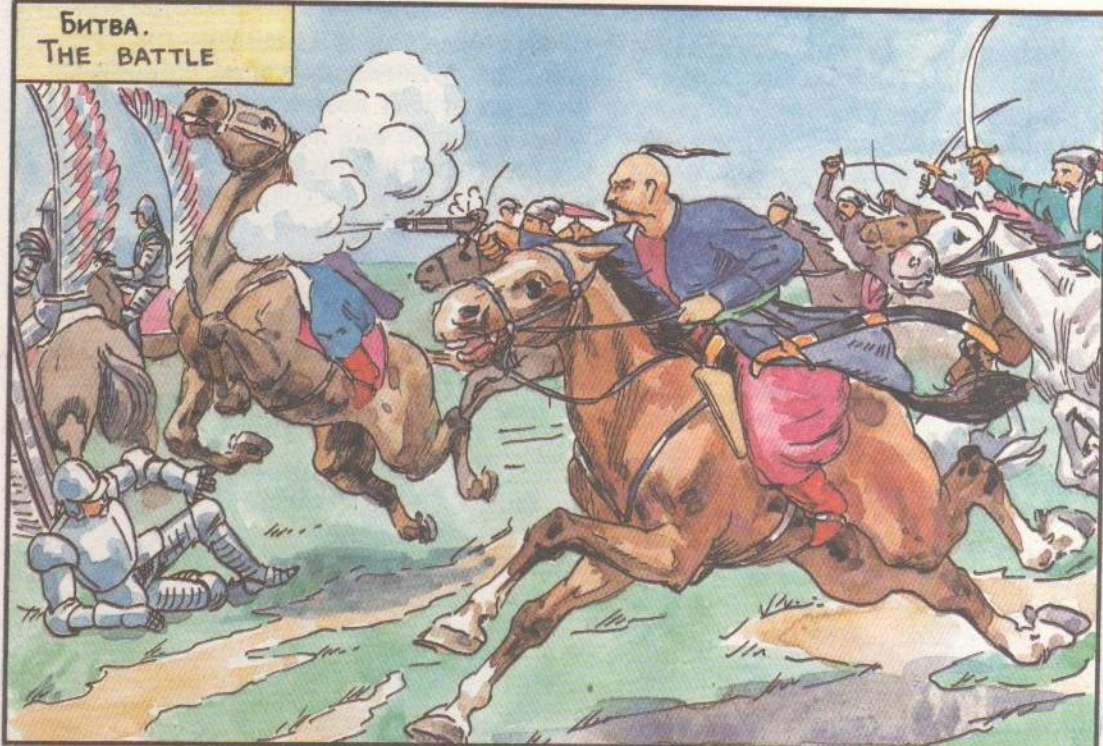

Знайшовся слід Тараса: гетьман Острянця разом із старим радником Гунею, а також два генеральних осавули, генеральний бунчужний, вісім полковників, серед них Тарас Бульба, ведуть сто двадцять тисяч козацького війська. Піднялась вся нація: всі, хто мав руську душу. Бо вже переповнилась чаша народного терпіння — піднявся народ, аби помститись за плондрівання віри та потоптання прав, приниження звичаїв та зневагу віри предків, за зганьблення церкви та свавілля чужоземних панів, загноблення та знущання, за унію й ганебне володарювання жидівства на християнській землі — за все, що з давніх давен накопичувалося й невинно збільшувало сувору ненависть козаків, українського народу.

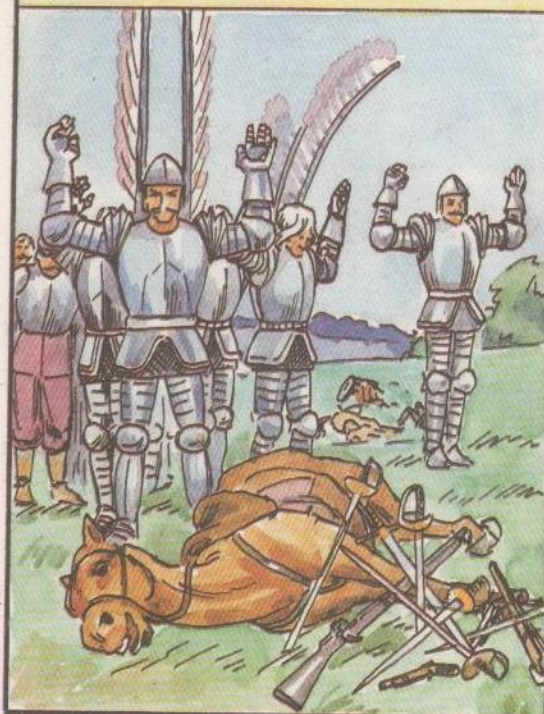
TARAS'S TRACES WERE NOT LOST, HOWEVER. MAIN LEADER OSTRYANYTSYA WITH COUCELLOR HUNYA, TWO ESAULS, MAIN FIGHTER, EIGHT COLONELS AND TARAS BULBA AT THE HEAD OF A HUNDRED AND TWENTY THOUSAND MEN. THE WHOLE NATION HAS ARISEN FOR THE PEOPLE'S PATION WAS AT THE END. IT HAS ARISEN TO AVENGE THE VIOLITION OF ITS RIGHTS; THE SHAMEFUL HUMILIATION OF ITS CUSTOMS; THE PROFANATION OF THE FAITH OF ITS FATHERS AND ITS HOLY RITES; THE DESECRATION OF ITS CHURCHES BY THE PAPAL UNION; THE DISGRACEFUL DOMINION OF JEWRY ON CHRISTIAN LAND — ALL THAT HAD SO LONG NOURISHED AND EMBITTERED THE STERN HATRED OF THE COSSACKS, UKRAINIAN PEOPLE.

БИТВА.
THE BATTLE

РОЗБИТО ВЩЕНТ КОРОННОГО ГЕТЬМАНА.
THE FOE SLAMMED DOWN.

ПЕРЕГОВОРИ МІЖ ПЕРЕМОЖЦЯМИ І ПЕРЕ-
МОЖЕНИМИ. КОРОННИЙ ГЕТЬМАН ОБІЦЯЄ
ВІД ІМЕНІ КОРОЛЯ ПОВЕРНУТИ КОЗАЦТВУ ВСІ
ПРИВІЛЕЇ І ПРАВА, АЛЕ КОЗАКИ НЕ ВІРЯТЬ
ПІДСТУПНИМ ТА ПРОДАЖНИМ ПАНАМ.
NEGOTIATIONS BETWEEN WINNERS AND LOSERS. ON THE
NAME OF HIS KING, THE LOSERS' MAIN LEADER
PROMISED TO RETURN TO THE COSSACKS ALL THEIR
RIGHTS AND PRIVILEGES. BUT COSSACKS DIDN'T
TRUST THE DECEITFUL ASSURANCES.

Вийшло православне духовенство. Нікого б не уважали козаки на той час, навіть короля, але не могли не зважити на думку своєї церкви стосовно миру між козаками і поляками, враховуючи обіцянки та клятву останніх.

THE ORTHODOX PRIESTHOOD APPEARED. AT THAT TIME COSSACKS WOULD RESPECT NOBODY BE HE EVEN A KING. BUT THEY COULDN'T IGNORE THE OPINION OF THE CHURCH IN CONNECTION OF PEACE BETWEEN POLES AND COSSACKS. ESPECIALLY FOR THE ASSURANCES OF THE FORMER AND THEIR SACRED OATH.

Лише один полковник не погодився на такий мир. То був Тарас Бульба.

THE ONLY COLONEL DID NOT AGREE TO SUCH PEACE. IT WAS TARAS BULBA.

Гетьмане і полковники! Не робіть такого бабського діла! Не вірте аяхам: продадуть собаки!

DO NOT DO SUCH WOMAN'S DEED! TRUST NOT THE POLES - THEY, DOGS WILL BETRAY US.

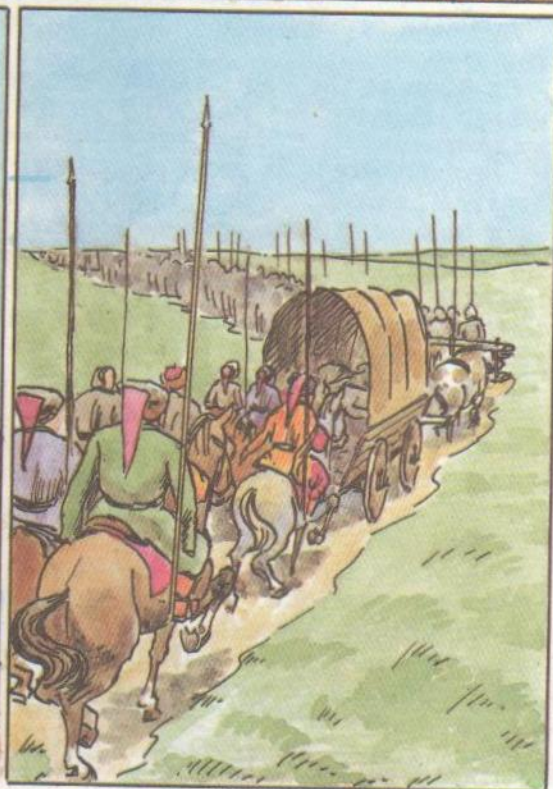
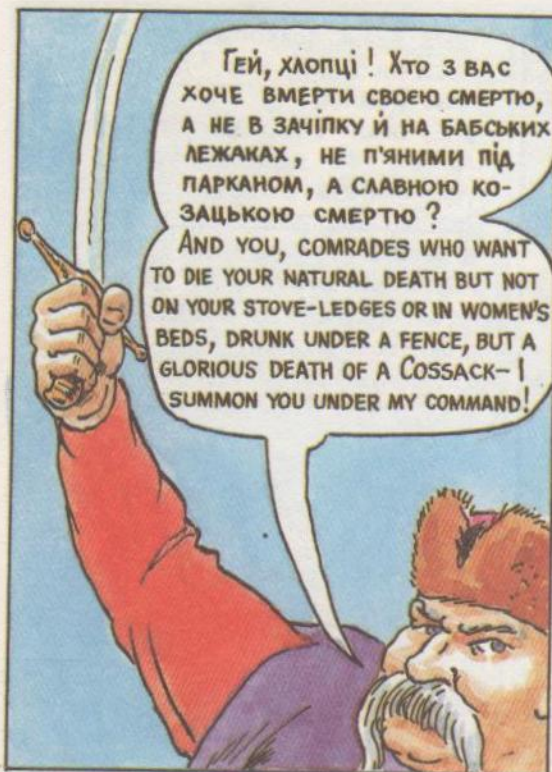
Як тільки гетьман доклав до угоди печатку, Тарас переломив шаблю і кинув її у різні боки.

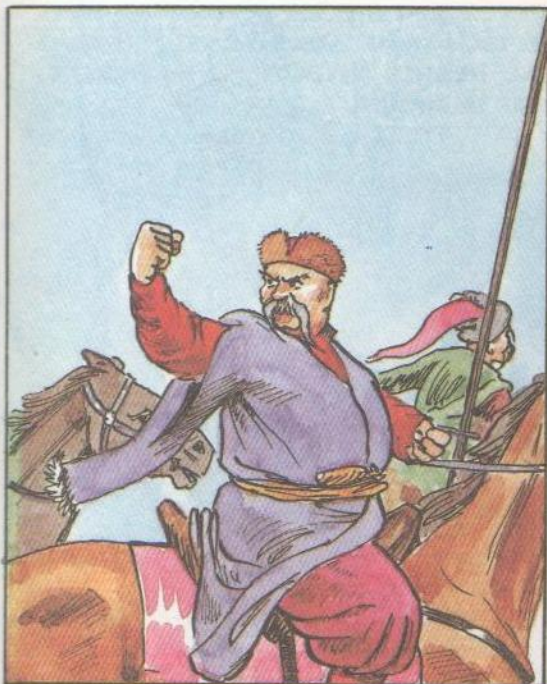
AS SOON AS THE MAIN LEADER STAMPED THE SEAL ON THE AGREEMENT, TARAS HALFED HIS SABRE AND THREW THE PIECES IN TWO SIDES.

ПРОЩАЙТЕ! Як двом кінцям цієї шаблі вже не скласти в одне ціле, так і нам, панове, більше не бачитись на цьому світі! Ось що скажу я вам на прощання: в свою останню годину ви згадаєте мене! Вважаєте, що купили мир і спокій? Вважаєте, що будете панувати? Ні, гетьмане, здеруть з твоєї голови шкіру, наб'ють її гречаною половиною й будуть показувати на ярмарках. Не утримаєте й ви, пани полковники, своїх голів! Пропадете в темних і вологих підземеллях, замуrowаними в кам'яних стінах, якщо вас, як баранів, не зварять живими в казанах. Ні, мир і спокій не купують, а завоюють!

FAREWELL! AS THOSE HALVES WILL NEVER MEET AND MAKE ONE BLADE, SO WE, COMRADES, SHALL NEVER AGAIN SEE EACH OTHER IN THIS WORLD. REMEMBER MY PARTING WORDS! AT THE HOUR OF YOUR DEATH WILL YOU REMEMBER ME! YOU THINK YOU'VE BOUGHT PEACE AND CALM? YOU THINK THAT YOU'LL NOW ENJOY IT? NOT, IT COULDN'T BE SO. YOU, MAIN LEADER, SHALL HAVE YOUR HEAD SKINNED, STUFFED WITH BUCKWHEAT BRAN AND LONG WILL IT BE PUT ON EVERY MARKET PLACE FOR DEMONSTRATION. NEITHER WILL YOU, GENTLEMEN-COLONELS, KEEP SAFE YOUR HEADS. YOU WILL LANGUISH IN DAMP DUNGEONS, IF YOU ARE NOT BOILED IN CAULDRONS LIKE SHEEP! PEACE AND CALM COULD NOT BE BOUGHT BUT BATTLED OUT.

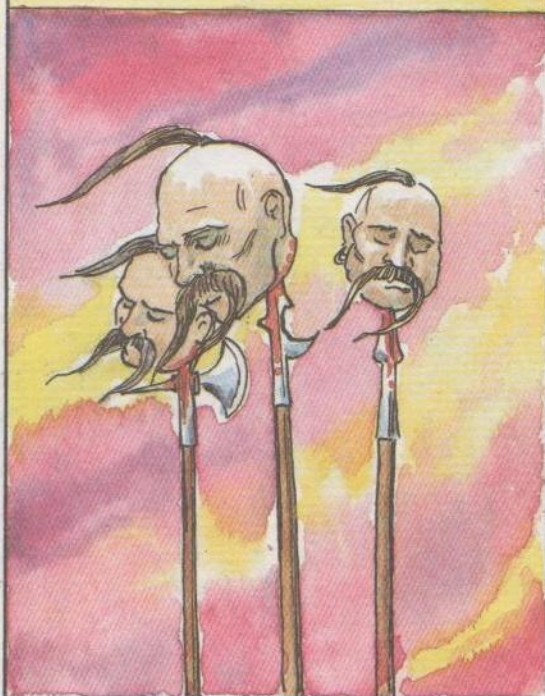
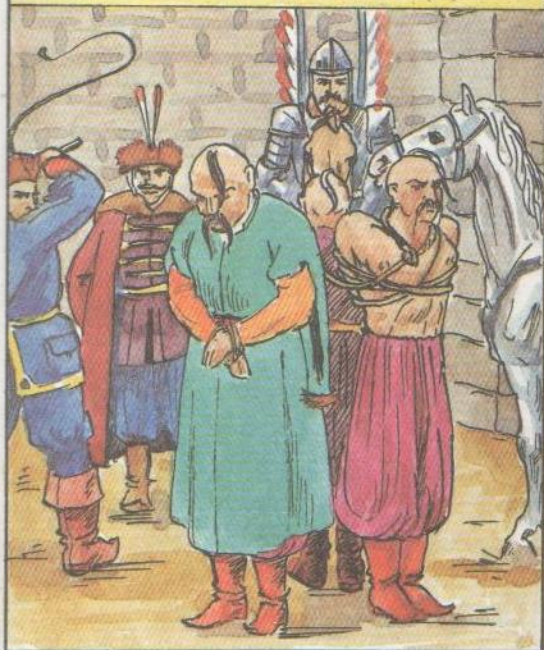

З передчуттям недоброго дивиться
Гетьман услід Тарасові і його полку.
With heavy heart the main leader
watched the departing Taras and his
regiment.

Збулось все, що пророкував Тарас:
недовзі зрадою під Каневом ляхи
скопили Гетьмана і полковників...
Taras had prophesized not in vain. Very soon
after the betrayal in Kaniv, they took
prisoners main leader and colonels...

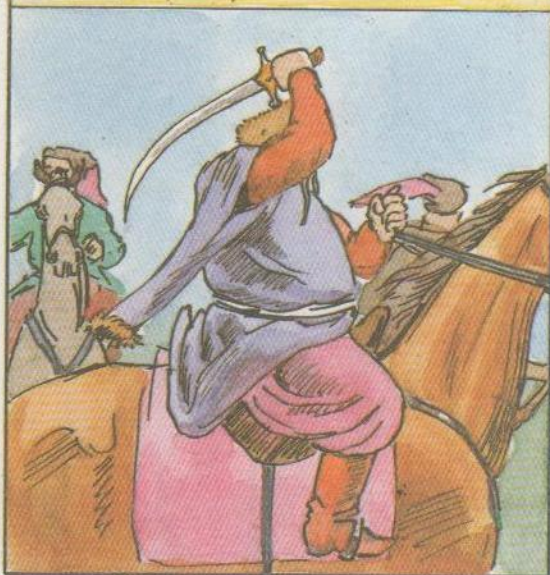
... і все скінчилось.
... and everything was finished off.

ТАРАС ПРОЙШОВСЯ З КОЗАКАМИ ПО ВСІЙ ПОЛЬЩІ: СПАЛИВ ВІСІМНАДЦЯТЬ МІСТЕЧОК,
 БЛИЗЬКО Сорока КОСТЮЛІВ,
 TARAS IS CRUISING OVER POLAND: HE'S BURNT TO ASHES 18 TOWNS, ABOUT
 FOUR DOZENS OF CATHOLIC CHURCHES, HE

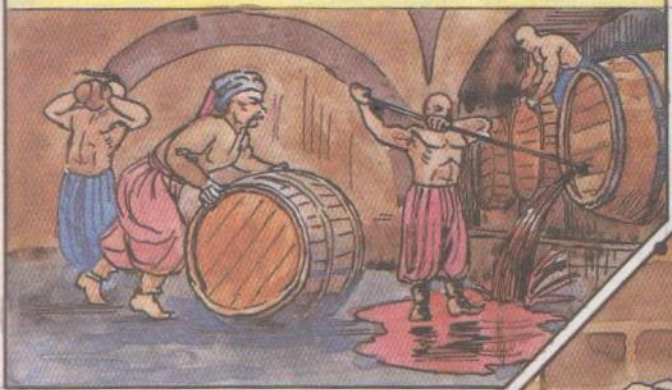
РУБА Й ВІША,
 CUTS, HANGS,

ГРАБУЄ ЗАМКИ,
 LOOTS CASTLES,

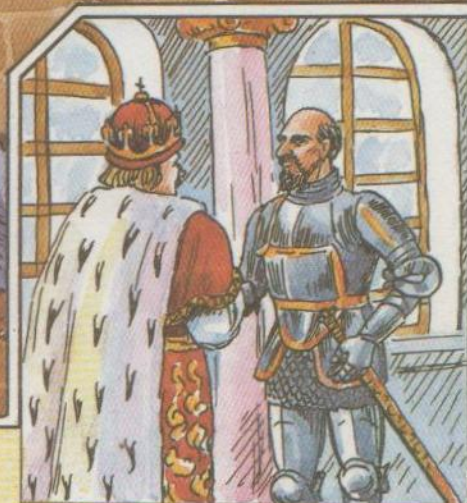
РОЗБИВАЄ ПАНСЬКІ ЛЬОХИ З ВИНАМИ ТА ІНШИМИ
БАГАТСТВАМИ,
UNSEALS AND POURS OUT WINES AND
DEMOLISHES THE FOE'S WEALTH,

ПАЛИТЬ ПАНІВ І ПАНІ, ПАНЯНОК
І ПАНИЧІВ У КОСТЬОЛАХ.
BURNS NOBLES AND THEIR
KINDS IN CHURCHES.

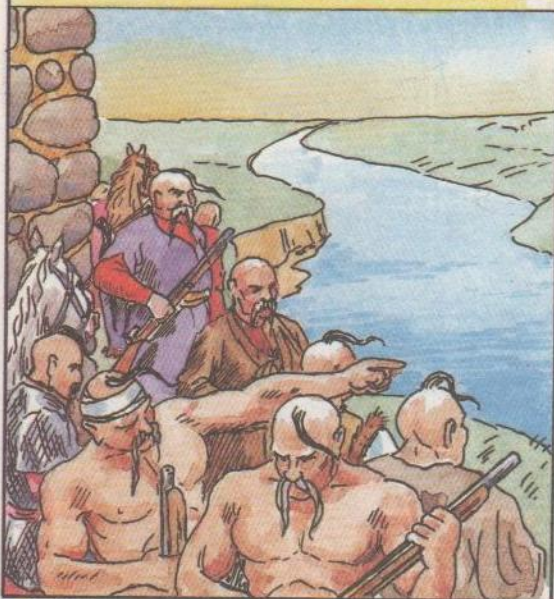

ЦЕ ВАМ, КЛЯТІ ЛЯХИ, ПОМИНКИ ДО ОСТАПОВІ!
ЩЕ ТРОХИ, Й БУДЕМО В КРАКОВІ!
WE TREAT YOU, DOMNED POLES TO A FUNERAL
FEAST AFTER OSTAP! JUST A BIT AND WE'LL
REACH CRACOW!

ПОЛЬСЬКИЙ КОРОЛЬ СІГІЗМУНД ТРЕТІЙ ДАВ ДО-
РУЧЕННЯ, ГЕТЬМАНУ ПОТОЦЬКОМУ СКОПИТИ
БУЛЬБУ Й ПРИВЕЗТИ ДО ВАРШАВИ.
POLISH KING ZYGMUNT III ENTRUSTED HIS MAIN LEADER POTOTSKY TO SEIZE BULBA
AND FETCH HIM TO WARSAW.

БУЛЬБА НА БЕРЕЗІ ДНІСТРА, КУДИ ПОТОЦЬКИЙ ПІДСТУПАЄ З ДВОХ БОКІВ.
BULBA STAYS ON THE DNIESTER BANK NEARBY RUINED CASTLE WALLS. POTOTSKY'S TROOPS ENCIRCLE HIM.

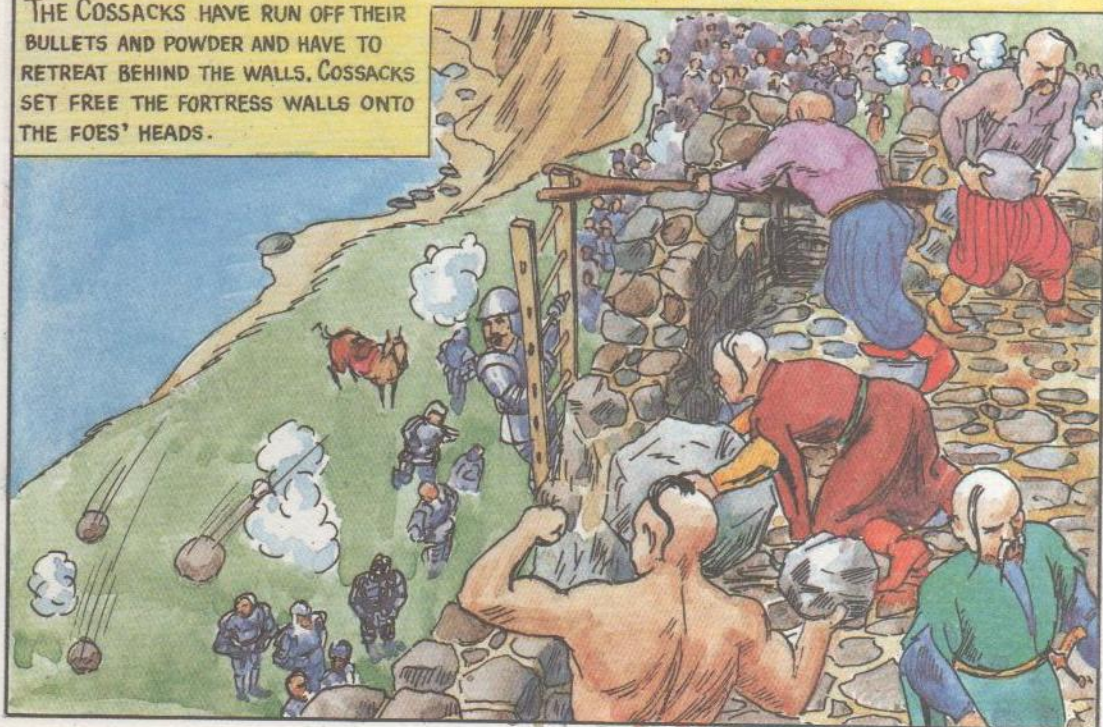

БИТВА.
THE BATTLE.

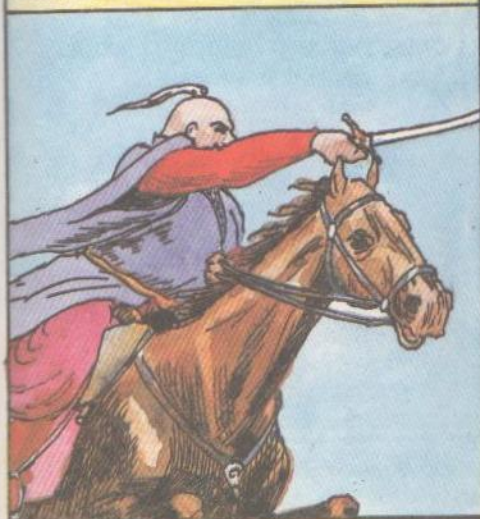
КОЗАКИ, ВИТРАТИВШИ ВСІ КУЛІ Й ПОРОХ, ЗМУШЕНІ ВІДСТУПИТИ ПІД ПРИКРИТТЯ ФОРТЕЧНИХ РУІН, ДЕ РУШАТЬ ФОРТЕЧНІ МУРИ НА ГОЛОВИ ВОРОГІВ.

THE COSSACKS HAVE RUN OFF THEIR BULLETS AND POWDER AND HAVE TO RETREAT BEHIND THE WALLS. COSSACKS SET FREE THE FORTRESS WALLS ONTO THE FOES' HEADS.

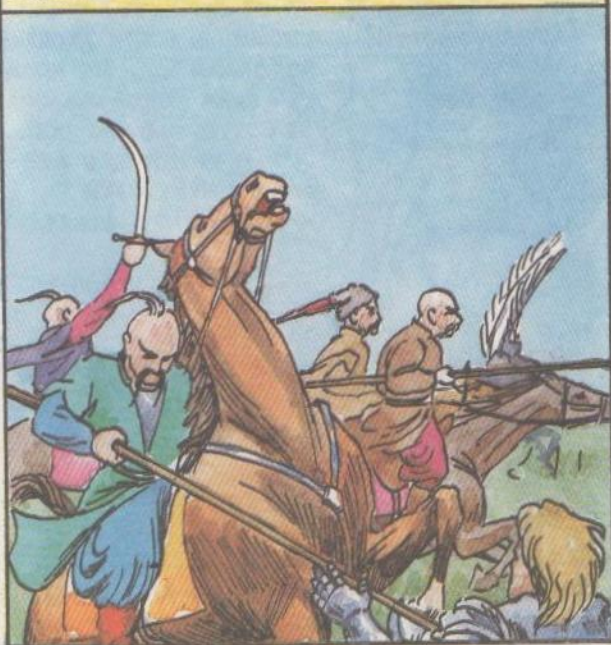

БУЛЬБА ВИРІШИВ ПРОРВАТИСЬ
КРІЗЬ ВОРОЖЕ ВІЙСЬКО ЗА БУДЬ-
ЯКУ ЦІНУ АБО ПОЛЯГТИ, ЯК ТОГО
ВИМАГАЄ КОЗАЦЬКА ЧЕСТЬ.

BULBA RESOLVED TO FIGHT HIS WAY
THROUGH THE FOES' RANKS AT ANY COST.
BETTER DIE AS THE COSSACK'S DIGNITY
DEMANDS.

З РЕШТКАМИ КОЗАКІВ БУЛЬБА ПРОБИВСЯ-
ТАКИ У СТЕП ПО ВОРОЖИХ ТРУПАХ.
WITH HIS HEAVILY THINNED TROOPS TARAS MADE A
DARING BREAK-THROUGH INTO THE STEPPE.

СТІЙ! ВИПАЛА ЛЮЛЬКА З ТЮТЮНОМ!
НЕ ХОЧУ, ЩОБ ПОТРАПИЛА ВОНА ДО РУК
ВРАЖИХ ЛЯХІВ!
WAIT! I'VE DROPPED MY PIPE. NOT EVEN MY
PIPE AND TOBACCO WILL THE INFERNAL
POLES HAVE!

БАГАГА ЛЯХІВ СХОПИЛА БУЛЬБУ.
A GANG OF POLES GRIPPED AT BULBA.

ПОПАВСЯ,
СТАРИЙ ВОРОН!
WE'VE GOT
OUR BIRD!

СТАРИЙ ВЖЕ Я...
ТА НЕ СТАРІСТЬ ВИННА
В ТОМУ, ЩО ТРИ ДЕСЯТКИ
ПОДОЛАЛИ ОДНОГО КОЗА-
КА— СИЛА ПОДОЛАЛА СИЛУ!
I'VE GOTTEN OLD, TOO OLD.
BUT IT IS NOT OLD AGE—
SIMPLY STRENGTH
OVERPOWERED STRENGTH!

ТЕПЕР ТРЕБА ПРИДУМАТИ
ЙОМУ ТАКУ СМЕРТЬ, ЩОБ САМА
ДУМКА ПРО НЕЇ ВІДІБРАЛА
ПОЛОВИНУ ЖИТТЯ Й БУЛА
ВАРТА ПОЛОВИНІ СМЕРТІ.
NOW WE MUST THINK HOW
TO GIVE THE DOG HIS DUE. WE'LL
DO IT IN SUCH A WAY THAT THE
ONLY THOUGHT ABOUT IT WOULD
TAKE OF HALF OF ONE'S
LIFE.

ГЕТЬМАН ВИРІШИВ СПАЛИТИ БУЛЬБУ ЖИВИМ. ПІДНЯЛИ БУЛЬБУ АЖ ДО ВЕРХІВКИ
ДЕРЕВА, ПРИТЯГЛИ ЛАНЦЮГОМ, РУКИ ПРИБИЛИ ДО СТОВБУРА ЦВЯХАМИ Й
РОЗКЛАЛИ ПІД НИМ ВОГНИЩЕ.

THE MAIN LEADER DECIDED TO BURN BULBA ALIVE. THEY LIFTED BULBA UP ON A DEAD
TREE. THEY FASTENED HIM WITH AN IRON CHAIN AND NAILED HIS HANDS AND FEET
TO THE TRUNK AND BUILT FIRE UNDER HIS FEET.

ТА НЕ НА ВОГНИЩЕ
ДИВИВСЯ БУЛЬБА ДУ-
МАВ НЕ ПРО ВОГОНЬ,
ЯКИМ ЗБИРАЛИСЬ ЙОГО
ПАЛИТИ. ДИВИВСЯ
ВІН У ТОЙ БІК, ДЕ ОСТАННІ КОЗАКИ
БИЛИСЬ
З ЛЯХАМИ.

BUT IT WAS NOT THE FIRE THAT TARAS LOOKED AT. NEITHER
HE THOUGHT ABOUT THAT IT WOULD TAKE HIS LIFE. BULBA
GAZED IN THE DIRECTION WHERE HIS COSSACKS WERE
FIGHTING BACK THE PURSUERS.

ЗАЙМАЙТЕ, ХЛОПЦІ, ГІРКУ,
ЩО ЗА ЛІСОМ: НЕ ПІД-
СТУПАЙТЕСЯ ТУДИ ЛЯХИ!
COMRADES, REACH THE
HILL BEYOND THE WOOD.
THEY'LL NOT GET YOU THERE.

ТА НЕ ДОНІС ВІТЕР ЙОГО
СЛІВ...
ALAS! THE WIND DRIFTED HIS WORDS
FAR FROM THE COSSACKS...

До берега! До берега, хлопці!
Там стоять човни.
Поспішайте, аби встигнути!
TO THE BANK, COMRADES, TO THE
BANK! THERE ARE BOATS. YOU
SHOULD BE FIRST THERE!

Цього разу вітер повіяв з іншого
боку, й долинули останні слова
Булби до козаків
THIS TIME, THE WIND BLEW THE RIGHT
WAY AND BROUGHT THE LAST TARAS'
WORDS TO HIS COMRADES.

За таку пораду вдарили Бульбу
обухом по голові.
THIS PIECE OF ADVICE COSTED TARAS A BLOW
AT THE HEAD WITH THE BACK OF AN AX.

Стрибнули козаки до Дністра з кручі.
THE COSSACKS JUMPED FROM THE PRECI-
PICE.

Подивились поляки — жоден не
відважився кинутись слідом.
THE POLES WATCH THEM FROM THE CLIFF, NOBODY
DARING TO FOLLOW THE COSSACKS' EXAMPLE;

ТА ОДИН ЗНАЙШОВСЯ — ПОЛКОВНИК,
БРАТ ПАННОЧКИ, ЩО ПРИЧАРУВАЛА
Й ЗГУБИЛА АНДРІЯ: КИНУВСЯ З
КРУЦІ У ДНІСТЕР, ПЕРЕВЕРНУВСЯ В
ПОВІТРІ І ВПАВ НА КАМІННЯ.

THE ONLY DARED — COLONEL, BROTHER
OF THE BEAUTY WHO GOT ANDRIY MAD
WITH LOVE AND BROUGHT HIM DEATH — JUMPED
FROM THE PRECIPICE MADE A SOMMERSAULT
AND FELL FLAT ONTO SHARP STONES.

ПРОЩАВАЙТЕ, ТОВАРИЩІ! ЗГАДУЙТЕ МЕНЕ.
А НАСТУПНОЇ ВЕСНИ ДІСТАНЬТЕСЬ СЮДИ,
ТА ДОБРЕ ПОГУЛЯЙТЕ!
FARE YOU WELL, COMRADES!
REMEMBER ME. COME HERE
NEXT SPRING AND
STAGE A GENEROUS
FEAST HERE!

ЗНАЙТЕ, ЧОРТОВІ ЛЯХИ — НА СВІТІ
НЕМА НІЧОГО, ЧОГО Б УБОЯВСЯ
КОЗАК! НЕМА, Й НЕ БУДЕ!
KNOW, YOU DAMNED POLES: THERE IS
NOTHING IN THE WHOLE WORLD THAT A
COSSACK COULD BE SCARED BY. THERE IS
NO AND WILL NOT BE!

Тарас Бґльба

Ілюстрована
повість
за М. ГОГОЛЕМ

(С) " Мандрівник ", 1993
Журнал " Мандрівник " № 9
Реєстраційне свідоцтво КП № 581 від 31 січня 1992 р.

Редактор А. Мірошніченко
Відповідальний секретар М. Олійник

Тел. (044) 296 83 10
Факс (044) 296 86 64

Художник А. Шкільний
За М. Гоголем текст переказав А. Шевченко

Тарас Бульба
Ілюстрована повість за М. Гоголем.
Зам. 3-1114. Віддруковано на Київській нотній фабриці. 252655.
Київ МСП, Фрунзе, 51а.